

"BAKONYI HÁRMAK"

BAKONYOSZLOP - BAKONYSZENTKIRÁLY - CSESZNEK TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ I-II.

I. KÖTET KÖZÖS ÜGYEK

Jóváhagyva Bakonyoszló Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
12/2021.(02.10.) , Bakonyszentkirály Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
9/2021.(02.10.) és Csesznek Községi Önkormányzat Képviselő-testületének
11/2021.(02.10.) önkormányzati határozataival

Készítette:
ÉrtékTérkép Gazdasági tervező és Tanácsadó Kft.

Generáltervező:
VÁROS ÉS HÁZ BT
1149. Budapest, Várna utca 12-14.
Ügyvezető: Bárdosi György

Bakonyoszló - Bakonyszentkirály - Csesznek
2021 február

**„BAKONYI HÁRMAK”
BAKONYOSZLOP – BAKONYSZENTKIRÁLY – CSESZNEK**

TELEPÜLÉSFEJESZTÉSI KONCEPCIÓ

I. KÖTET – KÖZÖS ÜGYEK

Jóváhagyott dokumentum

**A dokumentumot Bakonyoszlop, Bakonyszentkirály, Csesznek
Községek Önkormányzatai megbízásából
az ÉrtékTérkép Gazdasági Tervező és Tanácsadó Kft. készítette**

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS

ÉrtékTérkép Kft.

Varga-Ötvös Béla ügyvezető
okl. közgazda, településfejlesztési szakértő
Horváth Dániel geográfus
Borsos Endre közgazdász
Hirtling Julianna munkatárs

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
1. ELŐZMÉNYEK	5
2. HELYZETÉRTÉKELÉS	16
2.1. A helyzetfeltárás és helyzetelemzés eredményeinek összegzése, szintézise	16
2.2. A problémák és értékek, a településfejlesztést befolyásoló külső és belső tényezők összegzése (SWOT-analízis).....	19
2.3. Problématérkép/értéktérkép	22
3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI FŐ IRÁNYOK	24
3.1. Előzmények.....	24
3.2. A településfejlesztés, -fejlődés lehetséges forgatókönyvei	26
3.3. Otthon A Bakonyban	28
3.4. Turizmusfejlesztés – aktív, kulturális, öko formában	30
3.5. Többrétegű helyi gazdaság.....	30
3.6. Térszerkezet fejlesztés – Bakonyi-modell	31
3.7. Szövetségépítés - Kezdeményező képesség erősítése	33
3.8. Helyi gazdaság erősítése, Vállalkozások, tőke vonzása	34
3.9. Ökológiával kapcsolatos tevékenységek, biogazdálkodás	34
3.10. Tudás- és Tehetséggazdálkodás	35
4. KONCEPCIONÁLIS ALAPOK: ÉRTÉKKÖZPONTÚSÁG, HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS, ÖKOLÓGIA, TUDÁS	36
5. JÖVŐKÉP	39
5.1. A települések jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	39
5.2. A „Bakonyi Hármak” jövőképe a térségi szerepre vonatkozóan	44
5.3. A településfejlesztési elvek rögzítése	45
6. CÉLOK	47
6.1. A települések átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	47
6.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	49
6.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	49
7. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE	55
7.1. A koncepció megvalósítását szolgáló közös eszköz- és intézményrendszer	55
7.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	57

BEVEZETÉS

A Településfejlesztési Konceptió (továbbiakban: TFK) Bakonyoszlop, Bakonyszentkirály és Csesznek községek hosszú távra – 15-20 évre – szóló dokumentuma, amely meghatározza a települések fejlesztésének fő irányait. A három település példamutató módon több évtizedes szoros együttműködést tart fenn. **Mindhárom község önkormányzata elkötelezett az együttműködés jövőbeli elmélyítése mellett**, egyfajta szövetség alakult ki, amely törekvés kiemelten indokolja a **TFK összehangolt elkészítését**.

A példamutató együttműködést mindhárom bakonyi település képviselő-testületi határozattal erősítette meg, nevezetesen, hogy a Településfejlesztési Konceptió elkészítését és a Településrendezési eszközök teljes felülvizsgálatát közös tervezéssel, egyeztetéssel, véleményeztetéssel és közös dokumentálással folytatják le. A felülvizsgálattal összefüggő feladatok ellátását Bakonyszentkirály Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője hajtja végre.

Mindebből következően, a dokumentum egyes részeinek integrálására került sor a tervezés és a koncepció megalkotása során a szinergiák minél magasabb fokú kiaknázása érdekében. A TFK közös keretet biztosít a gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések együttes teljesítéséhez szükséges tevékenységek végrehajtásához. A koncepció konkrét településfejlesztési beavatkozásokká történő kibontása az Integrált Településfejlesztési Stratégia feladata lenne, melyek azonban, a három község esetében önálló dokumentumként nem készülnek. Ezt hivatott pótolni a 7. A megvalósítás eszközei és azok nyomon követése c. fejezet.

Bakonyoszlopra, Bakonyszentkirályra és Csesznekre vonatkozóan 2002-ben készült **Településfejlesztési Konceptió**. A korábbiakban elkészített településfejlesztési koncepciók felülvizsgálatát és módosítását az elmúlt évtizedben végbemenő dinamikus társadalmi és gazdasági folyamatok, és a jogszabályi környezet jelentős módosulásai együttesen indokolják. Az önkormányzatok 2015-ben fogadták el az „**Gazdasági Program 2015-2019**” című dokumentumaikat, melyek számos irányvonalat meghatároztak a településfejlesztés számára a 2019-ig tartó időszakra. Az új Településfejlesztési Konceptió alapozza meg a következő 5 éves időszak önkormányzati gazdasági programját is. Mindhárom község esetében javasolt a komplex településfejlesztést helyi gazdaságfejlesztési tevékenységként értelmezni.

A Kormány 2012-ben megalkotta a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. sz. Korm. rendeletet, amelyben új elvárásokat, követelményeket támasztott a településfejlesztési és -rendezési tervekkel szemben. A korábbi TFK-k az Európai Unióhoz való csatlakozást és a gazdasági világválságot megelőzően készültek el. Az új koncepció feladata, hogy a községek jövőképe révén képesek legyenek kezelni és ezáltal reagálni a jelen és a jövő településfejlesztési kihívásaira.

Az aktuális településfejlesztési tervezési folyamata keretében 2019. májusban készült el mindhárom településre a „**Településfejlesztési Konceptió - Megalapozó Vizsgálatok**” című dokumentumok. Ezekben a dokumentumokban feldolgoztuk az országos, megyei és az aktuális települési dokumentumokat. Elvégeztük a különböző szakági vizsgálatokat, a helyzetfeltárást a demográfia, a gazdaság, az önkormányzati gazdálkodás, az épített környezet, a táj- és környezetvédelem, az infrastruktúra, a közlekedés területeken.

Az új településfejlesztési koncepció legfontosabb feladata, hogy az utóbbi évek jelentős (gazdasági, társadalmi, közigazgatási) átalakulást hozó, de ellentmondásokkal terhelt (pl.: kedvezőtlen demográfiai és mobilitási folyamatok, alacsony vonzerő, leépülő hagyományos ipari ágazatok) időszakában a „**Bakonyi Hármak**” számára meghatározza a jövőképet, kijelölje a településfejlesztés fő irányait, vezérmotívumait.

1. ELŐZMÉNYEK

A fejezetben összefoglaljuk, a Bakonyoszlop, Bakonyszentkirály és Csesznek községekre 2002-ben készült „**Településfejlesztési Konceptió**” című dokumentumokban megfogalmazott irányelveket, célkitűzéseket, melyek megfelelő kiindulási alapot nyújtanak napjaink településfejlesztési és rendezési tervezése számára.

Településfejlesztési Konceptiók / 2002 – Mindhárom községre vonatkozó általános alapelvek

A településfejlesztésnek néhány olyan átfogó koncepcionális alapelven kell nyugodnia, amelyeket a településfejlesztés részletes programjának kidolgozása és végrehajtásának szervezése során következetesen érvényesíteni kell. Ezen legfontosabb alapelvek és követelmények az alábbiak:

- a) A fejlesztésnek minőség centrikusnak kell lennie. Nem a település nagyságának, lélekszámának mennyiségi fejlesztése az elsődleges cél, hanem a településen lakók életminőségének javítása.
- b) Semmiféle olyan fejlesztés nem irányozható elő, amely a települést övező természeti környezet károsodását, élővilágának és növényvilágának visszafejlődését vagy részleges pusztulását váltaná ki.
- c) Minden fejlesztési célnak a település meglévő értékes természeti, illetve környezeti adottságai hatékony hasznosítását kell szolgálnia ezen adottságok sérelme, pusztulása nélkül.
- d) Ésszerű határokig arra kell törekedni, hogy a fejlesztések eredményeként a település munkaképes korú lakosságának minél kisebb hányada kényszerüljön naponta más településre utazni, hogy munkahelyét elérhesse.

- e) A rendelkezésre álló, illetőleg megszerezhető pénzforrásokat, különféle támogatásokat arra kell felhasználni, hogy ez által a település befektetők-re, illetőleg befektetésekre irányuló fogadókészsége tovább javuljon.
- f) A fejlesztési célok középpontjában a társadalmi, gazdasági fejlesztés feladatainak kell állnia. Az épített környezet ehhez csupán a keretet adja, következésképpen nem elsődlegesen cél, hanem eszköz. A fejlesztésnek tehát a társadalmi jólét céljaihoz kell igazodnia.
- g) A fejlesztési célokban, jelentőségének megfelelő súllyal kell szerepelnie a közlekedés, hírközlés, illetőleg minden olyan infrastrukturális fejlesztésnek, amely a település távolabbi környezete közötti távolság áthidalását célozza.
- h) A település nem elszigetelt része a térségnek. Következésképpen fejlesztési céljai meghatározását és azok végrehajtását is a térségben levő településekre figyelemmel, illetőleg azokkal célszerű együttműködésben kell megoldani.

Településfejlesztési Konceptiók / 2002 – jövőkép és településfejlesztési célok

A településfejlesztési konceptiók egzakt jövőképet nem fogalmazznak meg, csupán előrevetítik, hogy a TFK célja hosszútávon meghatározni azokat a feladatokat, melyek megoldása révén jelentősen javulnak a helyi lakosság életkörülményei. A konceptiók nem fogalmaztak meg külön jövőképet és stratégiai célokat a községnek, hanem átfogó koncepcionális alapelveket és követelményeket írt le, melyekre ágazatonként (gazdaság, ipar, idegenforgalom, kereskedelem, lakóterületek, intézmények, közlekedés, közművesítés-hírközlés, környezetvédelem) dolgoztak ki a fejlesztési feladatokat.

A bakonyi községek jövője szempontjából mindegyik ágazati fejlesztés egyenrangú, egyiket sem emeli a másik fölé. Azonban a gazdasági potenciál erősítése, mely munkahelyeket is teremtve erősítheti a helyi gazdaságot. Az ágazatonkénti legfontosabb fejlesztési célok és feladatok az alábbiak:

Bakonyoszlop TFK (2002) megállapításai

Gazdaság:

- Idegenforgalmi fejlesztés – lovarda is épülhet.
- Mezőgazdaság termelékenységének megtartása, elérhető legjobb technológiák alkalmazása.

Iparfejlesztés:

- Elhagyott major hasznosítása, kisipari tevékenység.
- Regionális hulladéklerakó feltételeit vizsgálni, biztosítani kell.

- Környezetet nem terhelő gazdasági, mezőgazdasági üzemek létrejöttének támogatása.

Kereskedelem:

- A lassú népességnövekedéssel arányban a kereskedelmi és szolgáltató egységeknek helyet biztosítani.

Turizmus:

- Új turistaútvonalak kijelölése.
- Sport- és szabadidőcentrum létesítésének lehetőségeit meg kell vizsgálni.
- Színvonalas vendéglátóhely létesítése.

Lakóterület-fejlesztés:

- Telekosztás lehetőségeit meg kell vizsgálni.
- Sportpálya, park, játszótér létesítése.
- Helyi építészeti értékek felmérése.

Közlekedés:

- Közút burkolatainak helyreállítása, zártkerteknél az utak burkolattal ellátása.
- Csapadékelvezetés megoldása.
- Kerékpárút létesítése Zirc, Csesznek felé.

Közművesítés, hírközlés:

- Lakók csatornázási kötelezettségének bevezetése.
- Elektromos vezetékek korszerűsítésekor légvezeték helyett föld alatti vonalvezetés.
- Teljes hálózat kiépítésére kell törekedni.

Bakonyszentkirály TFK (2002) megállapításai

Bakonyszentkirály község településfejlesztési koncepciója a fejlesztés irányelveit a következő pontokban foglalta össze:

- Lakótelkek kialakításának érdekében lakóterületeket kell kijelölni.
- Kerékpárutakat kell kijelölni, építésére helyet kell biztosítani Balaton, Zirc és a környező települések irányába.
- Hatékonyan gazdálkodó, helyi munkaerőt foglalkoztató vállalkozások fejlődésének támogatása új vállalkozások kialakulásához szükséges előfeltételek biztosítása.
- A természetbarát, illetve falusi turizmus továbbfejlesztési lehetőségének kialakítása, a szálláslehetőségek növekedés feltételeinek megteremtése, a turisztikai programkínálat bővítése, színvonalának emelése.

- Közműellátottság fejlesztése: rövidtávon a csapadékvíz elvezetésnek a teljes településen megfelelő megoldása, hosszútávon az utak és járdák állapotának rendbehozatala, hiányzó részeken azok kiépítése.
- A működő mezőgazdasági telephelyek fejlődési lehetőségeit biztosítani kell, úgy, hogy azok ne zavarhassák az egyéb települési funkciókat.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet a minimális mértékben terhelő ipari, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek települését célszerű támogatni.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi tevékenységet folytathasson úgy, hogy azzal nem zavarja környezetét az elfogadhatónál nagyobb mértékben.
- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak tájképet legkevésbé zavaró kialakítására. Kisebb telephelyek kialakítására alkalmas terület kijelölése ipari tevékenység folytatására.
- A közösségi zöldterületeket (sportpálya, játszótér, park) kell kialakítani, a meglévőket fejleszteni kell.

A helyi munkaerő foglalkoztatását is biztosító vállalkozások számára megfelelő kondíciókat kell biztosítani. Helyet kell biztosítani a vállalkozásoknak, ahol telephelyeiket létrehozhatják, ahol munkát végezhetnek.

A telephelyek kialakításának másik fontos feltétele a település megfelelő gazdaságpolitikája, amely által alkalmassá válik a település megfelelő vállalkozásokat vonzani. Ezt megfelelő adópolitika, és támogatás politika útján érhető el. A gazdasági fejlesztéseknél meg kell említeni, hogy a község viszonylag kedvező környezeti állapotának megőrzése érdekében csak a környezetet a minimális mértékben terhelő ipari, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek megtelepedését célszerű támogatni.

A mezőgazdaság területén meg kell teremteni a hatékony piacorientált termelés feltételeit, valamint a működő mezőgazdasági telephelyek fejlődési lehetőségeit biztosítani kell, úgy, hogy az ne zavarja az egyéb települési funkciókat. A jelenleg mezőgazdasági jellegűek fenntartása célszerű a korszerű növénytermelés megtartásával és lehetőségek szerint a nagyüzemi állattartás mellőzésével.

Bakonyzentkirály, mint kellemes táji környezettel rendelkező település, megfelelő, nyugodt területet kínálhat a pihenni, üdülni vágyó vendégforgalomnak. Ebből a célból szükséges a természetbarát, illetve falusi turizmus lehetőségének megteremtése, a szálláslehetőségek mennyiségének és minőségének növelése, a turisztikai programkínálat bővítése, színvonalának emelése. Külön meg kell említeni a szomszédos településekkel történő együttműködés bővítését a természeti és egyéb értékek közös kihasználása érdekében.

A lakóterületek jelentős bővítése rövidtávon nem szükséges a településen, hiszen lakófunkciónak megfelelő foghíj telkek jelenleg is találhatóak. A meglévő lakóterületek minőségi fejlesztésére kell fordítani az erőforrásokat, az utak fejlesztésével, a közműhálózat teljes kiépítésével. A meglévő intézmények a mennyiségi igényeknek megfelelnek, az építészeti állaguk javítására és megőrzésére kell törekedni.

Csesznek TFK (2002) megállapításai

Csesznek község településfejlesztési koncepciója a fejlesztés irányelveit a következő pontokban foglalta össze:

Településrendezési terv készítése során megoldandó feladatok:

- Lakótelkek kialakításának érdekében lakóterületeket kell kijelölni.
- Kerékpárutakat kell kijelölni, építésére helyet kell biztosítani Balaton, Zirc és a környező települések irányába.
- A működő mezőgazdasági telephelyek fejlődési lehetőségeit biztosítani kell, úgy, hogy azok ne zavarhassák az egyéb települési funkciókat.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet minimális mértékben terhelő ipari jellegű, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek kialakítását célszerű támogatni.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzésére nagy hangsúlyt kell fordítani.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi, vendéglátási tevékenységet folytathasson úgy, hogy azzal nem zavarja környezetét az elfogadhatónál nagyobb mértékben.
- Fel kell térképezni a település helyi építészeti értékeit, az arra érdemes értékek megőrzése érdekében, helyi önkormányzati rendeletet kell alkotni.
- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak tájképet legkevésbé zavaró kialakítására.
- A közösségi zöldterületeket (sportpálya, park) kell kialakítani, a meglévőket fejleszteni kell.
- Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása
- A turizmuspotenciálra alapozva idegenforgalmi fejlesztési területeket kell biztosítani.

Kis anyagi ráfordítással az önkormányzat által önerőből rövidtávon megvalósítható feladatok:

- Elő kell segíteni a mezőgazdasággal foglalkozók tájékoztatását a továbbképzési és a támogatási források igénybevételeinek lehetőségeiről.

- A lakossággal ismertetni kell a turizmusban rejlő lehetőségeket és segíteni azok kiaknázásában, képzési lehetőségek megtalálásában, támogatási források igénybevételeiben.
- A települést meg kell ismertetni a potenciális vendégekkel, ingatlanvásárlókkal, befektetőkkel.
- A kulturális programok bővítésére és azok lakossági igényeknek megfelelő kiválasztására kell törekedni.
- A község környezeti állapotát meg kell őrizni, és javítására kell törekedni.
- Meg kell alkotni a település környezetvédelmi programját.
- Az ingatlantulajdonosokat kötelezni kell a szennyvízcsatorna hálózatra való rákötésre.
- Bakonyszentkirály, Csesznek, Bakonyoszlop Mikrorégió szervezeti létrehozása, térségi együttműködés erősítése
- Mikrorégiós Főépítész alkalmazása
- A turizmuspotenciálra alapozva fejlesztéseket kell végrehajtani. A település idegenforgalmi szerepkörét erősíteni kell.

Közepes anyagi forrásigényű az önkormányzat anyagi lehetőségeit meghaladó feladatok:

- A csapadékelvezető árokrendszer karbantartására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni.
- Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása (várkörnyék, temető, stb.)
- Zöldterületek fejlesztése.
- A meglévő intézmények a mennyiségi igényeknek megfelelnek, az építészeti állaguk javítására és megőrzésére kell törekedni.
- A falusi- és ökoturizmus fejlesztésének lehetőségeit fel kell térképezni.
- A buszközlekedés optimalizálása, a járatszám fejlesztése szükséges (Zirc, Győr, Bakonyoszlop)

Nagy pénzügyi ráfordítást igénylő az önkormányzat anyagi forrásait meghaladó feladatok:

- Kerékpárutak építése a Balaton, Zirc, és a környező települések irányába.
- A község útjait karban kell tartani.
- A hiányzó közműveket ki kell építeni.

Gazdasági Programok (GP) 2015-2019

A 2015-ben elfogadott Gazdasági Programok településfejlesztésre vonatkozó irányelvei a 2015-2019 közötti időszak tekintetében az alábbiak:

Bakonyoszló GP 2015-2019 megállapításai

A helyi településfejlesztési politika céljai

- a) A közösség céljainak, célkitűzéseinek a meghatározása az önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb feladata. Fontos célkitűzés, hogy az önkormányzati vagy a képviselő-testület ciklusa alatt ne csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket, programokat vállaljon, melyeknek, a működtetését is zökkenőmentesen tudja finanszírozni.
- b) Az infrastruktúra fontos tényezője a település népesség megtartó képességének, ezért fontosnak tartjuk a közúthálózat, a járda, a felszíni csapadékvíz elvezető árok, az ivóvíz- és szennyvízcsatorna rendszer, a villamos energia, a gáz, a közvilágítás, illetve telefon, internet szolgáltatások megfelelő színvonalon történő üzemelését.
- c) Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek.
- d) A település lakosságának csökkenése érdekében az önkormányzat támogatja a fiatalok letelepedését.

A fejlesztési alapelvek

- 1) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések.
- 2) A meglévő intézményi épületek kihasználtságának fejlesztése.
- 3) A közfoglalkoztatással tovább kell csökkenteni az önkormányzat kiadásait, újabb munkahelyeket teremtve.
- 4) A település arculatának továbbfejlesztése.
- 5) A természeti környezet megőrzése.

A fejlesztési elképzelések

- 1) Az előző ciklusban megvalósult főbb fejlesztések:
 - Szőlőhegyi út felújítása.
 - Petőfi utcában építési telkek kialakítása
 - A Kossuth utca és a Táncsics utca közötti járda jogi helyzetének rendezése, áthelyezése.
 - Iskola épületében fűtéskorszerűsítés.
 - Ravatalozó felújítása.

- Buszvárók felújítása.
 - Gépjármű beszerzése.
 - Parkoló az Ördög-árokánál.
- 2) Tervezett beruházások, fejlesztések: A megvalósításhoz lehetőség szerint pályázati forrást kell igénybe venni.
- a) A legsürgősebb feladat a Kossuth utca és a Táncsics utca közötti csapadékvíz elvezető árok felújítása.
 - b) Az önkormányzati tulajdonban lévő belterületi utak, járdák burkolat felújítását folyamatosan végezzük. Felújításra vár a Táncsics utca burkolata, és a Kossuth utca 40-70. közötti járda szakasz, a Békefi utcai útpadka, a Kossuth utcai partfal korlátja.
 - c) Több olyan út, illetve útszakasz is található a településen, melyek nem nagy forgalmat bonyolítanak le, de a szilárd burkolattal történő ellátásuk indokolt. Ezek a Petőfi utca folytatása, valamint a Petőfi utca és Kossuth utcát összekötő útszakasz, a Táncsics utca és a Szőlőhegyi út összekötése.
 - d) A csapadékvíz elvezető árkok felújítási, karbantartási munkáit – a lakosság és az önkormányzat együttműködésével – folyamatosan kell végezni. A Petőfi utcában az építési telkek előtti árok kialakítását tervezni kell.
 - e) Útbaigazító táblák elhelyezése.
 - f) A parkban lévő aszfaltos pálya területén fedett hely (színpad) kialakítása.

A Petőfi utca folytatás, valamint a Petőfi utca és Kossuth utcát összekötő útszakasz leaszfaltozása hosszú távú feladat lehet.

Bakonyzentkirály GP 2015-2019 megállapításai

A helyi településfejlesztési politika céljai

- a) A közösség céljainak, célkitűzéseinek a meghatározása az önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb feladata. Fontos célkitűzés, hogy az önkormányzati vagy a képviselő-testület ciklusa alatt ne csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket, programokat vállaljon, melyeknek, a működtetését is zökkenőmentesen tudja finanszírozni.
- b) Az infrastruktúra fontos tényezője a település népesség megtartó képességének, ezért fontosnak tartjuk a közúthálózat, a járda, a felszíni csapadékvíz elvezető árok, az ivóvíz- és szennyvízcsatorna rendszer, a villamos energia, a gáz, a közvilágítás, illetve telefon, internet, kábeltelevízió szolgáltatások megfelelő színvonalon történő üzemelését.
- c) Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek.

A fejlesztési alapelvek

- 1) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések.
- 2) A meglévő intézményi épületek kihasználtságának fejlesztése.
- 3) A település arculatának továbbfejlesztése.
- 4) A természeti környezet megőrzése.
- 5) Elsősorban olyan pályázatokon indulni, ahol a későbbi fenntartás nem jelent újabb működési költségnövekedést.
- 6) A közfoglalkoztatással tovább kell csökkenteni az önkormányzat kiadásait, újabb munkahelyeket teremteni.

A fejlesztési elképzelések

- 1) Az előző ciklusban megvalósult főbb fejlesztések:
 - Ómalom utca burkolat-felújítása.
 - Kossuth utcai és az Ady utcához vezető járda felújítása.
 - Iskola épületében fűtéskorszerűsítés.
 - A református temetőben lévő ravatalozó és a temetőbe vezető lépcső felújítása.
 - A németfalui temető kerítésének cseréje.
 - Nagy Bálint parkban játszótér kialakítása, fejlesztése.
 - Közterületi bútorok, virágtartók, utca névtábla, elhelyezése.
 - Gépjármű beszerzése.
- 2) Tervezett beruházások, fejlesztések: A megvalósításhoz lehetőség szerint pályázati forrást kell igénybe venni.
 - a) A legsürgősebb feladatok közé tartozik a művelődési ház vizes blokkjának és az épület mennyezetének a felújítása.
 - b) A hivatali épület nagyobb felújítása nem halasztható tovább. A tetőhéjazat cseréje, külső szigetelés-festés, irattár felújítás, belső festés, garázsajtó és a hátsó bejárati ajtó cseréje indokolt.
 - c) Az önkormányzati tulajdonban lévő belterületi utak burkolat felújítását az elmúlt évek során folyamatosan végezzük. Néhány utca, köztük a Németfalu utca burkolata még felújításra vár. A járdák rendkívül rossz állapotban vannak.
 - d) A külterületi utak közül a Sövénykútra és Hajmápusztára vezető útburkolat felújításának tervezése indokolt.
 - e) Különös tekintettel az elmúlt időszak csapadékos időjárására, a csapadékvíz elvezető árkok felújítási, karbantartási munkáit – a lakosság és az önkormányzat együttműködésével (a közfoglalkoztatás kihasználásával) – folyamatosan kell végezni.

- f) A helytörténeti kiállítóhely létrehozása érdekében kétirányú feladata van az önkormányzatnak. Egyrészt a kiállítás létrehozásához szükséges történelmi kutatómunka elindítása és finanszírozása, a tárgyi anyaggyűjtés, másrészt a kiállítás elhelyezésére szolgáló épület felújítása, kialakítása.
- g) A fiatalok letelepedésnek elősegítése érdekében otthoneremtési alapot kell létrehozni, melyből a cél megvalósulása érdekében szükséges fejlesztések, támogatások finanszírozhatók.
- h) A faluközpont rekonstrukciója a településkép javítása és a közlekedés biztonsága miatt is fontos.
- i) A településfejlesztés nyilvánosságával kapcsolatos célkitűzés az önkormányzat honlapjának fejlesztése. A település honlapja üzemel, melynek karbantartása és információkkal való feltöltése folyamatos feladat. Új honlap készítése indokolt.

Csesznek GP 2015-2019 megállapításai

Fejlesztési alapelvek

- 1) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések.
- 2) A meglévő intézményi épületek kihasználtságának fejlesztése.
- 3) A település arculatának továbbfejlesztése.
- 4) A természeti környezet megőrzése.

Fejlesztési célok

- a) A közösség céljainak, célkitűzéseinek a meghatározása az önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb feladata. Fontos célkitűzés, hogy az önkormányzati vagy a képviselő-testület ciklusa alatt ne csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket, programokat vállaljon, melyeknek, a működtetését is zökkenőmentesen tudja finanszírozni.
- b) Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek.
- c) Az infrastruktúra fontos tényezője a település népesség megtartó képességének, ezért fontosnak tartjuk a közúthálózat, a járda, a felszíni csapadékvíz elvezető árok, az ivóvíz- és szennyvízcsatorna rendszer, a villamos energia, a gáz, a közvilágítás, illetve telefon, internet, kábeltelevízió szolgáltatások megfelelő színvonalon történő üzemelését.
- d) A települési lakosságszám csökkenésének megállítása érdekében az önkormányzat támogatja a fiatalok letelepedését.

Fejlesztési elképzelések

- 1) Az előző ciklusban megvalósult főbb fejlesztések:
 - Múzeum-köz felújítása.

- Ravatalozó és temető kerítés felújítása.
 - Faluház épületének felújítása.
 - Iskola épületében fűtéskorszerűsítés.
 - Honlap készítése.
 - Közterületi bútorok elhelyezése.
 - Rendezvény sátor beszerzése.
- 2) Tervezett beruházások, fejlesztések: A megvalósításhoz lehetőség szerint pályázati forrást kell igénybe venni.
- Az önkormányzati tulajdonban lévő belterületi utak burkolat felújítását az előző ciklusban megvalósítottuk. Különös tekintettel az elmúlt időszak csapadékos időjárására tekintettel a csapadékvíz elvezető árkok felújítási, karbantartási munkáit – a lakosság és az önkormányzat együttműködésével – folyamatosan kell végezni.
 - Aranyos patak feletti híd felújítása a legsürgősebb feladat.
 - A Millenniumi-kert támfala megerősítésre, felújításra vár.
 - A buszforduló kivitelezésére csak hosszabb távon látunk lehetőséget.
 - Vár utca alsó szakaszára járda építése.
 - Játsszótér- pihenőpark kialakítása.
 - A régi iskola épületének hasznosítására kidolgozott terveket felül kel vizsgálni.
 - Ravatalozó épületéhez esőbeálló építése

2. HELYZETÉRTÉKELÉS

2.1. A HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE, SZINTÉZISE

Az alfejezetben sorra vesszük az egyes fő településfejlesztési tényezők – társadalom, gazdaság, természeti és épített környezet, infrastruktúra – értékelését.

TÁRSADALOM

Jelen értékelésben elsősorban a demográfiai jellemzőkre helyezzük a hangsúlyt, mivel a bakonyi kistelepülések jövőbeni fejlődésének kulcsa jelentős részben a helyi társadalom megerősítésében rejlik.

A településfejlesztési koncepcióban Bakonyoszlop esetében 450 fős, Bakonyszentkirály esetében 900 fős, Csesznek esetében 550 fős népességszám rögzítése lényeges, mert véleményünk szerint ezek a népességszámok tekinthetők annak, melyeket a települések szerves fejlődése által a koncepció időtávjában elérhetnek, stabilizálhatnak kb. 2030-ig.

A kívánatos lakosságszámok elérése a jelenlegi demográfiai és vándorlási tendenciákat figyelembe véve optimista verzió, de hosszú távon, településfejlesztési szempontból szükséges. Ezért, a demográfiai tendenciák megváltoztatása fő településfejlesztési stratégiai elem, amire a települések természeti, épített környezeti és infrastrukturális adottságai rendelkezésre állnak, azaz, a jövő építése tekintetében reális célnak tekinthető.

A következő évtized mindhárom bakonyi község esetében sorsdöntőnek tekinthető, mivel első lépésként meg kell állítani a lakosságszám további csökkenését. Bakonyoszlop lélekszáma nem csökkenhet 400, Bakonyszentkirály esetében 800, Csesznek esetében 500 főre vagy az alá. Mindenképpen el kell kerülni a további népességfogyást és különösen a fiatalok elvándorlását mindhárom település esetében.

Magyarországon a települések kiegyensúlyozott fejlődésének és működésének a kritikus lélekszáma 2.000 fő körül van, természetesen a megfelelő humán és műszaki infrastruktúra kiépítettsége mellett. A „Bakonyi Hármak” szerves együtt élése kiváló lehetőség a kritikus lélekszám együttes elérésére, majd meghaladására, mivel a szövetségi lét biztos működési alapokat, eredményes munkamegosztást hozott létre.

A fenntartható településméret szempontjából a koncepció 15 éves időtávjában tehát, kívánatos lenne kezdetben a jelenlegi lakosságszám megtartása, és a lakosságszám bővülésének megindítása, amely által a községek megközelíthetnék a települések fenntartható méretéhez

szükséges, együttes és „egészséges” lakosság számot 2050-re, amely Bakonyoszlop esetében 500, Bakonyszentkirály esetében 1.000, Csesznek esetében 600 fő körül becsülhető.

Becslésünk optimistább képet vázol fel a 2014-ban elfogadott Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kalkulációjával szemben, mely rövidtávon is további min. 10-15%-os lakosság szám veszteséget vetít előre. Az optimista jövőképet alátámasztják a településcsoport adottságai, aktív, összehangolt együttműködési gyakorlata, továbbá az időközben meghozott népesedéspolitikai intézkedések, a modern faluprogram és általában a nemzetgazdaság élénkülésének várható helyi hatása.

A pesszimista prognózis elkerülése érdekében proaktív önkormányzati kezdeményezésekre és falvakat támogató állami programokra is szükség van, amely rövidtávon megszünteti a vándorlási veszteséget, hosszú távon pedig növeli mind a lakosság reprodukciós képességét, mind a betelepülők számának növekedését (pl.: Magyar Falu Program).

A településeken nem alakultak ki szegregátumok, azonban a sajátos térbeli fejlődés eredményeként kialakult térbeli-társadalmi rétegződés jelentős részben megőrződött. A település társadalmilag előregedő, jellemzően alacsony képzettségű. Az előregedés miatt a községek hosszú távú fenntartható működtetése és az idősellátó rendszer kapacitása esetében jelentkehetnek kihívások az önkormányzatok számára, mely problémák kezelése közös erővel hatékonyabban megvalósítható.

A foglalkoztatottak aránya a gazdaságilag aktív népességben belül nagyon alacsony, ugyanakkor a munkanélküliség szintje is alacsony. A községek jövedelmi viszonyai a térségen belül kedvezőtlenek, az egy főre jutó jövedelem szintje térségi összehasonlításban alacsony.

GAZDASÁG

A három település gazdasága egy gazdasági térként kezelhető, bár Csesznek ebben kisebb részt képvisel, pl. a bánya mindhárom település számára fontos munkahely volt. A községek gazdasági súlya korlátozott, a **vállalkozások** száma alacsony, nagyobb intézményi és vállalati foglalkoztató nem működik egyik településen sem. A szűk gazdasági életben belül a hagyományos gazdálkodási formák dominálnak (pl. agrárszektor, ipar, kereskedelem), a modern iparágak kevésbé jellemzők a községek gazdaságára. Az idegenforgalmi adottságok kiemelkedően kedvezők, emiatt a jelenleg alacsony színvonalú szolgáltatási környezet fejlesztésében jelentős potenciálok vannak, melyek a településközi munkamegosztás révén használhatók ki hatékonyan.

Az önkormányzatok bevételi forrásai is nagyon szűkösek. A községek gazdasági mozgásterét értékelve megállapítható, hogy tartós tendenciaként jelentkezik az **önkormányzati költségvetések** zsugorodása. Az önkormányzati feladatok és hatáskörök csökkenésével párhuzamosan jelentősen csökkentek az önkormányzati kiadások és bevételek is. Az elmúlt

években az önkormányzati költségvetések főösszegei a 10 évvel ezelőtti szintet érték el. Ennek ellenőre az önkormányzatok gazdálkodása stabil, de a települések nagyon szűkös kerettel kénytelenek gazdálkodni.

A költségvetési hiányt az önkormányzatok egyelőre belső átcsoportosítással, a közszolgáltatások térségi összefogás keretében történő ellátásával, valamint a korábbi évek költségvetési maradványából, lekötött pénzeszközökből tudják kompenzálni, amely nem a fenntartható költségvetési gazdálkodás irányába mutató tendencia.

Mindhárom település az elmúlt három évtizedben jelentős társadalmi, gazdasági változásokon ment keresztül. A gazdasági ágazatokban az ipar részesedése jelentősen csökkent, de még mindig meghatározó Bakonyoszlapon és Bakonyszentkirályon. Ezzel párhuzamosan az önkormányzatok **településfejlesztési tevékenységein** belül előtérbe kerültek az infrastrukturális fejlesztések.

A települések önmagukban kevés munkahelyet képesek helyben biztosítani. A modern (innovatív, öko, stb.) ipari ágazatok betelepülése, egyes hagyományos ipari ágazatok újjáélesztése, továbbá az idegenforgalmi szektor fejlesztése – amely különösen messze elmarad a potenciálisan elérhető teljesítési szinttől – az önkormányzatok foglalkoztatáspolitikájának központi eleme.

A községek **ingatlanállománya** – koruk alapján – alapvetően kedvezőtlen összetételűnek ítélnél, mivel a lakásállomány háromnegyedét 50 évesnél idősebb lakások teszik ki, és nagyon alacsony a rendszerváltozást követő időszakban épített lakások aránya (kevesebb, mint 10%). Az önkormányzati tulajdon rendkívül alacsony arányú a lakásszektoron belül, amely nem éri el a lakásállomány 1 százalékát (országos átlag 3%).

Középtávon szükségesnek tartjuk a helyi gazdaság részleges szerkezetváltását, munkahelyteremtő célzattal, népesedéspolitikai szempontokat is figyelembe véve: a lakosság, ezen belül is a fiatalok helyben tartásának ösztönzése, új lakosok, munkavállalók letelepítése.

A fenti célok teljesülését az alábbi szerkezetváltó intézkedések biztosíthatják:

- innovatív, magas hozzáadott értéket előállító tevékenységek bővítése,
- tevékenységek diverzifikálása, öko/bio gazdálkodás ösztönzése, kertészet, erdészet,
- turizmus (szelíd, öko, tematikus), természetjárás,
- lakossági és üzleti szolgáltatások,
- a helyi kisvállalkozások aktivitásának ösztönzése,
- többretegű helyi gazdálkodás kisközösségi formáinak ösztönzése.

2.2. A PROBLÉMÁK ÉS ÉRTÉKEK, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉST BEFOLYÁSOLÓ KÜLSŐ ÉS BELSŐ TÉNYEZŐK ÖSSZEGZÉSE (SWOT-ANALÍZIS)

SWOT-ANALÍZIS / TÁRSADALOM

KÖZÖS ÉRTÉKEK, ERŐSSÉGEK	KÖZÖS BELSŐ KIHÍVÁSOK, GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Kedvező foglalkoztatási viszonyok • Szakképzett, bányászati és szakipari munkaerő jelenléte • Nem jellemző az alacsony státuszú lakosság erőteljes térbeli koncentrálttsága, nem jellemző a szegregáció • Színes társadalmi élet (számos civil, sport, kulturális szervezet) • Gazdag hagyományok, felhalmozott kulturális tőke • Fejlődő humán infrastruktúra, jellemzően jó ellátási viszonyok • Rendelkezésre álló közösségi terek, bővülő közösségi szolgáltatások • Erős helyi identitás 	<ul style="list-style-type: none"> • Tartósan csökkenő népesség, természetes fogyás • Romló demográfiai szerkezet (alacsony születésszám, fiatalok elvándorlása, elöregedés) • Relatív alacsony iskolázottság és elavult képzettségi szerkezet • A felsőfokú végzettségűek aránya alacsony • Csökkenő helyi munkahely, növekvő napi ingázási kényszer • Bizonyos területeken hiányos humáninfrastruktúra (képzés, időskorú és egyéb szociális ellátás)
KÖZÖS LEHETŐSÉGEK, KITÖRÉSI PONTOK	KÖZÖS KÜLSŐ KIHÍVÁSOK, KOCKÁZATOK
<ul style="list-style-type: none"> • Népességfogyás megállítása, fenntartható, kiegyensúlyozott népességnövekedés • Új, elsősorban fiatalabb korosztályhoz tartozó munkavállalók letelepítése (falusi családi otthonteremtési kedvezmény program, ld. falusi CSOK) • Sokrétű munkatapasztalatra építő, hagyományápoló, többretegű társadalom építése • Kulturális hagyomány • Települések közötti együttműködés • Környezettudatos, szolidáris (befogadó, családbarát, idős-barát) helyi közösség kialakítása • Proaktív közösség, erős helyi civil-társadalmi háló, 	<ul style="list-style-type: none"> • A fiatal, kvalifikált munkaképes korú népesség további elvándorlása • Kapacitás gondokkal küzdő humán-infrastruktúra (oktatási, nevelési intézmények csökkenő kihasználtsága, szociális, idősellátó, és egészségügyi ellátórendszer kapacitáshiányai) • Romló demográfia és szociális viszonyok, a helyi társadalom lassú elöregedése • Gyengülő helyi társadalmi háló, érdektelen civil szféra kialakulása • Helyi társadalmi konfliktusok kialakulása (szegregációval veszélyeztetett területek)

<ul style="list-style-type: none"> • Szoros együttműködés a lakosság, a vállalkozók, az önkormányzat között • Humáninfrastruktúra fejlesztése (pl. orvosi rendelők, óvodák, bölcsődék, játszóterek, közösségi terek, és sportinfrastruktúra fejlesztés) 	
---	--

SWOT-ANALÍZIS / GAZDASÁG

KÖZÖS ÉRTÉKEK, ERŐSSÉGEK	KÖZÖS BELSŐ KIHÍVÁSOK, GYENGESÉGEK
<ul style="list-style-type: none"> • Kedvező táji, természeti adottságok, inspiráló környezet • Kedvező közlekedés-földrajzi adottságok • A Bakony és a Balaton kiemelt turisztikai régió közelsége • Fejlesztésre, gazdasági és gazdálkodási tevékenységre alkalmas ingatlanok rendelkezésre állása • Kedvező turisztikai adottságok (Cseszneki Vár, Via ferrata, Kőmosó szurdok, Cuha völgy, turista utak, lovaglás, zarándokút) • Termelési munkatapasztalattal rendelkező munkaerő • Gazdasági infrastruktúra jelenléte (pl. bányaterületek) • Kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodás • Alacsony munkanélküliség • Kulturális és épített örökség 	<ul style="list-style-type: none"> • Alacsony vállalkozássűrűség, csökkenő vállalkozásszám • Relatív alacsony szolgáltatási színvonal • Gyenge mikro-, kis- és középméretű vállalkozói szféra • Hiányos idegenforgalmi kapacitás • Relatív alacsony gazdasági aktivitás • Egyoldalú munkatapasztalat • Helyi gazdaságszervezési „intézmény” hiánya • Szűkülő önkormányzati gazdálkodás • Alacsony a magas hozzáadott értéket előállító, innovatív tevékenységet végző vállalkozások aránya • Parkolási gondok (Csesznek), kerékpárutak hiánya • Cuha völgyi kisvasút nehézkes megközelítése
KÖZÖS LEHETŐSÉGEK, KITÖRÉSI PONTOK	KÖZÖS KÜLSŐ KIHÍVÁSOK, KOCKÁZATOK
<ul style="list-style-type: none"> • Magyar Falu Program állami támogatásai, Vár- és Kastélyprogram • 2021-2027 közötti tervezési időszakban elérhető EU-s kohéziós és regionális fejlesztési források • Turizmusfejlesztés, pl. aktív (kerékpáros, bakancsos, lovas, táborozás), kulturális 	<ul style="list-style-type: none"> • Kedvezőtlen vándorlási folyamatok felerősödése (pl.: fiatalok elvándorlása fokozódik, bővülnek a hátrányos helyzetű csoportok) • Települési környezet, életminőség romlása • Helyi gazdaság versenyképességének romlása, szűkülő helyi gazdaság

<p>örökség, ifjúsági (táboroztatás, oktatás), szelíd- és ökoturizmus (tanösvények)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lakhatást érintő fejlesztések, térségi együttműködéssel (pl. szolgálati lakásépítés) • Letelepedést könnyítő intézkedések • Helyi gazdaság bővítése (pl. innovatív ágazatok és K+F szektor erősödése) • Települési vonzerő növelése (pl. takarékbanki-, postai szolgáltatások fejlesztése, ingyenes internethasználat biztosítása /pl. WIFI4EU/) • Egyedi, inspiráló vállalkozási környezet kialakítása • Természeti környezettel harmonikus fejlődés (pl. ökogazdaság, energia) • Gondos településüzemeltetés, közös falugondnoki szolgálat (pl. GAMESZ) • Rendezvényterületek (Kisbük-major, Gézaháza), vendégházak, éttermek 	<ul style="list-style-type: none"> • A hazai és nemzetközi gazdasági környezet romlása
---	---

SWOT-ANALÍZIS / INFRASTRUKTÚRA, KÖRNYEZET

Az infrastruktúra és a környezet swot-elemzésében együtt kezeljük az erősségeket, lehetőségeket, ill. a gyengeségeket, veszélyeket, mivel nem lehet éles határokat húzni közöttük.

Erősségek/lehetőségek

- Közepesnél jobb megközelíthetőség: 82 sz. főút, Veszprém és Győr jó elérhetősége.
- Jó környezeti-turisztikai adottságok.
- Az épített környezeti örökség (népi és polgárosuló népi lakóépületek) volumene viszonylag jelentős, bár állapotuk számos esetben leromlott. Felújításuk, fejlesztésük esetén a települések turisztikai ázsiója tovább nőhet.
- A bányászati tevékenység kultúrtörténeti bemutatása a településeken ég nem történt meg, mely egyben újabb turisztikai célpont lehet.

Gyengeségek/veszélyek

- A kerékpáros közlekedés nehézségei kül-, és belterületen: A 82 sz úton a kerékpáros közlekedés veszélyes (tiltott), az egyéb közutakon, illetve a belterületi útszakaszokon a burkolatok minősége és szélessége fejlesztendő az igényekhez (Vár megközelítése)
- A 82 sz. út mentén tervezett országos kerékpárút fejlesztés sokéves távlatban várható, s önmagában nem oldja meg előbbi problémákat. A kistérségi kerékpárút szakaszok fejlesztési igényét is képviselni kell.
- A külterületi környezeti-turisztikai célpontok fizikai megközelíthetősége, illetve jelzése azok jó „kínálati” adottságához képest gyenge: Nincsenek kijelölt parkolóhelyek. A vasútvonalhoz (Cuha patakhoz) és az Ördög árokhoz vezető földutak a gyalogláshoz és túrakerékpározáshoz megfelelően sincsenek karban tartva.
- A belterületi turisztikai pontok parkolási hiányosságai: Csesznek Vár, Via Ferrata.
- A belterületi járdahálózatok folyamatos fejlesztésre szorulnak: új szakaszok, elhasznált szakaszokon burkolatsere, szélesítés.
- A bánya forgalma Bakonyoszlopon a közútra jelentős hatással van (szerkezet és tisztaság tekintetében), melyet folyamatos karbantartással kell kezelni, különben a közlekedés komfortját jelentősen rontja.
- A bányászattal érintett területek rekultivációja folytatandó

2.3. PROBLÉMATERKÉP/ÉRTÉKTÉRKÉP

Problémakataszter:

- Barnamezős területek (felhagyott majorok, cseszneki volt fűrésztelep), alulhasznosított bányaterület (Bakonyoszlop meddőhányó).
- Bel- és külterületi út-, járdarendszer hiányosságai.
- Csapadékvíz elvezetés hiányosságai.
- Egyes külterületi településrészek hiányos infrastruktúrája (pl. Hajmápuszta alulközművesítettsége)
- Külterületi túraútvonalak állapotának (parkolás, táblázás, kerékpározásra alkalmassá tétel) hiányosságai (Főképp a vasútvonal felé)
- Szociális és egészségügyi ellátórendszer működtetése.
- Oktatási és nevelési intézmények kihasználtsága.
- Funkciótlan, alulhasznosított terület (pl. Sövénykút).
- Céltalan, kijelölt turisztikai fejlesztési területek (Csesznek).
- Kerékpáros közlekedés hiányosságai.
- Épített örökség kedvezőtlen állapota.
- Parkolási problémák (Cseszneki Vár, Via ferrata).

Értékkataszter:

- Idegenforgalmi hasznosítás, kapacitásfejlesztési lehetőségek: Cseszneki Vár, különböző turisztikai meglévő és tervezett attrakciók (via ferrata, Kisbük-major, Gézaháza, Lovagok Völgye, Mária zarándokút).
- Szabadidős és sportolási lehetőségek (lovaglás, via ferrata, kerékpározási lehetőségek, kirándulás, tanösvények, hagyományőrző sportok).
- Karakteres településszerkezet, változatos beépítés, értékes épületállomány és településkép.
- Viszonylag jó minőségű ingatlanállomány, illetve épített környezeti emlékek.
- Gazdasági célú ingatlan-, és területhasznosítási lehetőségek (Papfölde területen gyógynövény, kertészet; erdészet és faipar).
- Bányaterületek hasznosítása (pl.: a bauxit és a barnaszén újrakitermelhetősége és hasznosítása).
- Sövénykúti kastély, volt KISZ-tábor (rendezvényhelyszín, szállás, táboroztatás).

Általános jellegű értékek:

- Jól működő intézményi rendszer.
- Kiepült műszaki infrastruktúra.
- Kitűnő természeti, táji és kulturális adottságok.
- Kedvező közlekedés-földrajzi adottságok.
- Fejlesztésre, gazdasági és gazdálkodási tevékenységre alkalmas ingatlanok rendelkezésre állása.
- Szoros együttműködés a lakosság, a vállalkozók, az önkormányzat között.
- Szakképzett, bányászati és szakipari munkaerő jelenléte.

3. TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI FŐ IRÁNYOK

A „Bakonyi Hármak” fejlesztésének irányait – társadalmi és gazdasági szempontok szerint – a jelen munka megalapozó vizsgálatának eredményei, a község korábbi településfejlesztési dokumentumának a felülvizsgálata, ill. a lehetséges fejlődési változatok mérlegelése alapján fogalmazzuk meg.

3.1. ELŐZMÉNYEK

Az elvégzett megalapozó vizsgálatok, a 2015-ös gazdasági programok iránymutatásainak, javaslatainak összesítéséből következik, hogy az elmúlt években számos előrelépés történt (pl. infrastruktúra-fejlesztés), de számos koncepcionális cél, fő irány ma is releváns, mivel azok általános emberi és közösségi, ill. gazdasági, kulturális célokat fogalmazznak meg (természeti adottságok kihasználása, turizmus feltételeinek javítása, intézmények fejlesztése, kulturális hagyományok őrzése, gazdaságfejlesztés, stb.).

A tapasztalatok leszűréséből és a gazdasági környezet átalakulásából következően azonban bizonyos területeken más hangsúlyokra van szükség. Előtérbe került, és immár az élet minden területére egyenrangúan kiterjed a **fenntarthatóság** követelménye (a megújuló/megújítható erőforrások ügyével együtt): a lakó- és munkakörülmények alakításában, a közszolgáltatásokban, a műszaki-technológiai megoldásoknál, a gazdasági tevékenységben, a településüzemeltetésben, a természeti és épített környezet használatában.

A természeti erőforrások korlátozottsága, a hagyományos energiaforrások igénybevételének bizonytalansága (pl. a kimerülés veszélye, a piaci árak hektikus mozgása, a korlátozott elérhetőség, lásd bányászat), az uniós támogatások bevonhatóságának végeessége, a gazdasági-piaci viszonyok kiszámíthatatlansága, a községek demográfiai „érzékenysége” a korábbi időszakokhoz képest finomabb megközelítést igényel.

Ugyanakkor, a környezetvédelem és az ún. zöld ipar előretörése mellett a kreatív és tudásintenzív gazdasági tevékenységek elterjedése következett be, amely már nem kötődik kizárólag a városi környezethez. Várható a kedvező természeti adottságú, falusi környezet felértékelődése.

A koncepció szempontjából figyelemre méltó a belföldi és a globális turizmus robbanásszerű fejlődése, amely szintén erősítheti a bakonyi kistelepülések gazdasági lehetőségeit. Végül, de nem utolsó sorban az állam figyelme is az utóbbi években a falusi települések felé (is) fordult, emiatt a helyi fejlesztések kihasználása szempontjából kiemelt figyelemmel kell lenni a **Magyar Falu Program, Nemzeti Vár- és Kastélyprogram**, lakástámogatások, kisvállalkozások működését ösztönző és más támogatások felé.

A fenntartható területhasználat alapja azonban továbbra is: a természeti és épített környezeti értékek őrzése, kiaknázása, gazdagítása, és az azt hasznosító emberi tevékenység tudástartalmának növelése. Ehhez aktív, a folyamatokat orientáló, település működtető tevékenység szükséges.

A fenntarthatóság vált a kortárs településfejlesztés rendező elvévé. A bakonyi községek esetében az adottságok kiemelkedően kedvezők. A községek sajátos, **kettős társadalmi-gazdasági és kulturális identitással rendelkeznek (német/sváb-magyar, illetve az iparhoz kötődő-nem kötődő kultúra).**

Az ipari kultúra öröksége jelentős, amely megmutatkozik egyrészt a magasszintű ipari, bányászati szakértelemben, másfelől pedig a községek polgárosultságában. A jövőben ez a kettős identitás megőrzendő, mert erős, a mindenkori alkalmazkodást segítő talapzatot alkot.

A fenntarthatóság vezérgondolatának itt elsősorban **a kiegyensúlyozás „művészetére”, a dinamikus egyensúly elérésére és megtartására kell fókuszálnia**, ami lényegében a „több lábón állás” praktikumát jelenti:

- a demográfiai szerkezetben a fiatalítás, majd az „egészséges korfa” megteremtése;
- a térbeli struktúrában a Balaton/Balaton-felvidék és Bakony régió, a két tájegység találkozási pontjában rejlő kapcsolati lehetőségek, előnyök érvényesítése;
- a Bakony, a Cseszneki Vár, a külterületi településrészek turisztikai adottságainak kiaknázása;
- társadalmi vonatkozásban a lakosság sokoldalúságának, mind az iparhoz, földgazdálkodáshoz, mind a szolgáltatásokhoz való kötődésének megőrzése;
- kulturális identitást illetően a német/sváb és a magyar hagyományok éltetése, gazdagítása a kortárs kulturális irányzatokkal együtt;
- a gazdasági és foglalkoztatási szerkezetben a diverzifikáció (sokoldalúság) és az innovációs tevékenységek, a mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások számának, tevékenységi körének bővülése, majd egyensúlyban tartása;
- az agropotenciál fejlesztése mind a külterületeken, mind a belterületeken (pl. kertészkedés, zöldség, gyümölcs, stb.);
- a humán erőforrás készség-, műveltség- és tudásszintjének folyamatos emelése;
- az információk elérése technikai feltételeinek folyamatos korszerűsítése;
- az európai uniós és állami források, támogatások hatékony, „befektetésszerű” felhasználása, mivel a megvalósult projekteket hosszú távon nemcsak gazdaságosan fenn kell tartani, de elvárható cél, hogy a projekteknek pozitív hozadékuk legyen. Közberuházásoknál, azaz nem piaci típusú, közvetlenül keletkező bevételben nem mérhető fejlesztések esetében a haszon a közszolgáltatások minőségi fejlődésében, a település otthonosságának és a közérzet javulásában, ezzel a népességmegtartás erősödésében mutatkozik meg, ami kihat a humán erőforrás színvonalának alakulására.

A dinamikus egyensúly kialakításában az uniós és a hazai központi eszközöknek kiemelt jelentősége van, mivel ezek a források növelik az önkormányzat gazdasági mozgásterét. Cél, hogy ezeknek a forrásoknak a felhasználása tovagyrűző (multiplikátor hatású) legyen, azaz a közpénzből finanszírozott projektek minél több magánforrást és magánkezdeményezést generáljanak. A szűkös fejlesztési források miatt a figyelem a minél alacsonyabb anyag- és energiatartalmú termelés és szolgáltatások felé fordul, ezért (is) létkérdés a kvalifikált humán erőforrás és az innováció mind nagyobb térnyerése a községek társadalmi és gazdasági életében.

A külső (globális) hatásoknak való kiszolgáltatottság csökkentésére a leginkább kézenfekvő módszer a helyi önfenntartásra való törekvés, ami egyfajta modern, nem bezárkózásra épülő autonóm társadalom kialakítását célozza meg (ld. német hagyományok).

A természet-azonos és a helyi-területi adottságokhoz alkalmazkodó életmód meghatározására a **Local Agenda 21¹ fenntarthatósági kritériumára** hivatkozunk. E szerint, **„egy területi egység fenntarthatósága annál inkább biztosítható, minél nagyobb arányban képes belső erőforrásaira támaszkodni.”** Mindez egyezik azon 21. sz-i szándékokkal, amelyek az **ökológiai lábnyom csökkentésében**, a szubszidiaritás elvében, a **helyi gazdaság** (élelmiszer önrendelkezés, helyi piac, foglalkoztatás, stb.) **újraélesztésében** ölt testet. Létkérdés, hogy ezt vidéki/falusi környezetben is értelmezni és alkalmazni lehessen.

3.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS, -FEJLŐDÉS LEHETSÉGES FORGATÓKÖNYVEI

Mindenekelőtt érdemes meghatározni azt a generális fejlődési keretet, amelyen belül a három település fejlesztése számára terep kínálkozik. A bakonyi kistelepülések fejlődése során hosszútávon cél, hogy a szerves fejlődést megtörő mesterséges iparizálódást követő időszakban a községek új, belső erőforrásokra építsék fejlesztéseiket a külső erőforrások katalizátor-hatásainak (pl. turizmus, állami és európai uniós források) felhasználásával. Elsősorban az erős helyi közösségek révén kell megteremteni az élhető, minőségi, decens, környezet-, és öntudatos falusi élet alapfeltételeit.

A közeljövő modernizálódó falujában a régi falusi élet újraértelmezéséről van szó, ahol a közösség lakói nem nagypolgári módon, de szoros közösségben, nyugodt körülmények között, dolgosan, otthonos, egészséges, környezet- és családbarát környezetben élik mindennapjaikat. Ennek támogatási keretét várhatóan a készülő és várhatóan 2019-től elinduló Magyar Falu Program nyújthatja majd.

¹ Környezet és Fejlődés ENSZ konferencia. Rio de Janeiro, 1992. Fő dokumentuma az Agenda 21 (Feladatok a 21. századra) 28. fejezete foglalkozik a Local Agenda 21-vel (LA-21), a fenntarthatóság lokális programjával.

1. változat – Zsugorodó aprófalvak

Ebben az alternatívában az önkormányzatok nem avatkoznak be a spontán folyamatokba. A települések népessége alapvetően tovább csökken, ezzel együtt elöregedik. Egy-egy külterületet leszámítva betelepülés nem érinti a községeket, illetőleg ezen településrészek hátrányos helyzetű lakosságának benépesülése várható, leszámítva a turisztikailag vonzó külterületet, ahol a fejlesztések révén minőségi fejlesztések valósulhatnak meg. Az ellentétes előjelű beköltözések hatására társadalmi feszültségek alakulhatnak ki. Összességében a lakónépesség számának alakulása alapvetően nem változik, azaz legfeljebb stagnálás várható. Aktív fejlesztési tevékenység hiányában a települések alvó jellege dominál.

2. változat – Bakonyi „lakópark”

Ebben a változatban a települések tudatosan törekszenek a letelepedés ösztönzésére, ezért aktív, elsősorban a lakókörülmények fejlesztésére fókuszáló beavatkozások, valamint a falusi CSOK által vonzóbbá válnak. A szabályozási terv több olyan, nagyon jó adottságú építési telket jelölt ki, melyek felhasználása most még kétséges, de egyértelmű önkormányzati szerepvállalás által helyzetbe hozható.

Aktív településmarketing tevékenység valósul meg a vonzó természeti környezet és a jó intézmények reklámozásával, ezáltal a települések népszerűvé válnak, ugyanakkor a gazdasági tevékenységek, a szolgáltatási környezet lényegesen nem javul. A lakosságszám emelkedése csak kis mértékben jár együtt a községi életminőség javulásával, azaz ebben az alternatívában a települések nem fordítják helyi gazdaságuk és társadalmuk megerősítésére a lakosságszám bővülést. A régi és új lakosok között konfliktusok alakulhatnak ki, egyfajta „latinamerikanizálódás”, társadalmi elkülönülés következhet be.

3. változat - Bakonyi modern falvak

Ebben a változatban komplex és proaktív önkormányzati fejlesztési tevékenységek bontakoznak ki. Térségi együttműködéssel, aktív munkahelyteremtéssel, térségi lakáspolitikával a községek fenntartható növekedési pályára lépnek. A települések lakossága tartósan duálissá válik, azaz a helyiek (pl. őslakosok, iparosok és bányászok) mellett fokozatosan bővülő új, fiatalabb, képzetesebb lakosság érkezik a településekre.

A fiatalok beköltözése indokolt, mert:

- kiemelkedően vonzó a táji, természeti környezet,
- összességében jó a közlekedési (közúti, tömegközlekedési, kerékpáros) infrastruktúra,
- hosszútávon felértékelődik a térség (Veszprém-Győr tengely és a karakteres városok, mint Ajka, Mór, Pápa, Székesfehérvár, Várpalota, Zirc, ill. a Balaton közelsége)
- kedvező kulturális, óvodai-oktatási adottságok, lehetőségek,
- elektronizációs (smart) fejlesztési lehetőségek (internet, wifi),
- turisztikai adottságok (pl. Cseszneki Vár, turista útvonalak, via ferrata),

- kiváló a közösségi, a lokálpatrióta, a „helyi identitás”,
- sport, kultúra, szabadidő lehetőségek,
- öko-, biogazdálkodás.

A komplex, integrált településfejlesztés keretében szükséges a közös identitás, a kohézió erősítése érdekében a közösségszervezési, kulturális tevékenységek, létesítmények, szolgáltatások és az intézményhálózat bővítése.

A következőkben megfogalmazzuk a **településfejlesztés javasolt fő irányait**.

3.3. OTTHON A BAKONYBAN

A „Bakonyi Hármak” számos város közelében, a Bakony szívében fekvő, nyugodt kistelepülések páratlan természeti, táji és kulturális adottságokkal rendelkeznek. Ennek a karakternek, amelynek elsősorban a lakhatás, illetve a turizmus terén van nagy jelentősége, a megőrzése hosszú távú cél. A koncepcióalkotás számára lényeges körülmény a magas elvándorlási hajlandóság, továbbá a nagyvárosok (Győr, Veszprém, Székesfehérvár) közelségéből adódóan az ott munkát vállalók, de letelepedni nem tudók/szándékozók jelentős száma, és a lakásállomány strukturális problémái (pl.: előregedő lakásállomány, kevés újépítés, nagy lakások), amelyek együttesen indokolják a lakásszektor minőségi és szükség szerint, mennyiségi fejlesztését.

A kedvezőtlen demográfiai tendenciák ellensúlyozása érdekében törekedni kell a fiatal, kvalifikált, családalapítási szándékkal letelepedők számára a három település vonzerejének növelésére, ugyanakkor a helyi lakhatási problémák kezelésére is. Két pillérből álló lakásprogramra van szükség (pl. CSOK-alapú és szociális, illetve szolgálati lakások).

Cél, hogy a községek otthonos, vonzó és befogadó lakóhelyek legyenek, melyek biztosítják a helyi közösségek számára az egészséges és környezetbarát lakókörnyezetet, az erős közbiztonságot, a családias köztereket, a közösségteremtő és kulturális fórumokat. Cél a helyben maradás ösztönzése és új népesség – elsősorban fiatal családok – letelepedésének támogatása, az erős, befogadó helyi közösség építése. Ehhez vonzó települési miliő, minőségi közszolgáltatások (oktatási, szociális, egészségügyi infrastruktúra fejlesztése, kulturális lehetőségek) szükségesek.

A település- és gazdaságfejlesztés sikerének egyik fő ismérve, hogy az évek során miként alakul a helyben lakók és a szolgáltatásokat igénybevevők elégedettsége, „közérzete”. A lakosság elégedettsége gazdasági erő, hiszen korunk mobilitási lehetőségei lehetővé teszik a gyors lakó-, munka- és üzleti célú helyváltást, tehát cél a polgárok, az üzleti szféra, az idelátogatók megtartása, újak vonzása, akik egyben a község adózói, aktív gazdasági tényezői, fenntartói, fejlesztői is.

Fő elemek:

- térségi/helyi lakásprogram főként a fiatalok számára, pl. kedvezményes telkek, alulhasznosított ingatlanok újrahasznosítása, bérlakásépítés
- vállalkozásélénkítő intézkedések
- oktatási, nevelési intézményrendszer fejlesztése
- képzési, foglalkoztatási programok
- köztér-fejlesztés (közösségi terek)
- infrastruktúra-fejlesztés
- közösségfejlesztés, kulturális programok
- fiatalok életvitelét gazdagító intézkedések, pl. teljes szélessávú elérhetőség, wifi, többfunkciós közösségi helyek.

Az otthonos falu koncepcióhoz tartozik a korszerű informatikai és tele-kommunikációs eszközök élenjáró alkalmazása. Az IT ágazat gyors fejlődése más térhasználatot feltételez a jövőben. Erőssége, hogy közösségi kohéziót teremt, szinte azonnal információ-ellátottságot és kommunikációs lehetőséget biztosít. Jól használható a gyermek- és felnőttoktatásban, ill. továbbképzésben, a távmunkában, az e-ügyintézésben, e-vásárlásban, stb.

Mindez, még ha a hatás virtuálisan is jelenik meg, a használókat helyben tartja, tarthatja. Ezért, a közös, természetes találkozási tereket szükséges megteremteni. A fiatalok identitásának erősítése szempontjából meg kell valósítani az interaktív önkormányzati portál, közösségi média felületeinek fejlesztését.

A három község modernizálódását jelentős mértékben segítheti a 2019. július 1-től átalakuló új otthonteremtési, családtámogatási rendszer. 2019-től az 5.000 fő alatti, csökkenő lakosságszámú települések esetében emelkedik a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (falusi CSOK) összege), vagyis a kisebb településeken vásárló családok a jelenleginél magasabb támogatást kapnak, amely többlettámogatás a Magyar Falu Program keretéből kerül finanszírozásra. Mindhárom község esetében hozzáférhető a falusi CSOK támogatás a beköltözők számára.

3.4. TURIZMUSFEJLESZTÉS – AKTÍV, KULTURÁLIS, ÖKO FORMÁBAN

A községek környezetében fellelhető természeti értékek kihasználásával, illetve sportolásra, szabadidő aktív eltöltésére alkalmas infrastruktúra felújításával és fejlesztésével meg kell teremteni a lehetőséget a lakosság és a turisták számára a szabadidő kulturált körülmények közötti aktív eltöltésére. Ez hangsúlyozott célkitűzése kell, hogy legyen a községek fejlesztésének, hiszen a lakónépesség számára biztosítani szükséges a sportolási és rekreációs feltételeket, amely a lakosságmegtartó erőt és a vonzóbb települési adottságok következtében a gazdaság stabilitását javítja.

A települések fő turisztikai attrakciója (“mágnes” tényezője) a Cseszneki Vár, melynek várható a rekonstrukciója a következő években (pl. Vigyázó-torony befedése, berendezése a híd helyreállításával, félkör bástya rekonstrukció, belső vár alsószint helyrehozatala, keleti lakótorony 2 szintjének megépítése és büfé kialakítása), továbbá külön projektként háromosztatú gazdaépület helyreállítása, kettős kapu és barokk óratorony helyreállítása. Kiemelten fontos a várhoz kapcsolódó hagyományápolás, szolgáltatásfejlesztés és emléktárgyakra épülő kereskedelmi tevékenység.

A térség azonban korántsem csak a Cseszneki Várról szól turisztikai értelemben, bár a legjelentősebb, ikonszerű elem. A kirándulókat vonzó Bakonyi erdők, a kiránduló, kerékpáros és via ferrata útvonalak, a Cuha völgy a kisvasúttal, a Kőmosó szurdok, Ördög-árok is lényeges szerepet töltenek be. Szükséges fejleszteni mindhárom település viszonylatában a szálláshely és más vendéglátó szolgáltatásokat, a kerékpáros turizmus infrastrukturális feltételeit. Fontos szerepet tölt be a Kisbük-major, ahol akár 100 fős rendezvények, ökológiai bemutatók (állatok), nyári táborok (pl. gyerek, öko, nyelv, egészség, túlélő), sportversenyek (pl. Pannonhajsza) és különböző tematikus fesztiválok tarthatók. A fejlesztési potenciál nagy, például további turisztikai célpontok formálódhatnak a térségben (Lovagok Völgye, volt fűrészüzem területe, stb.)

3.5. TÖBBRÉTEGŰ HELYI GAZDASÁG

A jövőkép eléréséhez vezető koncepció kialakítását erősen befolyásolja az a körülmény, hogy a települések gyenge gazdasággal (pl. termelés, bevételek, foglalkoztatottak létszáma) és kedvezőtlen társadalmi folyamatokkal rendelkeznek, mint a romló vándorlási egyenleg, a csökkenő népesség, elöregedés, a hátrányos helyzetűek számának növekedése, alacsony iskolázottság. Ki kell emelni az agrárszektor relatív jelentős szerepét (pl. vállalkozások száma, teljesítmény, foglalkoztatás), és a kereskedelmi-szolgáltatási szektor hiányosságait.

A munkatapasztalatra, gazdasági aktivitásra építve a további fejlesztések gazdasági háttere is létrehozható. Szükséges az innovatív és munkaalapú helyi gazdaság felé való elmozdulás, a helyi vállalkozások számának bővítésével az új, környezetbarát, magas hozzáadott értéket

előállító tevékenységek és szolgáltatások irányába (pl. turizmus, ökögazdaság). Szervesen illeszthető ehhez az idegenforgalom, rekreáció, környezetvédelem, a vállalkozások megtelepedését segítő lépések.

Külön megemlítjük az ún. alkonygazdaság szolgáltatást, amely kiválóan meghonosítható mindhárom településen. Az alkonygazdaság (silver economy) az idősebb korosztály (60+) vásárlóerejének kiszámíthatóságára, az egészségügyi, kulturális és családi szolgáltatások iránti növekvő igényük kiszolgálására, kapcsolódó termékek előállítására épül. Az átlagos életkor, ezzel a hatékony munkavállalási idő kitolódásával az idősebb generáció egyre nagyobb piaci szegmenst képez mind fogyasztóként, de munkavállalóként is, kiaknázva élet- és munkatapasztalatait. Az alkonygazdaság magában foglalja a nálunk is megjelent, a nyugdíjas emberek letelepedésére, gondozására épülő szolgáltatásokat.

Cél: a mikro-, kis- és közepes méretű vállalatok (mkkv-k) letelepedésének, helyi vállalkozások alapításának ösztönzése, a helyi gazdaságszerkezet átalakítása a magasabb hozzáadott érték termelés irányába. Ki kell használni a Balatonhoz, Gyórhöz és Veszprémhez való relatív közelséget (pl.: innovatív iparágak, turizmus).

Ennek elemei:

- turizmusfejlesztés (Cseszneki Vár, via ferrata, öko-, kerékpáros és bakancsos turizmus, szálláshelyek)
- gazdasági és szolgáltatóipari tevékenységek bővítése (pl. takarékbanki szolgáltatások, wifi)
- lakásfejlesztés (pl. falusi CSOK, szolgálati lakások építése)
- magasabb hozzáadott értéket előállító ágazatok, vállalkozások megtelepedésének elősegítése (pl. innovatív iparágak).
- a családi, háztáji, szövetkezeti agrárgazdálkodás lehetőségeinek (termelés, feldolgozás, kereskedelem) bővítése,
- öko-, és biogazdálkodás, általában a zöldgazdaság szerepének erősítése,
- alkonygazdaságban rejlő lehetőségek kihasználása.

3.6. TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉS – BAKONYI-MODELL

Modell értékű a három település immár történelmi léptékű együttműködési módja. A „Bakonyi Hármak” közös településfejlesztési, -rendezési és -működtetési gyakorlata kihat a térszerkezetre is, mivel kölcsönösen egyeztetik a természeti és épített környezeti ügyeket. A településrendezési eszközök készítése folyamán a három település rendezési ügyeit „összerajzoltuk”, amely így egy összenőtt településcsoportot képez.

Fontosabb, térszerkezetet érintő témák, feladatok:

- Belterületek kiemelt feladatai:
 - Közterületek fejlesztése, a környezetük vonzóbbá, otthonosabbá tétele, kerékpárutak fejlesztése.
 - A települések zöldfelületi rendszereinek fejlesztése.
 - Rekreációs területek kialakítása az élhető lakókörnyezet megőrzése és fejlesztése érdekében.
 - Gazdasági területek átgondolt fejlesztése.
 - Csapadékvíz elvezető árkok lefedése, rajtuk kerékpárút, járda, zöldfelület létesítése. (Hosszú távú koncepcionális elem.)
 - Légvezetékek lehetőség szerinti kiváltása. (Hosszú távú koncepcionális elem.)

- Tájhasználati feladatok:
 - Hagyományos tájhasználat védelme különösen a Várból való látvány, illetőleg a Vár településeken megmutatkozó látványának megőrzése szempontjából.
 - Még nem hasznosított, de kijelölt gazdasági, különleges területek rendezése.
 - A tájképvédelem szempontjából a település és a táj harmonikus egységének, a mozaikos történeti tájkarakter megőrzése.

- Környezeti, természeti vonatkozások:
 - Természeti környezet karbantartása, óvása.
 - Tájszerkezet változást mellőző és környezetkímélő mezőgazdasági technológiák, növényvédőszer-használat racionalizálása.
 - Táj- és környezetkímélő állattartási módok és technológiák alkalmazása, bűzös, zajos tevékenységek kizárása.
 - Korszerű erdő- és vadgazdálkodás az ökoszisztémához igazodva.

- Közlekedési és közmű területek:
 - Közlekedési kapcsolatok javítása, közösségi közlekedés fejlesztése, kerékpárutak és tárolók létesítése.
 - Járdák, és meglévő utak minőségének fejlesztése.
 - Csapadékvíz kezelés megoldása, a csapadékvíz elvezető árkok rendbe hozása, a nyílt árkok egy részének befedése, kerékpárút és zöldfelületet létrehozása céljából (hosszú távú cél).
 - A hiányos infrastruktúra-hálózati elemek kiépítése.
 - Energiahatékony rendszerek megvalósítása, napenergia termelés létesítményeinek biztosítása.

3.7. SZÖVETSÉGÉPÍTÉS - KEZDEMÉNYEZŐ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE

Az önkormányzati kezdeményező képesség erősítése nélkülözhetetlen a gazdasági aktivitás serkentése érdekében. A „Bakonyi Hármak” példaértékű együttműködést alakítottak ki az elmúlt években a közszolgáltatások alapellátásának szervezése szempontjából. A jövőben a települések fejlesztéséből adódó többletfeladatok ellátása érdekében indokolt a településközi feladatmegosztás elmélyítése és új területekre való kiterjesztése az alábbi területeken:

- a település és turizmusfejlesztés,
- a gazdaságélénkítés, vállalkozásösztönzés,
- a lakáshatást érintő fejlesztések,
- a településüzemeltetés terén.

A közvetlen és közvetett orientáló eszközök:

- közös „GAMESZ” típusú fejlesztő, üzemeltető szervezet felállítása
- közvetlen kommunikáció a helyi üzleti élet szereplőivel gondjaik kezelése, ötleteik felkarolása érdekében;
- üzleti kapcsolatok előkészítése, szervezése, kedvező üzleti klíma kialakítása;
- mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások (mkkv-k) működésének segítése a kormányprogramokhoz kapcsolódva;
- vállalkozói fórumok szervezése helyi szinten és országos intézmények vezetőivel információ átadás, tapasztalatcsere céljából;
- önkormányzati tulajdonú ingatlanok bérbeadása, hasznosítása;
- településfejlesztési pénzalap(ok) képzése, amely révén gazdaságfejlesztési, lakhatási feladatokat lehet részben vagy egészben megoldani. Az Alap hozzájárulhat a fiatalok letelepítéséhez;
- gazdasági területek fejlesztése;
- belső területek szolgáltatásfejlesztése;
- oktatás, készségfejlesztés szakmai és menedzseri jelleggel;
- felnőttképzési programok indítása, támogatása, helyben szervezett továbbképzés, átképzés, nyelvtanfolyam, hogy segíteni lehessen új munkába való bekapcsolódást, visszatérést.
- turisztika feltételeinek javítása, kiegészítve szakmai, oktatási, ifjúsági, ökoturisztikai elemekkel;
- öko/bio tevékenységek támogatása

3.8. HELYI GAZDASÁG ERŐSÍTÉSE, VÁLLALKOZÁSOK, TŐKE VONZÁSA

Az önkormányzati kezdeményező képesség és a népesség megtartás erősítésének alapfeltétele a helyi adottságok kihasználása, amely azonban nem nélkülözheti az aktív helyi gazdasági szereplőket. Ezért, a településfejlesztés fő irányai közül kiemelt jelentőségű a mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozások szerepének növelése. Előnyös, hogy ez kormányprogramhoz kapcsolódhat, amelyben közös cél a helyi értéktermelés, a foglalkoztatás elősegítése, stabilizálása és növelése.

Fő eszközök:

- fejlesztési, támogatási lehetőségek kínálóknak a szolgáltatások és a turisztika területén: ifjúság, család, sport, természetjárás, kerékpáros, tanösvény, rendezvények;
- vállalkozói fórumok szervezése helyi szinten és országos intézmények vezetőivel információ átadás, jó megoldások, tapasztalatcsere céljából;
- oktatás, készségfejlesztés szakmai és menedzseri tudás fejlesztésére.

A koncepcionális elemek közé be kell emelni a turisztikát, kiegészítve szakmai és oktatási, családi, ifjúsági, ökoturisztikai elemekkel. A községek gazdaság szerkezetében a turisztika az egyik legjelentősebb ágazattá válhat, a szolgáltatásokban, a vendéglátásban sok vállalkozás találhat lehetőséget, a családok pedig jövedelemforrást.

A helyi gazdaság erősítésének szervesen össze kell kapcsolódnia külső vállalkozások és működő tőke vonzásával, letelepítésével. A külső vállalkozások és a helyi kis- és középvállalkozások együttműködésének előkészítése alapfeladat, már a betelepülés kezdetekor szükséges elindítani a beszállítási, kooperációs lehetőségek helyi és térségi partnereinek a keresését, kiválasztását.

3.9. ÖKOLÓGIÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK, BIOGAZDÁLKODÁS

Az ökológiához kapcsolódó gazdasági tevékenységek a fenntartható gazdaság, az életvitelszerű gazdálkodás kategóriájába tartoznak. Az ökológiai és a biogazdálkodási témakörökhöz tartozó tevékenységek számára helyben mindhárom településen adottak a feltételek: használat, öko- és biogazdálkodás, helyi élelmiszerpiac, megújuló energiaformák, öko-turizmus, stb. Ezek meghonosítása, fejlesztésük elősegítése a népességmegtartás, a helyi gazdaság (piac), a gondos tájhasználat, közösségi alapú életmód, a lakó- és munkahely, ill. a rekreáció együttes helyi biztosításának feltétele. Az agrárszektor bővítése két területen képzelhető el, egyrészt a ház körüli („háztáji”), öko-, ill. kertgazdálkodásban.

3.10. TUDÁS- ÉS TEHETSÉGGAZDÁLKODÁS

A községekben jelentős szaktudás halmozódott fel elsősorban a bányászat és az erre épülő ipari ágazatokhoz, ill. a mező- és erdőgazdálkodáshoz kapcsolódóan.

A következő időszakban kiemelt hangsúlyt kell fektetni a helyben felhalmozott tudás megőrzésére, és modernizálására különösen a középkorúak esetében, valamint a fiatal korosztályok tagjai körében a tehetségek gondozására, az egyéni képességek kibontakozásának támogatására.

Ennek érdekében a szürkeállománnyal és a tudással, a tehetséggel való gazdálkodásra van szükség, amely a jövőben megmaradhat közösségi kohéziót teremtő erőként. Fontos tényező fiatal, képzett emberek, családok letelepedésének kezdeményezése és elősegítése.

4. KONCEPCIONÁLIS ALAPOK: ÉRTÉKKÖZPONTÚSÁG, HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉS, ÖKOLÓGIA, TUDÁS

Elkerülhetetlen, hogy a község a változások feltételei között részben újraértelmezze a település közösségének jövőképét, a település fejlődésére ható beavatkozások céljait és alapelveit. Ezért is szükséges új településfejlesztési koncepció megalkotása.

Alapvető követelmény a „Bakonyi Hármak” szűkebb és tágabb földrajzi környezetében végbemenő gazdasági, társadalmi, környezeti folyamatok nyomon követése, meghatározni a település alapértékeit, erőforrásait, egyúttal körvonalazni a jövő feladatait. A globális és helyi kihívások folyamatos alkalmazkodást követelnek meg a településektől.

Az alábbiakban összefoglaljuk azokat a településfejlődésére ható legfontosabb tényezőket, amelyeket a koncepció megalkotása során szükséges figyelembe venni:

- Az elmúlt évtizedekben a gazdasági szerkezetváltás keretében a nagyipari tömegtermelés, valamint jellemzően az alapanyag- és energiaigényes ágazatok helyett, egyre inkább a szakképezett munkaerőre építő, és a nagy „hozzáadott értéket” előállító, **innovációra** képes termelésre helyeződött át a gazdaság súlypontja.
- A technológiai fejlődés következtében jelentősen megváltoztak az ágazati és térbeli-települési viszonyok, ennek következtében egy **település versenyképességét** az új ágazatok (pl. információs-kommunikációs technológia, egészségipar, K+F+I, kereskedelmi, pénzügyi-gazdasági szolgáltatások) jelenléte, illetve az ahhoz való alkalmazkodás határozza meg leginkább.
- A települések a **tudásalapú** társadalom megteremtésével és fejlesztésével válhatnak sikeresebbé, ezáltal érhetik el a szükséges gazdasági szerkezeti és technológiai változásokat, képessé válnak befogadni az innovációt.
- Egyre fontosabbá válik a természeti, táji, és épített környezet minősége, felértékelődnek az **ökológiai** és nem anyagi értékek, az életminőséget meghatározó tényezők jelenléte.
- A több évtizede halmozódó települési problémák kezelése érdekében egyre inkább felértékelődnek a **fenntarthatósággal** (gazdasági, környezeti, társadalmi) és élhetőséggel kapcsolatos elvárások.
- A kétezres évek végétől a településfejlesztésen belül egyre nagyobb teret kap az **integrált településfejlesztési** politika alkalmazása, amelynek lényege, hogy a fenntartható fejlődés minden dimenzióját – a gazdasági teljesítményt, a társadalmi

egyensúlyt, a környezetvédelmet és az egészséges, humán környezetet – egyidejűleg és egyforma súllyal kell figyelembe venni (*Lipcsei Charta, 2007*²).

- Az integrált településfejlesztés alkalmazása elsősorban a folyamatok sokrétűségének együttes kezelése miatt növeli a települmegújítás hatékonyságát, azonban szintén ilyen lényeges a folyamatok állandó változása, amelynek követése érdekében **intelligens, fenntartható és befogadó** településfejlesztés megvalósítására van szükség (*Toledói Nyilatkozat, 2010*³), amely figyelembe veszi, hogy a településfejlesztési beavatkozásokat a település gazdasági teljesítménye, **öko-hatékonysága** és **társadalmi kohéziója** megteremtése érdekében együttesen szükséges végrehajtani.
- A gazdasági világválság következményeként a **helyi gazdaság** szerepe felértékelődik, illetve a társadalmi feszültségek kezelésére kiemelt figyelmet szükséges fordítani (*Toledói Nyilatkozat, 2010*).
- Az elmúlt évtizedben – részben a pályázati források elérése érdekében – egyre fokozottabb az elvárás a hosszú távú folyamatokat figyelembe vevő **stratégiai településtervezés** alkalmazása érdekében (*Toledói Nyilatkozat, 2010*).
- Az elmúlt évtizedek folyamatai közül számos negatívan érintette a települési környezetet (rozsdaovezetek, településközpontok, agglomerációk), ezért az irányelvek a településfejlesztés és a településtervezés tekintetében a települési terek újrahaznosítása és a települések **kompaktságának** kialakítására fókuszálnak, a terület-felhasználás racionalizálása, az épített és természeti környezet megóvása érdekében.
- A gazdasági válság mellett a társadalmi tényezők vonatkozásában a **demográfiai változásokra** (pl.: migráció, gyermekvállalás, öregedés), a környezet vonatkozásában a **klímaváltozás** kihívásaira, valamint a város-vidék **együttműködések** élénkítésére kiemelt figyelmet szükséges fordítani a fejlesztéspolitikák megalkotása során (*Budapesti Nyilatkozat, 2011*⁴).
- Helyi munkaerőpiaci programok megvalósítása, **családbarát** környezet kialakítása, társadalmi összetétel szempontjából **vegyes lakóterületeket** létrehozása, a társadalmi kohéziót erősítő, helyi **közösségfejlesztő** kezdeményezések megvalósítása, **biztonságos**

² A fenntartható európai városokról szóló Lipcsei Charta, 2007. május 24–25-én Lipcsében tartott, városfejlesztésről és területi kohézióról szóló informális miniszteri találkozó alkalmából született megállapodás.

³ Toledói Nyilatkozat, az Európai Unió tagállamainak városfejlesztésért felelős minisztereinek informális találkozásánál 2010. június 22-én elfogadott dokumentum. A „Lakásügyi és városfejlesztési informális miniszteri találkozó” keretein belül rendezett ülés témája az integrált városfejlesztés volt.

⁴ Budapesti Nyilatkozat, az Európai Unió tagállamainak városfejlesztésért felelős főigazgatói által 2011. május 2-án elfogadott, az európai városok demográfiai és klímaváltozási kihívásairól szóló dokumentum.

települési környezet kialakítása elvárásaként fogalmazódik meg a településekkel szemben.

- A Budapesti Nyilatkozat kimondja, hogy a helyi klímapolitika kialakításának fontos eszköze lehet a gazdaságpolitika, amennyiben az képes a **zöld gazdaság** céljait és elveit követni, valamint a lokális erőforrásokra épülő helyi gazdaságot erősíteni. Továbbá a településeknek törekedniük kell a **klímabarát** településszerkezet kialakítására, a klímatudatos magatartás és életmód kialakítására, erősítve a környezeti felelősségvállalást az oktatáson, kultúrán keresztül.

Jelen településfejlesztési koncepció kiemelt figyelmet fordít azokra a külső és belső tényezőkre, melyek hatással lehetnek a település fejlődésére, versenyképességének javítására, illetve élhetőségének hosszú távú biztosítására. Minden koncepció annyit ér, amennyi megvalósul belőle – a koncepció időtávjában. A koncepcióalkotás annál relevánsabb, minél inkább a helyi értékekre, erősségekre épít. Azon értékekre, amelyek relatív (komparatív) előnyt képeznek a térségi, illetőleg a hasonló helyzetű települések összehasonlításában.

A helyi értékek érvényesítéséhez helyi érdekek tapadnak. A koncepciónak ezt az érték-érdek összefüggést kell megfogalmaznia és dinamikus folyamattá transzformálni az integrált stratégia keretei között, ami által a *megvalósulás passzív motivációja helyett a megvalósítás aktív, cselekvő attitűdje* kerül a fókuszba. A helyi érték-érdek összefüggésnek szándékozunk mozgásteret adni, amely idővel önfejlesztő módon tud működni.

A helyi fejlesztéspolitika alapját az értékalapúság és a fenntarthatóság alapelvek társadalmi, gazdasági és környezeti szempontjainak a település irányításban azonos súllyal, és integráltan történő érvényesülése képezi. Ez különösen az alábbi alapelvek figyelembevételét jelenti:

Harmonikus környezeti viszonyok megteremtése és fenntartása:

- kompakt község elveinek érvényesítése,
- természetvédelmi területek védelme,
- természetes és épített környezet értékeinek védelme,
- zöldfelületek, rekreációra szánt területek növelése.

Harmonikus társadalmi viszonyok megteremtése és fenntartása:

- társadalmi részvétel, helyi és térségi együttműködések,
- közösségépítés, szolidaritás,
- esélyegyenlőség biztosítása,
- egészségmegőrzés.

Harmonikus gazdasági viszonyok megteremtése és fenntartása:

- diverzifikált helyi gazdaság (pl.: idegenforgalom),
- mikro, kis- és középvállalkozások támogatása,
- helyi tudás kiaknázása, oktatás
- kutatás-fejlesztés, innovációs tevékenységek támogatása.

5. JÖVŐKÉP

A fejezetben a „Bakonyi Hármak” jövőképét fogalmazzuk meg a társadalmi, a gazdasági, a táji-természeti és az épített környezetre vonatkozóan. A jövőképet értelmezzük térségi szinten, rögzítjük a településfejlesztési elveket.

5.1. A TELEPÜLÉSEK JÖVŐKÉPE A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN

A megalapozó vizsgálatok alapján arra a hosszú távú következtetésre jutottunk, hogy a „Bakonyi Hármak” szövetsége akkor működhet kiegyensúlyozottan és fenntartható módon, **ha képes csökkenteni a fiatal lakosság elvándorlását, ösztönözni tudja a képzetesebb és gyermekvállalási korban lévő, családalapítási célú népesség letelepedését, ennek érdekében képes modernizálni gazdaságát, ezáltal növekvő számú munkahelyet biztosít, továbbá bővülő szolgáltatásokat nyújt, és a település arculatának és funkcióinak fejlesztése által növeli vonzerejét.**

A gazdasági jövőkép, amely egyben stratégiai cél is: a *többrétegű, környezeti-társadalmi szempontból fenntartható helyi gazdaság* megteremtése, amely minőségi életfeltételeket biztosít a régi és új lakosoknak a három község együttesében.

A három bakonyi település a helyi hagyományokra és identitásra építő, többrétegű helyi gazdasággal rendelkező, egészséges otthont adó község-együttessé kíván válni, amely a településfejlesztés során a helyi értékek érvényesítését, az ökológiai és ökonómiai (gazdasági) tényezők közötti összhang megteremtését helyezi a középpontba, és az önkormányzást a tudás- és tehetség kiaknázása révén intenzív közösségi együttműködéssel valósítja meg.

„BAKONYI HÁRMAK” – AHOL A KÖZÖS TERMÉSZETI ÉS TÖRTÉNELMI ÉRTÉKEK SZÖVETSÉGET TEREMTENEK

A jövőképben a természeti és az épített környezet értékeinek védelmén és gazdagításán alapuló *kompakt település együttes víziója* fogalmazódik meg, amelyben a lakó-, a munka-, a közösségi és a rekreációs terek és funkciók harmonikus együttélése valósul meg.

A korábbi településfejlesztési dokumentumok által megfogalmazott jövőképhez képest az eltérést, újdonságot az jelenti, hogy a megtorpant fejlődést a fenntartható, harmonikus fejlődés/fejlesztés váltja fel.

A következő 10-15 év a „Bakonyi Hármak” egységes, de a községek önállóan is karakteres arculatépítésének és megszilárdításának, azaz, a minőségi fejlesztés, a „Bakonyi Hármak Szövetsége” megerősítésének a korszaka. A helyi gazdaság szerkezeti átalakítása, a mikro- és kkv szektor megerősítése, a környezetbarát gazdaság szerepének növelése, a turizmus fejlesztése. A településfejlesztés feltétele a helyi gazdaság erősítése, a minőségi környezetben minőségi termelő- és szolgáltató szektor kiépítése.

A települések hosszú távú fejlesztési irányának meghatározása során különösen lényegesnek tartjuk annak kihangsúlyozását, hogy a községek földrajzi, domborzati adottságai miatt jellemzően magára számíthatott a korábbi évszázadokban is, **a helyi adottságokra építve önálló utat járt be** a település (pl. egyéb vízforrás hiányában önálló kútra való támaszkodás, huta telepítése, erdőgazdálkodás, bánya működtetése). Kiemeljük ennek az „örökségnek”, hagyománynak üzenet értékét, és az erre épülő kulturális hagyományokat, amelynek újraértelmezése keretet adhat a község jövőképe alakítása számára.

Hangsúlyozzuk ugyanakkor, hogy a községek fejlődése szempontjából kiemelt jelentőségűnek tartjuk **a településközi együttműködés továbbfejlesztésében való gondolkodást**, további fejlesztési és üzemeltetési lehetőségek felkutatását. Mintaként szolgálhatnak a sok tekintetben hasonló adottságú Káli-medence települései, illetve a Művészetek Völgye program során kibontakozó, földrajzilag is szomszédos településközi együttműködés.

A fentiek alapján a települések fejlesztési vezérfonala az önfenntartás és összetartozás köré épülhet, amely megnyilvánul az egy gazdasági szereplőtől, illetve a pályázati forrásoktól való túlzott függőség oldásában, a település önfenntartó képességének erősítésében (pl.: munkahelyek, energia, szolgáltatások) egyaránt.

Térbeli-földrajzi vetület:

- A községek különböző földrajzi egységek (Balaton régió, Bakony), három megye metszéspontjában és nagyvárosok közelében helyezkedik el, amely a „Bakonyi Hármak” esetében a különböző területi egységek közötti együttműködések, kapcsolatok által a híd szerepének lehetőségét vetítik előre és a közigazgatási határ menti fekvés pozitív hatásokat hordoz;
- A települések közvetlen és tágabb földrajzi környezetét több kisebb medence, völgy tagolja, amely ugyan nehezíti az együttműködések, azonban szükséges ennek pozitív irányba történő kihasználása és egységes brand kialakítása;
- a települések eltérő jellegű tájak találkozásánál (hegy és völgy, Balaton-felvidék és Bakony) fekszenek, és ebben a kontextusban érvényesülhetnek a klasszikus földrajzi-táji különbségekben rejlő lehetőségek, helyi és helyzeti energiák.

Társadalmi vetület:

- A községek erős kulturális hagyományokkal rendelkeznek, a lakosságon belül az összetartozásnak érvényesülni szükséges egyrészt a települések lakosságán belül a közösség tagjai között, megőrizve a gazdag hagyományokat, egyedi kulturális értékeket;
- Fentiekén felül a népességmegtartás, majd -növekedés elérése céljából nyitott és befogadó helyi társadalmat szükséges építeni, ahol az összetartozás és a kultúrák találkozása érvényesül az őslakosság és az újonnan letelepülők között;
- Az összetartozásnak másrészt érvényesülni szükséges a térség más települése, és különösen a rokon sváb hagyományú települések között, a közös német gyökerek erősítése, társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése mentén;
- Az összetartozás kiterjed a szolidaritás elv érvényesítésére, a leszakadó társadalmi csoportok és a szegregációval veszélyeztetett településrészekben élők felzárkóztatására.

Gazdasági vetület:

- A térség gazdaságán belül a bányászatnak és az erre épülő iparnak volt meghatározó, domináns szerepe. A bánya és a települések összetartozását, a bányászat jelentősége és öröksége a településeken átívelő együttműködésen és az üzleti kapcsolatokon túl megnyilvánulhat más területeken is, amelyeket erősíteni szükséges (infrastruktúra, turizmus, kultúra, szolgáltatások);
- El kell kerülni az egy gazdasági szereplőtől való egyoldalú függést, ezért az összetartozás abban a gazdasági értelemben nyilvánuljon meg, hogy a jövőben a települések több lábon álló gazdasággal, diverzifikált vállalkozói kör sokszínű tevékenységével rendelkezzenek, amelyek kiegészítik egymást (pl.: ipar – turizmus – agrárium – szolgáltatás);

A kívánt jövőkép eléréséhez az alábbi intézkedések, feladatok elvégzése szükséges.

Társadalom:

- A társadalom fejlődésének előmozdítása érdekében minden lehetőséget kihasznál az oktatás-képzés feltételeinek támogatására, fejlesztésére a közoktatástól a felnőttképzésig (kétségfejlesztés, felnőttoktatás veszprémi és más megyei intézményekkel szoros együttműködésben);

- Törekszik a különböző társadalmi rétegek, csoportok, illetve korosztályok harmonikus együttélésére és a társadalmi szolidaritás megteremtésére, erősíti a társadalmi kohéziót (kulturális programok, közösségfejlesztés, külterület felzárkóztatása);
- Kiemelten kezeli a lakosság elvándorlási hajlandóságának csökkentését, különösen a gyermekes családok helyben tartását, a lakosság szám kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődését (együttműködik térségi lakás-, és foglalkoztatási program kialakításában);

Gazdaság:

- Törekszik a kvalifikáltabb munkahelyek létesítésére (új vállalkozások letelepítése, meglévők fejlesztése, szolgáltató szektor bővítése, az innovatív, K+F+I szektorban tevékenykedő vállalkozások betelepülését);
- Folyamatosan javítja a helyi vállalkozási környezetet (gazdasági, vállalkozói terület fejlesztése, vállalkozásokat segítő, „gondozó” szervezeti egység működtetése);
- Törekszik a helyi mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésére, szerepük bővítésére, munkavállalók betelepítésére, a gazdasági szereplők közötti egyensúly megteremtésére, segíti a helyi fiatalok vállalkozóvá válását (helyi és térségi gazdasági együttműködések kialakítása, támogatási rendszerek igénybevétele);
- Kiemelten kezeli – a potenciálisan számba jöhető bányászat mellett – a helyi gazdaság sokoldalúbbá válását, pl. a turisztikai kapacitások bővítése, családi gazdálkodás, zöldgazdaság ösztönzése, energiahatékonyság javítása;
- Segíti a családi és ökológiai gazdálkodást végzők tevékenységét, ösztönzi alapításukat, a helyi erőforrások szélesebb körű felhasználását;
- Kiemelten kezeli az idegenforgalmi potenciál minél magasabb fokú kihasználását, az ebben rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázását.

Környezet:

- Megbecsüli a települések táji-természeti értékeit, biztosítja a település és a táj harmonikus egységének a mozaikos történeti tájkarakterének a megőrzését;
- Védi a települések épített örökségének értékeit, tudatosan formálja településképét és törekszik a település harmonikus életét biztosító területhasználat kialakítására;
- A környezeti adottságaiban rejlő lehetőségek felhasználásával, törekszik a megújuló energiahordozók nagyobb használatára,
- Lakói számára családbarát, egészséges és élhető lakó- és rekreációs környezetet nyújt.

Meghatározó településszerkezeti változások és intézkedések

- A megalapozó vizsgálatok szerint a községek rendelkeznek hasznosítható fejlesztési területekkel. A jelenlegi, lakófunkciójú fejlesztési területen túlmenően további jelentősebb területek kijelölése egyelőre nem indokolt. Szükséges a megfelelő méretű és minőségű közterület alakítás megoldása.
- A rekreációs lehetőségek bővítése érdekében a turistautak, tanösvények, illetőleg a kerékpárutak és fogadóhelyek fejlesztése a szomszédos településekkel összhangban.
- A védett természeti területeken a területhasználatnak biztosítani kell a védett természeti értékek megőrzését.
- A településrendezés eszközeivel, a területfelhasználás tervezése során biztosítani kell, ill. fejleszteni kell az országos ökológiai hálózat (zöldfelületi rendszer, ökológiai folyosók) folytonosságát.
- A külterületi fejlesztések a hagyományos tájszerkezet és tájkarakter megőrzésével történhetnek.
- Klímatudatos elveket tükröző fejlesztések megvalósíthatóságának előkészítése, alternatív és megújuló energiaforrások használata.
- Az utcaképek arculatának, a település sziluett minőségi javítása. A csapadékvíz elvezető árkok és a légvezetékek látványa rontja a vizuális környezetet, a közterületek használatát, és balesetveszélyesek is. A nyílt árkok befedése és rajtuk kerékpárút és/vagy zöldterület létesítése, ill. párhuzamosan a légvezetékek föld alá helyezése visszahat az ingatlanok használati és piaci értékére, a települések vonzerejére. Ez stratégiai elem, ezért része a közös koncepciónak.
A beruházás rendkívül költséges, a községeknek ehhez nincs fedezete. Ezért a megvalósításhoz nélkülözhetetlen külső (kormányzati, uniós, magán-) források bevonása. Ahogy a közutak burkolatának megújítása is „váratlanul”, de kormányzati közreműködéssel valósult meg, úgy várható, hogy erre is lesz előbb-utóbb közpénz forrás, pályázat, mivel ez összefügg a településhasználattal, a turizmus fejlesztésével, a közlekedéssel, a biztonságos és élhető közterület alakítással és a településképi arculattal.

5.2. A „BAKONYI HÁRMAK” JÖVŐKÉPE A TÉRSÉGI SZEREPRE VONATKOZÓAN

A községek a jövőben elő kívánják segíteni a lakosság számának kiegyensúlyozott növekedését, csökkentve a fiatal népesség elvándorlását és ösztönözve a kvalifikáltabb emberek **letelepedését**. A „Bakonyi Hármak” **térségi szerepköre** az elmúlt évtizedekben csökkent, elsősorban foglalkoztatási értelemben. Idegenforgalmi jelentősége elmarad a versenytársakétól. Gazdasági értelemben a települések diverzifikálására, minőségi fejlesztésére van szükség.

Nem csupán gazdasági értelemben, hanem a települési életminőség szempontjából kiemelten fontos a **szolgáltatásbővítés**, elsősorban kisléptékű lakossági (pl.: kiskereskedelem), valamint üzleti (pl.: képzés, vállalkozásfejlesztés, turizmus) és közszolgáltatások (pl.: oktatás, képzés) terén jelentkező hiányosságok pótlása által. A települések a jövőben erősíteni kívánják a térségben betöltött kulturális szerepüket.

A községek különleges adottságokkal rendelkeznek az aktív, öko, örökség és kulturális turizmus tekintetében, a sport és szabadidő feltételeinek biztosításával a természeti értékek és ökológiai adottságok kiaknázásával. Az idegenforgalomban rejlő lehetőségek kiaknázása fentiek által válik lehetségessé. Kiemelkedő potenciál rejlik az **ipari és agrár hagyományok** modernkori újraértelmezésében.

Az **oktatási** intézményrendszer fejlesztése révén emelni kívánják az oktatás színvonalát, ezáltal csökkentve a tanulási célú elvándorlást, ingázást. A helyi oktatás és képzés feltételeinek javítása egyrészt a helyi vállalkozások szakember utánpótlásához biztosít háttérrel, egyben a község innovációs képességéhez és a vállalkozások versenyképességéhez, valamint az intézmények teljesítményének fokozásához is nélkülözhetetlen.

A Balaton régió közelsége, a Bakonyon belüli fekvés, Győr és Veszprém közelsége, az ipari-kulturális hagyományok és az ökológiai adottságok egyaránt megteremthetik a községek jövőbeli turisztikai vonzerejét, és az idegenforgalmon belül nagyobb térségi jelentőségét.

A községek törekszenek arra, hogy kiaknázzák az **aktív-, örökségi-, öko- és kulturális turizmusban** rejlő lehetőségeket. Ennek érdekében kiemelt hangsúlyt helyeznek a helyi természeti, táji, kulturális és épített örökség feltárására és bemutatására. Ez hozzájárul a helyi munkahelyek bővítéséhez, a település értékeinek megőrzéséhez egyaránt.

Az **ökológiai és az ipari adottságok** alkalmassá teszik a településeket arra, hogy egyfajta mintatelepüléssé váljanak és a társadalmi (pl.: oktatás, nevelés, közösségfejlesztés), gazdasági (pl.: innováció, turizmus, zöldgazdaság, energia) és környezeti (pl.: tájvédelem, környezetvédelem) célú, integrált „hasznosításán” keresztül bemutassák a természetben rejlő lehetőségek fontosságát. Ezt szükséges beépíteni az oktatási rendszerbe.

5.3. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE

Kezdeményező településfejlesztési és -irányítási szemlélet kialakítása, megerősítése: ennek lényege, hogy a községek szövetsége elébe megy a várható eseményeknek, kihívásoknak, és ezáltal egy tudatosabb programalkotási, fejlesztési folyamatot indít el.

Belső egyetértés a fejlesztési irányokban és prioritásokban: az elv alapvető feltétele a község és közvetlen környezetének politikai-, szakmai- és civil szervezeteinek, vállalkozásainak széleskörű együttműködése, és a fejlesztési elképzelések kapcsán kialakított konszenzusa. Ennek hiányában nem valósíthatók meg még a legjobban megtervezett programok sem.

Alulról szerveződés (bottom-up): a központi gazdaságfejlesztési eszközök, források allokálásával szemben azt jelenti, hogy a helyi érdekű gazdaság(fejlesztés)i stratégia kialakítása és megvalósítása a helyi adottságokra, értékekre és lehetőségekre építve a gazdaság helyi szereplőivel együttműködésben történik.

Integrált megközelítés, komplexitás: a településfejlesztés nem pusztán a műszaki megújításra törekszik, a településvezetés a tervezés során legalább azonos súllyal veszi figyelembe a társadalmi és gazdasági tényezőket. Olyan összetett gondolkodásra és tervezési szemléletre van szükség, amely képes átlátni a különböző irányultságú fejlesztések egymást feltételező és egymást erősítő összefüggéseit, ezt a helyi közösséggel, környezettel szervesen összekapcsolódva próbálja megvalósítani, ami által társadalomépítési, gazdaságfejlesztési és környezeti megújítási folyamatok is megvalósulnak.

Rendszerelvű települműködtető és fejlesztő gondolkodás kialakítása: a településirányítás számol a legkülönbözőbb összefüggésekkel, integrált megközelítésekkel, így egyidejűleg képes figyelembe venni a község belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat.

Fenntarthatóság: a településfejlesztést hosszú távú folyamatként kezeljük, amelyben a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és környezeti szinten megjelenik. A külső források bevonásával szemben a helyi erőforrások mobilizálását célozza, ezáltal gazdasági értelemben autonómiára, önfenntartásra törekszik, erősítve a helyi piac kialakulását, a helyben való foglalkoztatást, előtérbe helyezve az ökológiai szempontokat és a közösségfejlesztést.

Értékteremtő és értéknövelő megközelítés (kreativitás és innováció): Az önkormányzatok azon igényét jeleníti meg, hogy a forrásokat még hatékonyabban hasznosítsa és fektesse be a helyi gazdaságba, a vállalati innováció, ipari termelés útján, vagy akár a munkaerő továbbképzésébe. Ebben a megközelítésben a helyi közösség úgy tekint a munkára, mint fontos árucikkre, a munkaerő továbbképzésére, pedig mint alapvető és célzott befektetésre. Ez kihat a helyi források mobilizálására, a helyi előnyök minél jobb kihasználására.

Vállalkozás megtartó stratégiák: Ennek a stratégiának az a célja, hogy a helyi cégek elégedettek legyenek, ezáltal ne adják fel helyi telephelyeiket, ne helyezték át működésüket más településre. Ezek a módszerek elsősorban azt célozzák, hogy a cégek képesek legyenek meggyűrőzni a változó gazdasági feltételekkel.

Vállalkozásösztönzés, vállalkozások beindításának támogatása: Olyan gazdasági fejlődést elősegítő eszközök, amelyeket elsősorban arra dolgoztak ki, hogy előre mozdítsák egy településen új vállalkozások létrejöttét. Olyan szolgáltatásokat foglal magában, amelyek ösztönzik helyi, vagy betelepülő vállalkozások indítását. Ezek közé tartozik a képzés, az adminisztratív segítségnyújtás, az üzleti tanácsadó szolgáltatás, a vállalkozói hálózatok kiépítése, a mentor-programok beindítása, és egyéb az önkormányzat által nyújtható specializált szolgáltatások.

Humán infrastruktúra-fejlesztés: A humán infrastruktúra alatt az oktatási, a szakképzési és továbbképzési programokat és ennek infrastruktúráját, továbbá az életminőség javításához szükséges egyéb infrastruktúrát (egészségügy, rekreáció, szabadidő) és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat értjük, amelyek működhetnek a vállalkozásokat támogató szolgáltatásokként. Így tágan értelmezve valamennyi vállalkozásösztönző szolgáltatás a humáninfrastruktúra részének is tekinthető.

Műszaki infrastruktúra-fejlesztés: Rugalmasan bérelhető, kis helyigényű, kreatív vállalkozások számára vállalkozói tér (terület, telek, esetleg inkubációs létesítmény, helyek felkínálása a cél, ahol meg lehet osztani a felszerelést és az adminisztratív szolgáltatásokat.

Közösségi gazdaságfejlesztés: Az önkormányzat célja, hogy mobilizálja a helyi erőforrásokat, és a gazdaságfejlesztést a helyi közösség kohéziójának erősítésére is felhasználja. A szemlélet biztosítja a transzparenciát, és javítja a kommunikációt a helyi gazdasági-közösségi élet szereplői között. Ez a szemlélet egyben növeli a hatékonyságot, hiszen egy olyan koordináló mechanizmus létrehozásához vezet, amely azért jön létre, hogy biztosítsa a helyi gazdasági szolgáltatások fejlesztését és korszerűsítését.

Széleskörű helyi és térségi partnerség kialakítása: Az adott fejlesztési folyamatban érintett települési és térségi szakmai és civil résztvevők bevonása (együttműködő tervezés), már a tervezés időszakától kezdődően.

6. CÉLOK

A fejezetben a települések átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározását, valamint a részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározását fejtjük ki.

6.1. A TELEPÜLÉSEK ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Átfogó cél

A jövőkép elérése érdekében meghatározott különböző településfejlesztési (tematikus és területi) célok a következő átfogó célt szolgálják:

Az ökológiai és gazdasági tényezők közötti egyensúly megteremtésével, a helyi természeti, műszaki és humán értékekre épülő közösségközpontú és értékalapú településfejlesztési gyakorlattal a „Bakonyi Hármak” harmonikus modernizálása.

Stratégiai célok

Stabil lélekszámú, egészséges, képzett, befogadó és szolidáris helyi közösség kialakítása.

A népesség megtartása, vonzása, a települési értékek megőrzése, gazdagítása. A versenyképesség javításának feltétele, a településhez kötődő, jól képzett, újdonságokra nyitott erős és egészséges, aktív helyi közösség építése.

A helyi gazdaság szerkezeti átalakítása, a vállalkozások megerősítése, turizmusfejlesztés.

A településfejlődés feltétele a helyi gazdaság erősítése, minőségi környezetben minőségi termelő és szolgáltató szektor kiépítése. Stratégiai cél az oktatás és K+F tevékenységek vonzása a településre, a jelenlévő nagy cégekkel együttműködésben. A helyi tudásalapú gazdaság, kreativitás kiépítésében is fontos szerepet játszhat a turizmus, szabadidő, és a sport.

A vonzerő növelése, a település arculatának javítása, a közterületek és a természetvédelmi területek fejlesztése, energia- és erőforrás-hatékonyság növelése.

A vonzerő fontos alkotóeleme az otthonos lakó- és munkakörülményeknek, az életszínvonal alakításának. A környezettudatos, értékőrző és -teremtő településfejlesztés korunkban együtt jár az energia- és erőforrás-hatékonyság növelésével.

Kezdeményező és együttműködő településirányítás, közösségi aktivitást fenntartó, egyedi miliő formálása.

A településmenedzsment (irányítás, fejlesztés, működtetés) terén szükséges a stratégiai szemlélet erősítése, a feladatok integrált eszközökkel kezelése, széleskörű helyi és térségi partnerség megtartása tovább építése, a döntéshozatal során a társadalmi részvétel biztosítása.

Tematikus célok

- TC1** **Lokálpatriotizmus**, a civil szféra, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.
- TC2** Egészségtudatosság ösztönzése, **egészséges-sportos életmód** feltételeinek megteremtése.
- TC3** Termelő, ill. **szolgáltatást nyújtó** mikro- kis- és közepes vállalkozások ösztönzése.
- TC4** Az **oktatási és képzési infrastruktúra** bővítése, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.
- TC5** Gazdasági és lakossági **szolgáltatások bővítése**.
- TC6** **Zöldgazdaság** erősítése, környezetbarát technológiák támogatása.
- TC7** **Energiahatékonyság** növelése.
- TC8** Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, **kisléptékű** szolgáltatások és kapacitások létrehozása.
- TC9** Tudásintenzív, **innovatív, kreatív** vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése.
- TC10** Természeti és épített örökségre épülő **településfejlesztés**, községközponti-közösségi funkciók bővítése.
- TC11** A környezettel harmóniában az **aktív-, az öko-, és kulturális turizmus** infrastrukturális hátterének erősítése.
- TC12** **Kulturális programkínálatának** bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.
- TC13** A környezettudatos szemlélet, és **öko életmód** ösztönzése.
- TC14** Közösségi életet ösztönző, **családbarát (köz)szolgáltatások** kialakítása.
- TC15** Közösségi részvételt, **helyi együttműködést** koordináló intézményi háttér bővítése.
- TC16** Térségi, **településközi** együttműködések további erősítése.

Horizontális célok

- A nyitott és befogadó közösség megteremtése, az esélyegyenlőség, a társadalmi integráció elősegítése, **közösségközpontú** fejlődés.
- **Ökotudatos**, egészséges, élhető és fenntartható települési környezet kialakítása, az eredeti, mozaikos tájkarakter megőrzése, helyreállítása.
- A **helyi gazdaság** megerősítése, foglalkoztatás bővítés, kreatív mikro-, ki- és közepes méretű vállalkozói környezet alakítása.
- **Tudás-**, értékalapú és értékörző, intelligens fejlődés feltételeinek megteremtése.

Hangsúlyozzuk, hogy a helyi gazdaság fejlesztése a célok elérésének elengedhetetlen tartozéka, de egyértelműen a célok (életminőség, fenntarthatóság, harmónia) elérésének eszközeként, nem pedig önmagáért való célként értelmezendő.

A tőkevonzás, a helyi gazdaság fejlesztése ahhoz szükséges, hogy elérhető legyen a népesség fenntartható növekedése, a foglalkoztatás bővítése, a jövedelmi szint és az önkormányzati bevételek növelése, amelyből tovább fejleszthetők a helyi humán infrastruktúrák, és amelyen keresztül javítható a lakosság képzettségi színvonala, szociális helyzete.

6.2. RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETI EGYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA

6.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A koncepció időtávja, mintegy másfél évtized a községek **modernizálódásának korszakát** kell, hogy jelentse, amelyben a három településnek saját maguk újradefiniálására szükséges összpontosítania a közösség, a helyi gazdaság (ökonómia) és az ökológia köré építve, amelyek a jövőkép és a célrendszer fő pillérei. Az elmúlt időszakban a települések fejlődése megtorpant (pl. demográfia, munkahelyek), de vannak területek, ahol jelentős előrelépés történt (pl. infrastruktúra, intézmények, környezet). Más területeken további fejlesztés szükséges, különösen az alábbi területeken:

- épített és kulturális örökség hasznosítása,
- oktatás, képzés,
- turizmus,
- energiahatékonyság, zöldgazdaság,
- vállalkozásösztönzés,
- szolgáltatási környezet, szolgáltatások,
- lakhatás.

A „Bakonyi Hármak” számára a legnagyobb feladatot ***a gazdaság helyi szereplőinek megerősítése, a vállalkozói szférán belül a modern tevékenységek betelepülése, a környezetbarát (öko)gazdaság feltételeinek javítása, az oktatási-képzési infrastruktúra bővítése, fejlesztése, a lakosság helyi kötődésének erősítése, különösen a fiatal, gyermekes családok helyben tartásának, és különösen letelepedésének ösztönzése jelenti.***

A községekben az ökológiai szempontokat előtérbe helyező fejlesztéspolitika folytatására van szükség, amelynek eredményeként minőségi, a táji-, természeti környezettel harmóniában lévő települési környezetet szükséges kialakítani, és amely egyszerre képes biztosítani a magas szintű vállalkozási-, szolgáltatási- és infrastrukturális környezetet, a helyi társadalom életminőségének emelését, az épített- és a természeti-táji környezet kiemelt védelmét, valamint a sport, szabadidős és a kulturális-turisztikai kínálat bővítését.

A következő évtizedben minden feltétel adott ahhoz, hogy a településszövetség *a helyi aktivitásra építve, egyedi arculatú, sajátos gazdasági, turisztikai és életmód kínálatot nyújtó fenntartható térséggé váljon.*

Az alábbi táblázatok szemléltetik egyrészt a jövőkép, a stratégiai célok és a tematikus, valamint horizontális célok közötti kapcsolatokat, másrészt a tematikus célok és a szövetségi modell elemei közötti összefüggéseket:

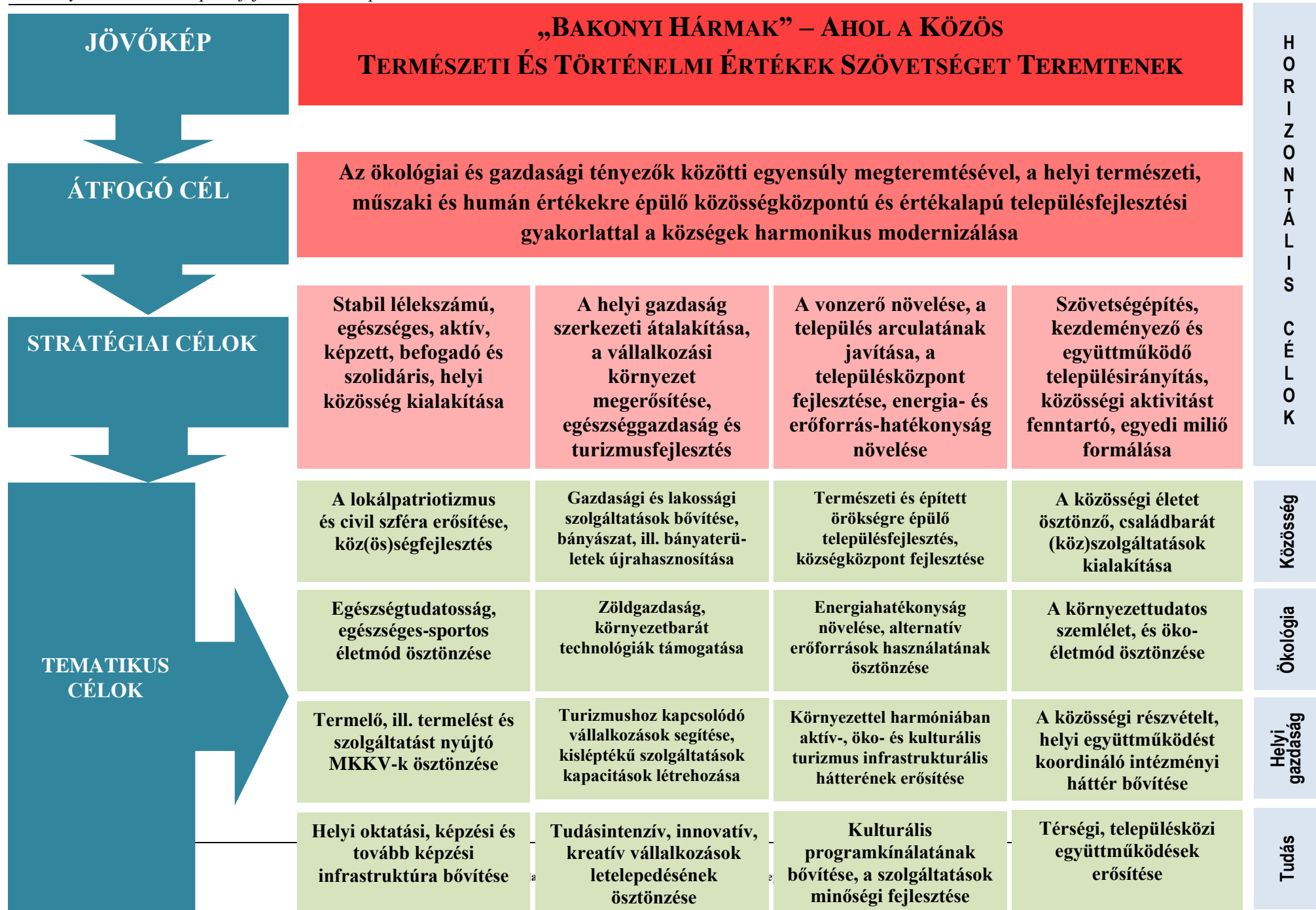
A tematikus célok és a „Bakonyi Hármak” modelljének elemei közötti összefüggések

A modell elemei	Tematikus cél
<p>1. OTTHON A BAKONYBAN</p>	<p>TC1 A lokálpatriotizmus, a civil szféra erősítése, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.</p> <p>TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészséges-sportos életmód feltételeinek megteremtése</p> <p>TC4 Az oktatási és képzési infrastruktúra bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.</p> <p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, községközponti-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC13 A környezettudatos szemlélet, öko életmód ösztönzése</p> <p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p>
<p>2. TÖBBRÉTEGŰ HELYI GAZDASÁG</p>	<p>TC3 Termelő, ill. szolgáltatást nyújtó mikro- kis- és közepes vállalkozások ösztönzése</p> <p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása</p> <p>TC7 Energiahatékonyság növelése</p>

	<p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális hátterének erősítése</p>
3. TURIZMUS-FEJLESZTÉS – AKTÍV, KULTURÁLIS, ÖKO FORMÁBAN	<p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális hátterének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések erősítése</p>
4. TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉS	<p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása,</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p>
5. SZÖVETSÉGÉPÍTÉS – KEZDEMÉNYEZŐ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE	<p>TC1 A lokálpatriotizmus, a civil szféra erősítése, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.</p> <p>TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészséges-sportos életmód feltételeinek megteremtése</p>

	<p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések további erősítése</p>
<p>6. HELYI GAZDASÁG ERŐSÍTÉSE, VÁLLALKOZÁSOK, ÉS TŐKE VONZÁSA</p>	<p>TC3 Termelő, ill. szolgáltatást nyújtó mikro- kis- és közepes vállalkozások ösztönzése</p> <p>TC4 Az oktatási és képzési infrastruktúra bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.</p> <p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása,</p> <p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p>
<p>7. ÖKOLÓGIÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK, BIOGAZDÁLKODÁS</p>	<p>TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészséges-sportos életmód feltételeinek megteremtése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása, energiahatékonyság növelése</p> <p>TC9 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi fejlesztése</p> <p>TC10 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális háttérének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális</p>

	<p>háttérének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC13 A környezettudatos szemlélet, öko életmód ösztönzése</p>
8. TUDÁS- ÉS TEHETSÉG-GAZDÁLKODÁS	<p>TC4 Az oktatási és képzési lehetőségek bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések megőrzése, további erősítése</p>

7. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMON KÖVETÉSE

7.1. A KONCEPCIÓ MEGVALÓSÍTÁSÁT SZOLGÁLÓ KÖZÖS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZER

A jelen fejezet a koncepció megvalósítását szolgáló leglényegesebb eszközöket és az intézményrendszert érintő elemeket foglalja össze, amelyek a közös településfejlesztési koncepcióban és a településrendezési tervekben foglalt tevékenységek megvalósítását szolgálják. A fejezet kidolgozására abban az esetben kerül sor, ha nem készül integrált településfejlesztési stratégia a koncepció elkészülte után, ezért szükség mutatkozik a megvalósítás eszközeinek bemutatására és a megvalósítási folyamat nyomon követésére.

A szövetséget alkotó önkormányzatok közös településfejlesztési céljainak elérését, azaz a megvalósítást szolgáló eszközök bemutatása:

1. egymás között harmonizált, „összedolgozott” településrendezési eszközök,
2. közös településmarketing tevékenységek (pl. „Bakonyi Hármak” településmarketing és turizmusfejlesztési stratégia elkészítése, közös kommunikációs platformok),
3. közös és egységes gazdaságfejlesztési tevékenységek,
4. egyeztetett ingatlangazdálkodás,
5. a lakó-, ill. vállalkozási célú betelepülést szabályozó elvek, intézkedések egyeztetése,
6. intézményesített partnerség (a tervezés és végrehajtás során konzultációs fórumok, vagy operatív testület, pl. Helyi Támogató Csoport létrehozása),
7. településfejlesztési és üzemeltetési intézmény kialakítása („GAMESZ”).

Az önkormányzatoknak a fejlesztési célok érvényesítése számára a törvényi kötelezettségként megjelenő településrendezési tevékenység tekinthető a leginkább alapvetőnek. Ezek alapja a Helyi Építési Szabályzat és Szabályozási Terv. A HÉSZ átfogó megújítása már az új országos és megyei jogszabályok alapján készül. Az új építési szabályzat megalkotásánál lehetőség nyílik a jelen TFK-ban megfogalmazott célok átültetésére.

A „Bakonyi Hármak” szövetségét alkotó települések hosszú távú, az elfogadott koncepció mentén történő következetes megújításának sikere nagyban függ a koordinációt, a megvalósítást ellátó szervezeti struktúra működésétől. A közös településvezetés számára a célok megvalósulásának szükséges feltétele annak a szemléletmódnak az előtérbe állítása, amely a helyi gazdaságfejlesztést az integrált településmegújítás szerves részének tekinti.

A fenti eszközök alkalmazásával a megvalósítás csak az önkormányzatok és az ágazati szervezetek közötti hatékony koordináción keresztül valósítható meg. Ennek végrehajtására több működőképes szervezeti (menedzsment) modell létezik. Tekintettel arra, hogy jelen koncepció hosszú időtávra tervez, a szervezeti modell kialakítására több lehetséges alternatívát javaslunk, amely akár több lépcsőben végrehajtható a kibontakozó tevékenységekhez igazodva, biztosítva a flexibilitást, a változásokhoz való alkalmazkodóképességet.

A szervezeti modellre vonatkozóan olyan javaslatot célszerű tenni jelen dokumentum keretében, amely képes arra, hogy a mindenkori döntéshozók számára működőképes változatokat nyújtson. A menedzsment felépítése tekintetében a legfontosabb elvárás, hogy az aktuális körülményekhez igazodóan képes legyen arra, hogy alkalmazkodjon a folyamatosan változó körülményekhez (pl.: gazdasági feltételek, elérhető támogatási források, önkormányzati feladatok), viszont legyenek olyan elemei, amelyek biztosítják az elfogadott célok hosszú távú érvényesülését. Az alábbiakban egy szervezeti modell változatai kerülnek bemutatásra, kihangsúlyozva az egyes típusok előnyei és hátrányait, ill. lehetőség van a modellek egymásra építkezésére.

Alapszint. A kiindulási alapmodell szerint a jelenleg működő intézményrendszer nem változik. Nem jön létre új szervezet a menedzsment (lebonyolítás) szintjén, és nem történik átalakítás sem a meglévő szervezeten belül. A folyamatot a Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal koordinálja. Az operatív megvalósításban részt vesznek az Önkormányzatok vezetői, választott testületek (pl. Bizottságok) vezetői, a Polgármesteri Hivatal egyes szervezeti egységei, vezető tisztségviselői (pl. főépítész). A fejlesztések végrehajtására nincsenek dedikált egységek. A modell támaszkodik külső szakértői bázisra. A kezdő modell lassabb folyamatot feltételez, amely kifejezetten külső, elsősorban pályázati forrásokra épít, illetve az állam és más tulajdonosok (intézmények) önálló beruházási és felújítási tevékenységével számol. Ebben a modellben a koordináció lazább.

„Intéző”, közös településfejlesztési referens munkakör. Ebben a szervezeti modellben a meglévő intézményrendszer alapvetően nem változik, új szereplő csak részben jelenik meg a megvalósítás során, viszont az egyes szervezeteken belüli feladatok-átcsoportosításra, profilbővülésre kerülnek. A folyamatot továbbra is a Bakonyszentkirályi Közös Önkormányzati Hivatal koordinálja. Az operatív feladatok megvalósítását a három település által megbízott személy, az „**intéző**”, azaz a közös településfejlesztési referens végzi önállóan projektmenedzseri munkakörben.

A közös Hivatalon belül a forrásszerzés (nem csak pályázati), és a projekt koordináció feladatai egy státuszban koncentrálódnak, amely a gazdálkodásért felelős iroda alá, és/vagy közvetlenül a Polgármesterekhez rendelt szervezeti egységgel kerül kialakításra. Utóbbi esetben szükség lehet időszakosan működő Polgármesterek Tanácsára is az aktuális ügyek kezelése érdekében. A modellben az önkormányzatok kezdeményező szerepet töltenek be, proaktív, a helyi és a térségi szereplők eddig is sikeresen működő együttműködésére építenek.

„Település- és gazdaságfejlesztő” munkakör és/vagy szervezeti egység: A hosszú távú települmegújítás folyamatos aktív közéleti részvételt igényel. A szövetség és egyben közösségépítés szempontjából is lényeges, hogy minden ötlet, szándék fontos lehet, ezért egyet sem szabad veszni hagyni. Ezért, felmerülhet néhány tagból (2-3 fő) álló szervezeti egység létrehozására. A küldetése, hogy feltárja a hasznosítható ötleteket, szervezze a megvalósítást és igazgassa, „gondozza” a szereplőket a mindennapokban. Az egység koordinálná a szomszédági együttműködések, folyamatosan keresné a hazai és nemzetközi (uniós) fejlesztési forrásokat. A szervezet a településfejlesztő társasági forma szerint működne. Az egység bérét, működési költségeit az önkormányzatoknak, de főként pályázati források segítségével szükséges finanszírozni. Státusza lehet szerződéses, sikerdíj alapú is. Az egység felügyeletét, kontrollját ebben az esetben is Polgármesterek Tanácsa látná el.

Fő feladat- és tevékenységi kör:

- pályázati források naprakész figyelése, pályázati dokumentációk elkészítése/elkészíttetése,
- kapcsolattartás szakmai és üzleti körökkel, vállalkozókkal, a potenciális befektetők, fejlesztők megkeresése,
- vállalkozásalapítás körülményeinek feltárása, már aktív és potenciális helyi szereplők felkeresése, a vállalkozás alapítás körülményeinek tisztázása,
- szakképzettség, speciális tudások (kreativitás, innovációs készség, stb.) felmérése, javaslattétel közösségek, alkotócsoportok szervezésére,
- koordináció a településen és közösségek, érdekeltek között.
- rendezvények szervezése, koordináció,
- üres, be nem épített, illetőleg értékesíthető ingatlanok nyilvántartása, hasznosíthatóságuk felmérése, a hasznosítás bonyolítása, egyes ingatlanok esetleges felújítása és piacképessé tétele költségeinek és piaci árának becslése.

7.2. JAVASLAT A KONCEPCIÓ ÉS A VÁLTOZÁSOK NYOMON KÖVETÉSÉRE, A FELÜLVIZSGÁLAT RENDJÉRE

Az alábbiakban ismertetésre kerülnek a koncepció megvalósítását szolgáló legfontosabb tényezők, amelyek a településfejlesztési koncepcióban és a településrendezési tervekben foglalt célok teljesülésének nyomon követésében nyújtanak segítséget.

A koncepció előrehaladásáról, annak sikerességéről a monitoring-rendszer szolgáltató információt a stratégiai menedzsment részére. A településszövetség menedzsmentje ezen információk alapján tud döntést hozni az esetlegesen szükséges korrekciókról, kiegészítő feladatokról, és tudja azokat adott esetben a politikai döntéshozók elé terjeszteni.

A monitoring értékelés alapjául szolgáló adatok gyűjtését és értékelését az operatív menedzsment végzi, észrevételeit és javaslatait a testületek elé terjesztve. Ezt követően, a kapott információkat és javaslatokat a menedzsment a fentiek szerint hasznosítja. A monitoring nem szorítkozik kizárólag az indikátormutatókra, azokon felül a társadalmi, gazdasági, jogszabályi környezet változásait, az önkormányzati és külső partnerszervezetek észrevételeit is figyelembe veszi. Ez utóbbiak ugyanakkor nem öltenek strukturált formát, vizsgálatuk a stratégiai menedzsmentszervezet belátása, információi alapján történik.

Alapértelmezés szerint a monitoring tevékenység minden projektnél az adott indikátorok előre lefektetett fordulóidejekor aktuális, azonban ezt két további feltétel is kiegészíti. Egyfelől szükséges a teljes projektállomány évenkénti átfogó monitoringja, másfelől a fentiek szerint valamilyen külső forrásból, nem strukturált módon érkező információ is szükségessé teheti az előrehaladás áttekintését, a folyamatok ellenőrzését. Ezen ellenőrzéseket a stratégiai és az operatív menedzsmentszervezet közösen végzi, majd a szükséges döntéseket – az utóbbi javaslatainak figyelembevételével – az előbbi hozza meg.

A településfejlesztési koncepció monitoring feladataira a javaslat szerint kétévente kerül sor. Mivel a TFK keretében konkrét beavatkozások részletes kidolgozására, ezáltal konkrét indikátorok beazonosítására nem kerül sor, a monitoring során kerülnek megállapításra a futó fejlesztések „kimeneti (output)” és „eredmény” jellegű indikátorértékei, ezek alapján értékelésre kerül a célokhoz való illeszkedés mikéntje és a célok irányába történő előrelépés mértéke. Ahhoz, hogy a településfejlesztési koncepció megvalósulása figyelemmel kísérhető legyen, a célrendszerhez számszerűsített mutatók hozzárendelése szükséges. A fejlesztés eredményességét mérő output-, eredmény- és hatásindikátorok meghatározását célszerű a folyamatban lévő pályázatokban vállalt kötelezettségekkel összhangban, szükség szerint aktualizálva, külön képviselő-testületi jóváhagyással kezelni. A mutatók értékének mérése az előző fejezetben részletezett, erre kijelölt operatív szervezeti egység feladata.

Az áttekintés során további információ felhasználása is ajánlott:

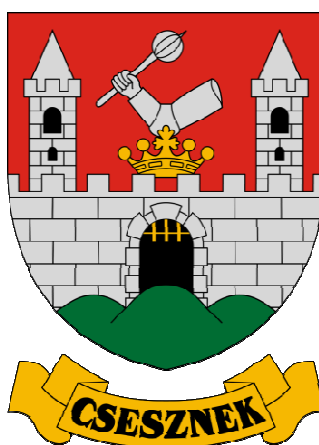
- önkormányzatok és szervei adatbázisai, adatszolgáltatása;
- Központi Statisztikai Hivatal adatai;
- partnerségi fórumok véleménye, visszajelzései;
- elkészült ágazati stratégiák vagy nagyobb léptékű területi tervek hatása
- szabályozási és gazdálkodási környezet változása

Szükség esetén az önkormányzatok (képvisező-testületek) konszenzus alapján korrigálhatják a koncepciót az elért eredmények és a külső környezet változásainak megfelelően. Kétévente a monitoring rendszer teljes körű áttekintése javasolt, és a szükséges korrekciók végrehajtására szolgál. A módosításokat, beleértve a korrekciót kiváltó okokat, megfontolásokat rögzíteni kell és nyilvánossá kell tenni. Javasolt a módosításokat partnerségi fórumok keretében megtárgyalni, majd ezt követően az Önkormányzatok döntési rendszerében (Bizottság, ill. képviselő-testület) történő elfogadása.

"BAKONYI HÁRMAK"

BAKONYOSZLOP - BAKONYSZENTKIRÁLY - CSESZNEK TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

II. KÖTET CSESZNEK

JÓVÁHAGYOTT DOKUMENTÁCIÓ

Jóváhagyva a 11/2021. (02.10.) önkormányzati határozattal

Készítette:

ÉrtékTérkép Gazdasági tervező és Tanácsadó Kft.

Generáltervező:

VÁROS ÉS HÁZ BT

1149. Budapest, Várna utca 12-14.

Ügyvezető: Bárdosi György

Bakonyoszlop - Bakonyszentkirály - Csesznek
2021 február

**„BAKONYI HÁRMAK”
BAKONYOSZLOP – BAKONYSZENTKIRÁLY – CSESZNEK**

TELEPÜLÉSFEJESZTÉSI KONCEPCIÓ

CSESZNEK - II. KÖTET

Jóváhagyott dokumentum

**A dokumentumot Bakonyoszlop, Bakonyszentkirály, Csesznek
Községek Önkormányzatai megbízásából
azÉrtékTérkép Gazdasági Tervező és Tanácsadó Kft. készítette**

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS **ÉrtékTérkép Kft.**
Varga-Ötvös Béla ügyvezető
okl. közgazda, településfejlesztési szakértő
Horváth Dániel geográfus
Borsos Endre közgazdász
Hirtling Julianna munkatárs

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	3
1. ELŐZMÉNYEK	5
2. HELYZETÉRTÉKELÉS	10
2.1. A helyzetfeltárás és helyzetelemzés eredményeinek összegzése, szintézise	10
3. JÖVŐKÉP	13
3.1. Települési jövőkép a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetre vonatkozóan	13
3.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	18
4. CÉLOK	20
4.1. A települések átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása	20
4.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	22
4.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata	22
4.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	28
5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	31
5.1. A meghatározott területigényes elemek alapján, javaslat a műszaki infrastruktúra helyi elemei- nek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra	31
5.2. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	32

BEVEZETÉS

2019. év júniusában közös Településfejlesztési Konceptió (továbbiakban: TFK) készült „BAKONYI HÁRMAK” Bakonyoszlop – Bakonyszentkirály – Csesznek” címmel, a községek közös ügyeire vonatkozóan, mely hosszú távra (15-20 év) meghatározza a települések jövőképét, fejlesztésük fő irányait. A három település példamutató módon több évtizedes szoros együttműködést tart fenn. ***Mindhárom község önkormányzata elkötelezett az együttműködés jövőbeli elmélyítése mellett***, egyfajta szövetség alakult ki, amely törekvés kiemelten indokolja a **TFK összehangolt elkészítését**.

A példamutató együttműködést mindhárom bakonyi település képviselő-testületi határozattal erősítette meg, nevezetesen, hogy a Településfejlesztési Konceptió elkészítését és a Településrendezési eszközök teljes felülvizsgálatát közös tervezéssel, egyeztetéssel, véleményeztetéssel és közös dokumentálással folytatják le. A felülvizsgálattal összefüggő feladatok ellátását Bakonyszentkirály Közös Önkormányzati Hivatal jegyzője hajtja végre.

Mindebből következően, a dokumentum egyes részeinek integrálására került sor a tervezés és konceptió megalkotása során a szinergiák minél magasabb fokú kiaknázása érdekében, ugyanakkor néhány specifikus sajátosság miatt szükséges településenként is önálló stratégiai köteteket készíteni. A TFK keretet biztosít a gazdasági, társadalmi és környezeti célkitűzések együttes teljesítéséhez szükséges tevékenységek végrehajtásához.

A konceptió konkrét településfejlesztési beavatkozásokká történő kibontása az Integrált Településfejlesztési Stratégia feladata lenne, melyek azonban a három község esetében önálló dokumentumként nem készülnek, ezért szükséges Csesznekre vonatkozóan egy önálló, II. kötet megalkotása, mely továbbmegy az I. kötet általános iránymutatásain.

Csesznekre vonatkozóan 2002-ben készült **Településfejlesztési Konceptió**. A korábbiakban elkészített településfejlesztési konceptió felülvizsgálatát és módosítását az elmúlt évtizedben végbemenő dinamikus társadalmi és gazdasági folyamatok, és a jogszabályi környezet jelentős módosulásai együttesen indokolják.

Az önkormányzat 2015-ben fogadta el a „**Gazdasági Program 2015-2019**” című dokumentumaikat, melyek számos irányvonalat meghatározott a településfejlesztés számára a 2019-ig tartó időszakra. Az új Településfejlesztési Konceptió alapozza meg a következő 5 éves időszak önkormányzati gazdasági programját is. Csesznek esetében javasolt a komplex településfejlesztést helyi gazdaságfejlesztési tevékenységként értelmezni.

A Kormány 2012-ben megalkotta a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. sz. Korm. rendeletet, amelyben új elvárásokat, követelményeket támasztott a településfejlesztési és -rendezési tervekkel szemben. A korábbi TFK az Európai Unióhoz való csatlakozást és a gazdasági világválságot megelőzően készült el. Az új koncepció feladata, hogy a község jövőképe révén képesek legyenek kezelni és ezáltal reagálni a jelen és a jövő településfejlesztési kihívásaira.

Az aktuális településfejlesztési tervezési folyamata keretében 2019. májusban készült el a településre a **„Településfejlesztési Konceptió – Megalapozó Vizsgálatok”** című dokumentum. Ebben a dokumentumban feldolgoztuk az országos, megyei és az aktuális települési stratégiai dokumentumokat.

Elvégeztük a különböző szakági vizsgálatokat, a helyzetfeltárást a demográfia, a gazdaság, az önkormányzati gazdálkodás, az épített környezet, a táj- és környezetvédelem, az infrastruktúra, a közlekedés területeken.

Az új településfejlesztési koncepció legfontosabb feladata, hogy az utóbbi évek jelentős (gazdasági, társadalmi, közigazgatási) átalakulást hozó, de ellentmondásokkal terhelt (pl.: kedvezőtlen demográfiai és mobilitási folyamatok, alacsony vonzerő, leépülő hagyományos ipari ágazatok) időszakában a „Bakonyi Hármak”, ezen belül Csesznek számára meghatározza a jövőképet, kijelölje a településfejlesztés fő irányait, vezérmotívumait.

1. ELŐZMÉNYEK

A fejezetben összefoglaljuk, a Cseszrekre 2002-ben készült „**Településfejlesztési Konceptió**” című dokumentumokban megfogalmazott irányelveket, célkitűzéseket, melyek megfelelő kiindulási alapot nyújtanak napjaink településfejlesztési és rendezési tervezése számára.

Településfejlesztési Konceptió / 2002 – Általános alapelvek

A településfejlesztésnek néhány olyan átfogó koncepcionális alapelven kell nyugodnia, amelyeket a településfejlesztés részletes programjának kidolgozása és végrehajtásának szervezése során következetesen érvényesíteni kell. Ezen legfontosabb alapelvek és követelmények az alábbiak:

- a) A fejlesztésnek minőség centrikusnak kell lennie. Nem a település nagyságának, lélekszámának mennyiségi fejlesztése az elsődleges cél, hanem a településen lakók életminőségének javítása.
- b) Semmiféle olyan fejlesztés nem irányozható elő, amely a települést övező természeti környezet károsodását, élővilágának és növényvilágának visszafejlődését vagy részleges pusztulását váltaná ki.
- c) Minden fejlesztési célnak a település meglévő értékes természeti, illetve környezeti adottságai hatékony hasznosítását kell szolgálnia ezen adottságok sérelme, pusztulása nélkül.
- d) Ésszerű határokig arra kell törekedni, hogy a fejlesztések eredményeként a település munkaképes korú lakosságának minél kisebb hányada kényszerüljön naponta más településre utazni, hogy munkahelyét elérhesse.
- e) A rendelkezésre álló, illetőleg megszerezhető pénzforrásokat, különféle támogatásokat arra kell felhasználni, hogy ez által a település befektetők-re, illetőleg befektetésekre irányuló fogadókészsége tovább javuljon.
- f) A fejlesztési célok középpontjában a társadalmi, gazdasági fejlesztés feladatainak kell állnia. Az épített környezet ehhez csupán a keretet adja, következésképpen nem elsődlegesen cél, hanem eszköz. A fejlesztésnek tehát a társadalmi jólét céljaihoz kell igazodnia.
- g) A fejlesztési célokban, jelentőségének megfelelő súllyal kell szerepelnie a közlekedés, hírközlés, illetőleg minden olyan infrastrukturális fejlesztésnek, amely a település távolabbi környezete közötti távolság áthidalását célozza.

- h) A település nem elszigetelt része a térségnek. Következésképpen fejlesztési céljai meghatározását és azok végrehajtását is a térségben levő településekre figyelemmel, illetőleg azokkal célszerű együttműködésben kell megoldani.

Településfejlesztési Konceptió / 2002 – jövőkép és településfejlesztési célok

A településfejlesztési koncepciók egzakt jövőképet nem fogalmazznak meg, csupán előrevetítik, hogy a TFK célja hosszútávon meghatározni azokat a feladatokat, melyek megoldása révén jelentősen javulnak a helyi lakosság életkörülményei. A koncepciók nem fogalmaztak meg külön jövőképet és stratégiai célokat a községnek, hanem átfogó koncepcionális alapelveket és követelményeket írt le, melyekre ágazatonként (gazdaság, ipar, idegenforgalom, kereskedelem, lakóterületek, intézmények, közlekedés, közművesítés-hírközlés, környezetvédelem) dolgoztak ki a fejlesztési feladatokat.

A község jövője szempontjából mindegyik ágazati fejlesztés egyenrangú, egyiket sem emeli a másik fölé. Azonban a gazdasági potenciál erősítése, mely munkahelyeket is teremtve erősítheti a helyi gazdaságot. Az ágazatonkénti legfontosabb fejlesztési célok és feladatok az alábbiak:

Csesznek TFK (2002) megállapításai

Csesznek község településfejlesztési koncepciója a fejlesztés irányelveit a következő pontokban foglalta össze:

Településrendezési terv készítése során megoldandó feladatok:

- Lakótelkek kialakításának érdekében lakóterületeket kell kijelölni.
- Kerékpárutakat kell kijelölni, építésére helyet kell biztosítani Balaton, Zirc és a környező települések irányába.
- A működő mezőgazdasági telephelyek fejlődési lehetőségeit biztosítani kell, úgy, hogy azok ne zavarhassák az egyéb települési funkciókat.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzése, érdekében csak a környezetet minimális mértékben terhelő ipari jellegű, illetve mezőgazdasági feldolgozó üzemek kialakítását célszerű támogatni.
- A község kedvező környezeti állapotának megőrzésére nagy hangsúlyt kell fordítani.
- A település területén biztosítani kell a lehetőségét annak, hogy bárki kereskedelmi, vendéglátási tevékenységet folytathasson úgy, hogy azzal nem zavarja környezetét az elfogadhatónál nagyobb mértékben.
- Fel kell térképezni a település helyi építészeti értékeit, az arra érdemes értékek megőrzése érdekében, helyi önkormányzati rendeletet kell alkotni.

- Az új közművek építéséhez helyet kell biztosítani a közterületeken, és figyelmet kell fordítani a műtárgyak tájképet legkevésbé zavaró kialakítására.
- A közösségi zöldterületeket (sportpálya, park) kell kialakítani, a meglévőket fejleszteni kell.
- Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása
- A turizmuspotenciálra alapozva idegenforgalmi fejlesztési területeket kell biztosítani.

Kis anyagi ráfordítással az önkormányzat által önerőből rövidtávon megvalósítható feladatok:

- Elő kell segíteni a mezőgazdasággal foglalkozók tájékoztatását a továbbképzési és a támogatási források igénybevételének lehetőségeiről.
- A lakossággal ismertetni kell a turizmusban rejlő lehetőségeket és segíteni azok kiaknázásában, képzési lehetőségek megtalálásában, támogatási források igénybevételben.
- A települést meg kell ismertetni a potenciális vendégekkel, ingatlanvásárlókkal, befektetőkkel.
- A kulturális programok bővítésére és azok lakossági igényeknek megfelelő kiválasztására kell törekedni.
- A község környezeti állapotát meg kell őrizni, és javítására kell törekedni.
- Meg kell alkotni a település környezetvédelmi programját.
- Az ingatlantulajdonosokat kötelezni kell a szennyvízcsatorna hálózatra való rákötésre.
- Bakonyszentkirály, Csesznek, Bakonyoszlop Mikrorégió szervezeti létrehozása, térségi együttműködés erősítése
- Mikrorégiós Főépítész alkalmazása
- A turizmuspotenciálra alapozva fejlesztéseket kell végrehajtani. A település idegenforgalmi szerepét erősíteni kell.

Közepes anyagi forrásigényű az önkormányzat anyagi lehetőségeit meghaladó feladatok:

- A csapadékelvezető árokrendszer karbantartására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni.
- Parkolási lehetőség javítása érdekében új parkolóhelyek kialakítása (várkörnyék, temető, stb.)
- Zöldterületek fejlesztése.
- A meglévő intézmények a mennyiségi igényeknek megfelelnek, az építészeti állaguk javítására és megőrzésére kell törekedni.
- A falusi- és ökoturizmus fejlesztésének lehetőségeit fel kell térképezni.

- A buszközlekedés optimalizálása, a járatszám fejlesztése szükséges (Zirc, Győr, Bakonyoszlop)

Nagy pénzügyi ráfordítást igénylő az önkormányzat anyagi forrásait meghaladó feladatok:

- Kerékpárutak építése a Balaton, Zirc, és a környező települések irányába.
- A község útjait karban kell tartani.
- A hiányzó közműveket ki kell építeni.

Gazdasági Programok (GP) 2015-2019

A 2015-ben elfogadott Gazdasági Programok településfejlesztésre vonatkozó irányelvei a 2015-2019 közötti időszak tekintetében az alábbiak:

Csesznek GP 2015-2019 megállapításai

Fejlesztési alapelvek

- 1) Az önkormányzat kötelező feladatellátásához kapcsolódó fejlesztések.
- 2) A meglévő intézményi épületek kihasználtságának fejlesztése.
- 3) A település arculatának továbbfejlesztése.
- 4) A természeti környezet megőrzése.

Fejlesztési célok

- a) A közösség céljainak, célkitűzéseinek a meghatározása az önkormányzat településfejlesztési politikájának legfőbb feladata. Fontos célkitűzés, hogy az önkormányzati vagy a képviselő-testület ciklusa alatt ne csökkenjen. Csak olyan fejlesztéseket, programokat vállaljon, melyeknek, a működtetését is zökkenőmentesen tudja finanszírozni.
- b) Az idegenforgalom a település azon ágazata, ahol még vannak kiaknázatlan lehetőségek.
- c) Az infrastruktúra fontos tényezője a település népesség megtartó képességének, ezért fontosnak tartjuk a közúthálózat, a járda, a felszíni csapadékvíz elvezető árok, az ivóvíz- és szennyvízcsatorna rendszer, a villamos energia, a gáz, a közvilágítás, illetve telefon, internet, kábeltelevízió szolgáltatások megfelelő színvonalon történő üzemelését.
- d) A települési lakosság szám csökkenésének megállítása érdekében az önkormányzat támogatja a fiatalok letelepedését.

Fejlesztési elképzelések

- 1) Az előző ciklusban megvalósult főbb fejlesztések:
 - Múzeum-köz felújítása.
 - Ravatalozó és temető kerítés felújítása.
 - Faluház épületének felújítása.
 - Iskola épületében fűtése korszerűsítés.
 - Honlap készítése.
 - Közterületi bútorok elhelyezése.
 - Rendezvény sátor beszerzése.

- 2) Tervezett beruházások, fejlesztések: A megvalósításhoz lehetőség szerint pályázati forrást kell igénybe venni.
 - Az önkormányzati tulajdonban lévő belterületi utak burkolat felújítását az előző ciklusban megvalósítottuk. Különös tekintettel az elmúlt időszak csapadékos időjárására tekintettel a csapadékvíz elvezető árkok felújítási, karbantartási munkáit – a lakosság és az önkormányzat együttműködésével – folyamatosan kell végezni.
 - Aranyos patak feletti híd felújítása a legsürgősebb feladat.
 - A Millenniumi-kert támfala megerősítésre, felújításra vár.
 - A buszforduló kivitelezésére csak hosszabb távon látunk lehetőséget.
 - Vár utca alsó szakaszára járda építése.
 - Játsszótér- pihenőpark kialakítása.
 - A régi iskola épületének hasznosítására kidolgozott terveket felül kel vizsgálni.
 - Ravatalozó épületéhez esőbeálló építése

2. HELYZETÉRTÉKELÉS

2.1. A HELYZETFELTÁRÁS ÉS HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSE, SZINTÉZISE

Az alfejezetben sorra vesszük az egyes fő településfejlesztési tényezők – társadalom, gazdaság, természeti és épített környezet, infrastruktúra – értékelését.

TÁRSADALOM

Jelen értékelésben elsősorban a demográfiai jellemzőkre helyezzük a hangsúlyt, mivel a bakonyi kistelepülés jövőbeni fejlődésének kulcsa jelentős részben a helyi társadalom megerősítésében rejlik.

A településfejlesztési koncepcióban Csesznek esetében 550 fős népességszám rögzítése lényeges, mert véleményünk szerint ez a népességszám tekinthető annak, melyet a település szerves fejlődése által a koncepció időtávjában elérhet, stabilizálhat kb. 2030-ig.

A kívánatos lakosságszám elérése a jelenlegi demográfiai és vándorlási tendenciákat figyelembe véve optimista verzió, de hosszú távon, településfejlesztési szempontból szükséges. Ezért, a demográfiai tendenciák megváltoztatása fő településfejlesztési stratégiai elem, amire a települések természeti, épített környezeti és infrastrukturális adottságai rendelkezésre állnak, azaz, a jövő építése tekintetében reális célnak tekinthető.

A következő évtized a bakonyi község esetében sorsdöntőnek tekinthető, mivel első lépésként meg kell állítani a lakosságszám további csökkenését. Csesznek lélekszáma nem csökkenhet 500 főre vagy az alá. Mindenképpen el kell kerülni a további népességfogyást és különösen a fiatalok elvándorlását a településről.

Magyarországon a települések kiegyensúlyozott fejlődésének és működésének a kritikus lélekszáma 2.000 fő körül van, természetesen a megfelelő humán és műszaki infrastruktúra kiépítettsége mellett. A „Bakonyi Hármak” szerves együtt élése kiváló lehetőség a kritikus lélekszám együttes elérésére, majd meghaladására, mivel a szövetségi lét biztos működési alapokat, eredményes munkamegosztást hozott létre.

A fenntartható településméret szempontjából a koncepció 15 éves időtávjában tehát, kívánatos lenne kezdetben a jelenlegi lakosságszám megtartása, és a lakosságszám bővülésének megindítása, amely által a község megközelíthetné a település fenntartható méretéhez szükséges, együttes és „egészséges” lakosságszámot 2050-re, amely Csesznek esetében 600 fő körül becsülhető.

Becslésünk optimistább képet vázol fel a 2014-ban elfogadott Nemzeti Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió kalkulációjával szemben, mely rövidtávon is további min. 10-15%-os lakosságszám vesztesét vetít előre. Az optimista jövőképet alátámasztják a település adottságai, aktív, összehangolt együttműködési gyakorlata, továbbá az időközben meghozott népesedéspolitikai intézkedések, a modern faluprogram és általában a nemzetgazdaság élénkülésének várható helyi hatása.

A pesszimista prognózis elkerülése érdekében proaktív önkormányzati kezdeményezésekre és falvakat támogató állami programokra is szükség van, amely rövidtávon megszünteti a vándorlási veszteséget, hosszú távon pedig növeli mind a lakosság reprodukciós képességét, mind a betelepülők számának növekedését (pl.: Magyar Falu Program).

A településen nem alakultak ki szegregátumok, azonban a sajátos térbeli fejlődés eredményeként kialakult térbeli-társadalmi rétegződés jelentős részben megőrződött. A település társadalmilag előregedő, jellemzően alacsony képzettségű. Az előregedés miatt a község hosszú távú fenntartható működtetése és az idősellátó rendszer kapacitása esetében jelentkezhetnek kihívások az önkormányzat számára, mely problémák kezelése közös erővel hatékonyabban megvalósítható.

A foglalkoztatottak aránya a gazdaságilag aktív népességen belül nagyon alacsony, ugyanakkor a munkanélküliség szintje is alacsony. A község jövedelmi viszonyai a térségen belül kedvezőtlenek, az egy főre jutó jövedelem szintje térségi összehasonlításban alacsony.

GAZDASÁG

A három bakonyi település gazdasága egy gazdasági térként kezelhető, ahol a bánya mindhárom település számára fontos munkahely volt. A község gazdasági súlya korlátozott, a **vállalkozások** száma alacsony, nagyobb intézményi és vállalati foglalkoztató nem működik a településen. A szűk gazdasági életen belül a hagyományos gazdálkodási formák dominálnak (pl. agrárszektor, ipar, kereskedelem), a modern iparágak kevésbé jellemzők a község gazdaságára. Az idegenforgalmi adottságok a három község között Cseszéken a legkiemelkedőbbek, emiatt a jelenleg alacsony színvonalú szolgáltatási környezet fejlesztésében a legjelentősebb potenciálok itt vannak, melyek a településközi munkamegosztás révén használhatók ki még hatékonyabban.

Az önkormányzat bevételi forrásai is nagyon szűkösek. A község gazdasági mozgásterét értékelve megállapítható, hogy tartós tendenciaként jelentkezik az **önkormányzati költségvetés** zsugorodása. Az önkormányzati feladatok és hatáskörök csökkenésével párhuzamosan jelentősen csökkentek az önkormányzati kiadások és bevételek is. Az elmúlt években az önkormányzati költségvetés főösszegei a 10 évvel ezelőtti szintet érték el. Ennek ellenőre az önkormányzat gazdálkodása stabil, de a település nagyon szűkös kerettel kénytelen gazdálkodni.

A költségvetési hiányt az önkormányzat egyelőre belső átcsoportosítással, a közszolgáltatások térségi összefogás keretében történő ellátásával, valamint a korábbi évek költségvetési maradványából, lekötött pénzeszközökből tudják kompenzálni, amely nem a fenntartható költségvetési gazdálkodás irányába mutató tendencia.

A település az elmúlt három évtizedben jelentős társadalmi, gazdasági változásokon ment keresztül. A gazdasági ágazatokban az ipar részesedése jelentősen csökkent, de még mindig meghatározó Cseszéken. Ezzel párhuzamosan az önkormányzat **településfejlesztési tevékenységein** belül előtérbe kerültek az infrastrukturális fejlesztések.

A település önmagában kevés munkahelyet képes helyben biztosítani. A modern (innovatív, öko, stb.) ipari ágazatok betelepülése, egyes hagyományos ipari ágazatok újjáélesztése, továbbá az idegenforgalmi szektor fejlesztése – amely különösen messze elmarad a potenciálisan elérhető teljesítési szinttől – az önkormányzat foglalkoztatáspolitikájának központi eleme.

A község **ingatlanállománya** – koruk alapján – alapvetően kedvezőtlen összetételűnek ítéltető, mivel a lakásállomány háromnegyedét 50 évesnél idősebb lakások teszik ki, és nagyon alacsony a rendszerváltozást követő időszakban épített lakások aránya (kevesebb, mint 10%). Az önkormányzati tulajdon rendkívül alacsony arányú a lakásszektoron belül, amely nem éri el a lakásállomány 1 százalékát (országos átlag 3%).

Középtávon szükségesnek tartjuk a helyi gazdaság részleges szerkezetváltását, munkahelyteremtő célzattal, népesedéspolitikai szempontokat is figyelembe véve: a lakosság, ezen belül is a fiatalok helyben tartásának ösztönzése, új lakosok, munkavállalók letelepítése.

A fenti célok teljesülését az alábbi szerkezetváltó intézkedések biztosíthatják:

- innovatív, magas hozzáadott értéket előállító tevékenységek bővítése,
- tevékenységek diverzifikálása, öko/bio gazdálkodás ösztönzése, kertészet, erdészet,
- turizmus (szelíd, öko, tematikus), természetjárás,
- lakossági és üzleti szolgáltatások,
- a helyi kisvállalkozások aktivitásának ösztönzése,
- többretegű helyi gazdálkodás kisközösségi formáinak ösztönzése

3. JÖVŐKÉP

A fejezetben megfogalmazzuk Csesznek Község jövőképét a társadalmi, a gazdasági, a táji-természeti és az épített környezetre vonatkozóan. A jövőképet értelmezzük térségi szinten („Bakonyi Hármak”), rögzítjük a településfejlesztési elveket.

3.1. TELEPÜLÉSI JÖVŐKÉP A TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, TÁJI, TERMÉSZETI ÉS ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉRE VONATKOZÓAN

A megalapozó vizsgálatok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a „Bakonyi Hármak” települései, köztük Csesznek is akkor működhet kiegyensúlyozottan és fenntartható módon, **ha képes csökkenteni a fiatal lakosság elvándorlását, ösztönözni tudja a képzettebb és gyermekvállalási korban lévő, családalapítási célú népesség letelepedését, ennek érdekében képes modernizálni gazdaságát, ezáltal növekvő számú munkahelyet biztosít, továbbá bővülő szolgáltatásokat nyújt, és a település arculatának és funkcióinak fejlesztése által növeli vonzerejét.**

Csesznek gazdasági jövőképe, amely egyben stratégiai cél is: a *többrétegű, környezeti-társadalmi szempontból fenntartható helyi gazdaság* megteremtése, amely minőségi életfeltételeket biztosít a régi és új lakosoknak.

A települési jövőkép: Csesznek Község a helyi hagyományaira és identitására építő, többrétegű helyi gazdasággal rendelkező, egészséges otthont adó községgé kíván válni, amely a településfejlesztés során a helyi értékek érvényesítését, az ökológiai és ökonómiai (gazdasági) tényezők közötti összhang megteremtését helyezi a középpontba, és az önkormányzást a tudás- és tehetség „bányászata” révén intenzív közösségi együttműködéssel valósítja meg.

CSESZNEK – AHOL A KÖZÖS TERMÉSZETI ÉS TÖRTÉNELMI ÉRTÉKEK SZÖVETSÉGET TEREMTENEK

A jövőképben a természeti és az épített környezet értékeinek védelmén és gazdagításán alapuló *kompakt település víziója* fogalmazódik meg, amelyben a lakó-, a munka-, a közösségi és a rekreációs terek és funkciók harmonikus együttélése valósul meg. Együtt a „Bakonyi Hármak” másik két településével.

A korábbi településfejlesztési dokumentumok által megfogalmazott jövőképhez képest az eltérést, újdonságot az jelenti, hogy a megtorpanat fejlődést a fenntartható, harmonikus fejlődés/fejlesztés váltja fel. E szerint az elmúlt 10-15 év az átalakulás fizikai bázisának részleges megteremtésének az időszaka volt.

A következő 10-15 év Csesznek karakteres arculatépítésének és megszilárdításának, azaz, a minőségi fejlesztés megteremtésének korszaka. A helyi gazdaság szerkezeti átalakítása, a mikro- és kkv szektor megerősítése, a környezetbarát gazdaság szerepének növelése, a turizmus fejlesztése. A településfejlesztés feltétele a helyi gazdaság erősítése, a minőségi környezetben minőségi termelő- és szolgáltató szektor kiépítése.

A település hosszú távú fejlesztési irányának meghatározása során különösen lényegesnek tartjuk annak kihangsúlyozását, hogy a község földrajzi, domborzati adottságai miatt jellemzően magára számíthatott a korábbi évszázadokban is, **a helyi adottságokra építve önálló utat járt be** a település (pl. egyéb vízforrás hiányában önálló kútra való támaszkodás, huta telepítése, erdőgazdálkodás, bánya működtetése). Kiemeljük ennek az „örökségnek”, hagyománynak üzenet értékét, és az erre épülő kulturális hagyományokat, amelynek újraértelmezése keretet adhat a község jövőképe alakítása számára.

Hangsúlyozzuk ugyanakkor, hogy a község fejlődése szempontjából kiemelt jelentőségűnek tartjuk **a településközi együttműködések továbbfejlesztésében való gondolkodást**, további fejlesztési és üzemeltetési lehetőségek felkutatását. A három szomszédos település együttműködési tradíciója kiváló alap ehhez. A fentiek alapján a településfejlesztés vezérfonala az önfenntartás és összetartozás köré épülhet, amely megnyilvánul az egy gazdasági szereplőtől, illetve a pályázati forrásoktól való túlzott függőség oldásában, a község önfenntartó képességének erősítésében (pl.: munkahelyek, energia, szolgáltatások) egyaránt.

Térbeli-földrajzi vetület:

- A község különböző földrajzi egységek (Balaton régió, és Bakony), három megye metszéspontjában és nagyvárosok közelében helyezkedik el, amely a Csesznek esetében a különböző területi egységek közötti együttműködések, kapcsolatok által a híd szerepének lehetőségét vetítik előre és a közigazgatási határ menti fekvés pozitív hatásokat hordoz;
- A település közvetlen és tágabb földrajzi környezetét több kisebb medence, völgy tagolja, amely ugyan nehezíti az együttműködések, azonban szükséges ennek pozitív irányba történő kihasználása és egységes brand kialakítása;
- a település eltérő jellegű tájak találkozásánál (hegy és völgy, Balaton-felvidék és Bakony) fekszik, és ebben a kontextusban érvényesülhetnek a klasszikus földrajzi-táji különbségekben rejlő lehetőségek, helyi és helyzeti energiák.

Társadalmi vetület:

- A népességmegtartás, majd -növekedés elérése céljából nyitott és befogadó helyi társadalmat szükséges építeni, ahol az összetartozás és a kultúrák találkozása érvényesül az őslakosság és az újonnan letelepülők között;
- Az összetartozásnak másrészt érvényesülni szükséges a térség más települése, és különösen a rokon sváb hagyományú települések között, a közös német gyökerek erősítése, társadalmi-gazdasági kapcsolatok erősítése mentén;

- Az összetartozás kiterjed a szolidaritás elv érvényesítésére, a leszakadó társadalmi csoportok és a szegregációval veszélyeztetett településrészekben élők felzárkóztatására.

Gazdasági vetület:

- A község gazdaságán belül vitathatatlan (volt) a bányászat és az erre épülő iparnak a meghatározó, domináns szerepe. A bánya és a települések összetartozását, a bányászat jelentősége és öröksége a településeken átívelő együttműködésen és az üzleti kapcsolatokon túl megnyilvánulhat más területeken is, amelyeket erősíteni szükséges (infrastruktúra, turizmus, kultúra, szolgáltatások);
- El kell kerülni az egy gazdasági szereplőtől való egyoldalú függést, ezért az összetartozás abban a gazdasági értelemben nyilvánuljon meg, hogy a jövőben a települések több lábon álló gazdasággal, diverzifikált vállalkozói kör sokszínű tevékenységével rendelkezzenek, amelyek kiegészítik egymást (pl.: ipar – turizmus – agrárium - szolgáltatás);

A kívánt jövőkép eléréséhez az alábbi intézkedések, feladatok elvégzése szükséges.

Társadalom:

- A társadalom fejlődésének előmozdítása érdekében minden lehetőséget kihasznál az oktatás-képzés feltételeinek támogatására, fejlesztésére a közoktatástól a felnőttképzésig (kétségfejlesztés, felnőttoktatás veszprémi és más megyei intézményekkel szoros együttműködésben);
- Törekszik a különböző társadalmi rétegek, csoportok, illetve korosztályok harmonikus együttélésére és a társadalmi szolidaritás megteremtésére, erősíti a társadalmi kohéziót (kulturális programok, közösségfejlesztés, külterület felzárkóztatása);
- Kiemelten kezeli a lakosság elvándorlási hajlandóságának csökkentését, különösen a gyermekes családok helyben tartását, a lakosságszám kiegyensúlyozott, fenntartható szintű fejlődését (együttműködik térségi lakás-, és foglalkoztatási program kialakításában);

Gazdaság:

- Törekszik a kvalifikáltabb munkahelyek létesítésére (új vállalkozások letelepítése, meglévők fejlesztése, szolgáltató szektor bővítése, az innovatív, K+F+I szektorban tevékenykedő vállalkozások betelepülését);
- Folyamatosan javítja a helyi vállalkozási környezetet (gazdasági, vállalkozói terület fejlesztése, vállalkozásokat segítő, „gondozó” szervezeti egység működtetése);

- Törekszik a helyi mikro-, kis- és középvállalkozások megerősítésére, szerepük bővítésére, munkavállalók betelepítésére, a gazdasági szereplők közötti egyensúly megteremtésére, segíti a helyi fiatalok vállalkozóvá válását (helyi és térségi gazdasági együttműködések kialakítása, támogatási rendszerek igénybevétele);
- Kiemelten kezeli a helyi gazdaság sokoldalúbbá válását, pl. turisztikai kapacitások bővítése, családi gazdálkodás, zöldgazdaság ösztönzése, energiahatékonyság javítása;
- Segíti a családi és ökológiai gazdálkodást végzők tevékenységét, ösztönzi alapításukat, a helyi erőforrások szélesebb körű felhasználását;
- Kiemelten kezeli az idegenforgalmi potenciál minél magasabb fokú kihasználását, az ebben rejlő gazdasági lehetőségek kiaknázását.

Környezet:

- Megbecsüli a települések táji-természeti értékeit, biztosítja a település és a táj harmonikus egységének a mozaikos történeti tájkarakterének a megőrzését;
- Védi az épített örökségek értékeit, tudatosan formálja településképét és törekszik a település harmonikus életét biztosító területhasználat kialakítására;
- A környezeti adottságaiban rejlő lehetőségek felhasználásával, törekszik a megújuló energiahordozók nagyobb használatára,
- Lakói számára családbarát, egészséges és élhető lakó-, és rekreációs környezetet nyújt;
- A rekreáció helybeli eltöltésére változatos lehetőségeket kínál;

Meghatározó településszerkezeti változások és intézkedések:

- A megalapozó vizsgálatok szerint a községek rendelkeznek hasznosítható fejlesztési területekkel. A jelenlegi, lakófunkciójú fejlesztési területen túlmenően további területek kijelölése egyelőre nem indokolt. Szükséges a megfelelő méretű és minőségű közterület alakítás megoldása.
- A rekreációs lehetőségek bővítése érdekében a turistautak, tanösvények, illetőleg a kerékpárutak és fogadók helyek fejlesztése a szomszédos településekkel összhangban.
- A védett természeti területeken a területhasználatnak biztosítania kell a védett természeti értékek megőrzését.

- A településrendezés eszközeivel, a területfelhasználás tervezése során biztosítani kell, ill. fejleszteni kell az országos ökológiai hálózat (zöldfelületi rendszer, ökológiai folyosók) folytonosságát.
- A külterületi fejlesztések a hagyományos tájszerkezet és tájkarakter megőrzésével történhetnek.
- Klímatudatos elveket tükröző fejlesztések megvalósíthatóságának előkészítése, alternatív és megújuló energiaforrások használata.
- Az utcaképek arculatának, a település sziluett minőségi javítása. A csapadékvíz elvezető árkok és a légvezetékek látványa rontja a vizuális környezetet, a közterületek használatát, és balesetveszélyesek is. A nyílt árkok befedése és rajtuk kerékpárút és/vagy zöldterület létesítése, ill. párhuzamosan a légvezetékek föld alá helyezése visszahat az ingatlanok használati és piaci értékére, a települések vonzerejére. Ez stratégiai elem, ezért része a közös koncepciónak.
A beruházás rendkívül költséges, a községeknek ehhez nincs fedezete. Ezért a megvalósításhoz nélkülözhetetlen külső (kormányzati, uniós, magán-) források bevonása. Ahogy a közutak burkolatának megújítása is „váratlanul”, de kormányzati közreműködéssel valósult meg, úgy várható, hogy erre is lesz előbb-utóbb közpénz forrás, pályázat, mivel ez összefügg a településhasználattal, a turizmus fejlesztésével, a közlekedéssel, a biztonságos és élhető közterület alakítással és a településképi arculattal

Településmenedzsment:

- Együttműködést kezdeményez a szomszédos településekkel, térségi szereplőkkel;
- Szoros partnerséget épít a helyi civil és gazdasági élet szereplőivel, különösen a község jövőjét, versenyképességét, lehetőségeit érintő kérdésekben;
- Kialakítja és működteti a helyi társadalom és gazdaság fejlődését biztosító intézmény-rendszert, és ennek megfelelően alakítja a minőségi helyi közszolgáltatások körét.

3.2. A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI ELVEK RÖGZÍTÉSE

Kezdeményező településfejlesztési és -irányítási szemlélet kialakítása, megerősítése: ennek lényege, hogy a község elébe megy a várható eseményeknek, kihívásoknak, és ezáltal egy tudatosabb programalkotási, fejlesztési folyamatot indít el.

Belső egyetértés a fejlesztési irányokban és prioritásokban: az elv alapvető feltétele a község és közvetlen környezetének politikai-, szakmai- és civil szervezeteinek, vállalkozásainak széleskörű együttműködése, és a fejlesztési elképzelések kapcsán kialakított konszenzusa. Ennek hiányában nem valósíthatók meg még a legjobban megtervezett programok sem.

Alulról szerveződés (bottom-up): a központi gazdaságfejlesztési eszközök, források allokálásával szemben azt jelenti, hogy a helyi érdekű gazdaság(fejlesztés)i stratégia kialakítása és megvalósítása a helyi adottságokra, értékekre és lehetőségekre építve a gazdaság helyi szereplőivel együttműködésben történik.

Integrált megközelítés, komplexitás: a településfejlesztés nem pusztán a műszaki megújításra törekszik, a településvezetés a tervezés során legalább azonos súllyal veszi figyelembe a társadalmi és gazdasági tényezőket. Olyan összetett gondolkodásra és tervezési szemléletre van szükség, amely képes átlátni a különböző irányultságú fejlesztések egymást feltételező és egymást erősítő összefüggéseit, ezt a helyi közösséggel, környezettel szervesen összekapcsolódva próbálja megvalósítani, ami által társadalomépítési, gazdaságfejlesztési és környezeti megújítási folyamatok is megvalósulnak.

Rendszerelvű települműködtető és fejlesztő gondolkodás kialakítása: a településirányítás számol a legkülönbözőbb összefüggésekkel, integrált megközelítésekkel, így egyidejűleg képes figyelembe venni a község belső gazdasági, műszaki, társadalmi és környezeti körülményeit, valamint a külső hatásokat és kihívásokat.

Fenntarthatóság: a településfejlesztést hosszú távú folyamatként kezeljük, amelyben a fenntarthatóság társadalmi, gazdasági és környezeti szinten megjelenik. A külső források bevonásával szemben a helyi erőforrások mobilizálását célozza, ezáltal gazdasági értelemben autonómiára, önfenntartásra törekszik, erősítve a helyi piac kialakulását, a helyben való foglalkoztatást, előtérbe helyezve az ökológiai szempontokat és a közösségfejlesztést.

Értékteremtő és értéknövelő megközelítés (kreativitás és innováció): Az önkormányzat azon igényét jeleníti meg, hogy a forrásokat még hatékonyabban hasznosítsa és fektesse be a helyi gazdaságba, a vállalati innováció, ipari termelés útján, vagy akár a munkaerő továbbképzésébe. Ebben a megközelítésben a helyi közösség úgy tekint a munkára, mint fontos árucikkre, a munkaerő továbbképzésére, pedig mint alapvető és célzott befektetésre. Ez kihat a helyi források mobilizálására, a helyi előnyök minél jobb kihasználására.

Vállalkozás megtartó stratégiák: Ennek a stratégiának az a célja, hogy a helyi cégek elégedettek legyenek, ezáltal ne adják fel helyi telephelyeiket, ne helyezték át működésüket más településre. Ezek a módszerek elsősorban azt célozzák, hogy a cégek képesek legyenek meggyűrközni a változó gazdasági feltételekkel.

Vállalkozásösztönzés, vállalkozások beindításának támogatása: Olyan gazdasági fejlődést elősegítő eszközök, amelyeket elsősorban arra dolgoztak ki, hogy előre mozdítsák egy településen új vállalkozások létrejöttét. Olyan szolgáltatásokat foglal magában, amelyek ösztönzik helyi, vagy betelepülő vállalkozások indítását. Ezek közé tartozik a képzés, az adminisztratív segítségnyújtás, az üzleti tanácsadó szolgáltatás, a vállalkozói hálózatok kiépítése, a mentor-programok beindítása, és egyéb az önkormányzat által nyújtható specializált szolgáltatások.

Humán infrastruktúra-fejlesztés: A humán infrastruktúra alatt az oktatási, a szakképzési és továbbképzési programokat és ennek infrastruktúráját, továbbá az életminőség javításához szükséges egyéb infrastruktúrát (egészségügy, rekreáció, szabadidő) és ahhoz kapcsolódó szolgáltatásokat értjük, amelyek működhetnek a vállalkozásokat támogató szolgáltatásokként. Így tágan értelmezve valamennyi vállalkozásösztönző szolgáltatás a humáninfrastruktúra részének is tekinthető.

Műszaki infrastruktúra-fejlesztés: Rugalmasan bérelhető, kis helyigényű, kreatív vállalkozások számára vállalkozói tér (terület, telek, esetleg inkubációs létesítmény, helyek felkínálása a cél, ahol meg lehet osztani a felszerelést és az adminisztratív szolgáltatásokat.

Közösségi gazdaságfejlesztés: Az önkormányzat célja, hogy mobilizálja a helyi erőforrásokat, és a gazdaságfejlesztést a helyi közösség kohéziójának erősítésére is felhasználja. A szemlélet biztosítja a transzparenciát, és javítja a kommunikációt a helyi gazdasági-közösségi élet szereplői között. Ez a szemlélet egyben növeli a hatékonyságot, hiszen egy olyan koordináló mechanizmus létrehozásához vezet, amely azért jön létre, hogy biztosítsa a helyi gazdasági szolgáltatások fejlesztését és korszerűsítését.

Széleskörű helyi és térségi partnerség kialakítása: Az adott fejlesztési folyamatban érintett települési és térségi szakmai és civil résztvevők bevonása (együttműködő tervezés), már a tervezés időszakától kezdődően.

4. CÉLOK

A fejezetben Csesznek átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározását, valamint a részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározását fejtjük ki.

4.1. A TELEPÜLÉSEK ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉT SZOLGÁLÓ CÉLOK MEGHATÁROZÁSA

Átfogó cél

A jövőkép elérése érdekében meghatározott különböző településfejlesztési (tematikus és területi) célok a következő átfogó célt szolgálják:

Az ökológiai és gazdasági tényezők közötti egyensúly megteremtésével, a helyi természeti, műszaki és humán értékekre épülő közösségközpontú és értékalapú településfejlesztési gyakorlattal Csesznek harmonikus modernizálása.

Stratégiai célok

Stabil lélekszámú, egészséges, képzett, befogadó és szolidáris helyi közösség kialakítása.

A népesség megtartása, vonzása, a települési értékek megőrzése, gazdagítása. A versenyképesség javításának feltétele, a településhez kötődő, jól képzett, újdonságokra nyitott erős és egészséges, aktív helyi közösség építése.

A helyi gazdaság szerkezeti átalakítása, a vállalkozások megerősítése, turizmusfejlesztés.

A településfejlődés feltétele a helyi gazdaság erősítése, minőségi környezetben minőségi termelő és szolgáltató szektor kiépítése. Stratégiai cél az oktatás és K+F+I tevékenységek vonzása a településre, a jelenlévő nagy cégekkel együttműködésben. A helyi tudásalapú gazdaság, kreativitás kiépítésében is fontos szerepet játszhat a turizmus, szabadidő és a sport.

A vonzerő növelése, a település arculatának javítása, a közterületek és a természetvédelmi területek fejlesztése, energia- és erőforrás-hatékonyság növelése.

A vonzerő fontos alkotóeleme az otthonos lakó- és munkakörülményeknek, az életszínvonal alakításának. A környezettudatos, értékörző és -teremtő településfejlesztés korunkban együtt jár az energia- és erőforrás-hatékonyság növelésével.

Kezdeményező és együttműködő településirányítás, közösségi aktivitást fenntartó, egyedi miliő formálása.

A településmenedzsment (irányítás, fejlesztés, működtetés) terén szükséges a stratégiai szemlélet erősítése, a feladatok integrált eszközökkel kezelése, széleskörű helyi és térségi partnerség megtartása tovább építése, a döntéshozatal során a társadalmi részvétel biztosítása.

Tematikus célok

- TC1** **Lokálpatriotizmus**, a civil szféra, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.
- TC2** Egészségtudatosság ösztönzése, **egészséges-sportos életmód** feltételeinek megteremtése.
- TC3** Termelő, ill. **szolgáltatást nyújtó** mikro-, kis- és közepes vállalkozások ösztönzése.
- TC4** Az **oktatási és képzési infrastruktúra** bővítése, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.
- TC5** Gazdasági és lakossági **szolgáltatások bővítése.**
- TC6** **Zöldgazdaság** erősítése, környezetbarát technológiák támogatása.
- TC7** **Energiahatékonyság** növelése.
- TC8** Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, **kisléptékű** szolgáltatások és kapacitások létrehozása.
- TC9** Tudásintenzív, **innovatív, kreatív** vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése.
- TC10** Természeti és épített örökségre épülő **településfejlesztés**, községközponti-közösségi funkciók bővítése.
- TC11** A környezettel harmóniában az **aktív-, az öko-, és kulturális turizmus** infrastrukturális hátterének erősítése.
- TC12** **Kulturális programkínálatának** bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.
- TC13** A környezettudatos szemlélet, és **öko életmód** ösztönzése.
- TC14** Közösségi életet ösztönző, **családbarát (köz)szolgáltatások** kialakítása.
- TC15** Közösségi részvételt, **helyi együttműködést** koordináló intézményi háttér bővítése.
- TC16** Térségi, **településközi** együttműködések további erősítése.

Horizontális célok

- A nyitott és befogadó közösség megteremtése, az esélyegyenlőség, a társadalmi integráció elősegítése, **közösség**központú fejlődés.
- **Ök**otudatos szemlélet, egészség, élhető és fenntartható települési környezet kialakítása, az eredeti, mozaikos tájkarakter megőrzése, helyreállítása.
- A **helyi gazdaság** megerősítése, foglalkoztatás bővítés, kreatív mikro-, kis- és közepes méretű vállalkozói környezet alakítása.
- **Tudás**-, értékalapú és értékörző, intelligens fejlődés feltételeinek megteremtése.

Hangsúlyozzuk, hogy a helyi gazdaság fejlesztése a célok elérésének elengedhetetlen tartozéka, de egyértelműen a célok (életminőség, fenntarthatóság, harmónia) elérésének eszközeként, nem pedig önmagáért való célként értelmezendő.

A tökevonzás, a helyi gazdaság fejlesztése ahhoz szükséges, hogy elérhető legyen a népesség fenntartható növekedése, a foglalkoztatás bővítése, a jövedelmi szint és az önkormányzati bevételek növelése, amelyből tovább fejleszthetők a helyi humán infrastruktúrák, és amelyen keresztül javítható a lakosság képzettségi színvonala, szociális helyzete.

4.2. RÉSZCÉLOK ÉS A BEAVATKOZÁSOK TERÜLETI EGYSÉGEINEK MEGHATÁROZÁSA

4.2.1. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A koncepció időtávja, mintegy másfél évtized a község **modernizálódásának korszakát** kell, hogy jelentse, amelyben a település újradefiniálására van szükség a közösség, a helyi gazdaság (ökonómia) és az ökológia köré építve, amelyek a jövőkép és a célrendszer fő pillérei. Az elmúlt időszakban a település fejlődése megtorpant (pl. demográfia, munkahelyek), de vannak területek, ahol jelentős előrelépés történt (pl. infrastruktúra, intézmények, környezet). Más területeken további fejlesztés szükséges, különösen az alábbi területeken:

- épített és kulturális örökség hasznosítása,
- oktatás, képzés,
- turizmus,
- energiahatékonyság, zöldgazdaság,
- vállalkozásösztönzés,
- szolgáltatási környezet, szolgáltatások,
- lakhatás.

A Csesznek Község számára a legnagyobb feladatot *a gazdaság helyi szereplőinek megerősítése, a vállalkozói szférán belül a modern tevékenységek betelepülése, a környezetbarát (öko)gazdaság feltételeinek javítása, az oktatási-képzési infrastruktúra bővítése, fejlesztése, a lakosság helyi kötődésének erősítése, különösen a fiatal, gyermekes családok helyben tartásának, és különösen letelepedésének ösztönzése jelenti.*

A községben az ökológiai szempontokat előtérbe helyező fejlesztéspolitika folytatására van szükség, amelynek eredményeként minőségi, a táji-, természeti környezettel harmóniában lévő települési környezetet szükséges kialakítani, és amely egyszerre képes biztosítani a magas szintű vállalkozási-, szolgáltatási- és infrastrukturális környezetet, a helyi társadalom életminőségének emelését, az épített- és a természeti-táji környezet kiemelt védelmét, valamint a sport, szabadidős és a kulturális-turisztikai kínálat bővítését.

A következő évtizedben minden feltétel adott ahhoz, hogy Csesznek *a helyi aktivitásra építve, egyedi arculatú, sajátos gazdasági, turisztikai és életmód kínálatot nyújtó fenntartható településsé váljon.*

Az alábbi táblázatok szemléltetik egyrészt a jövőkép, a stratégiai célok és a tematikus, valamint horizontális célok közötti kapcsolatokat, másrészt a tematikus célok és a „Bakonyi Hármak” modell elemei közötti összefüggéseket:

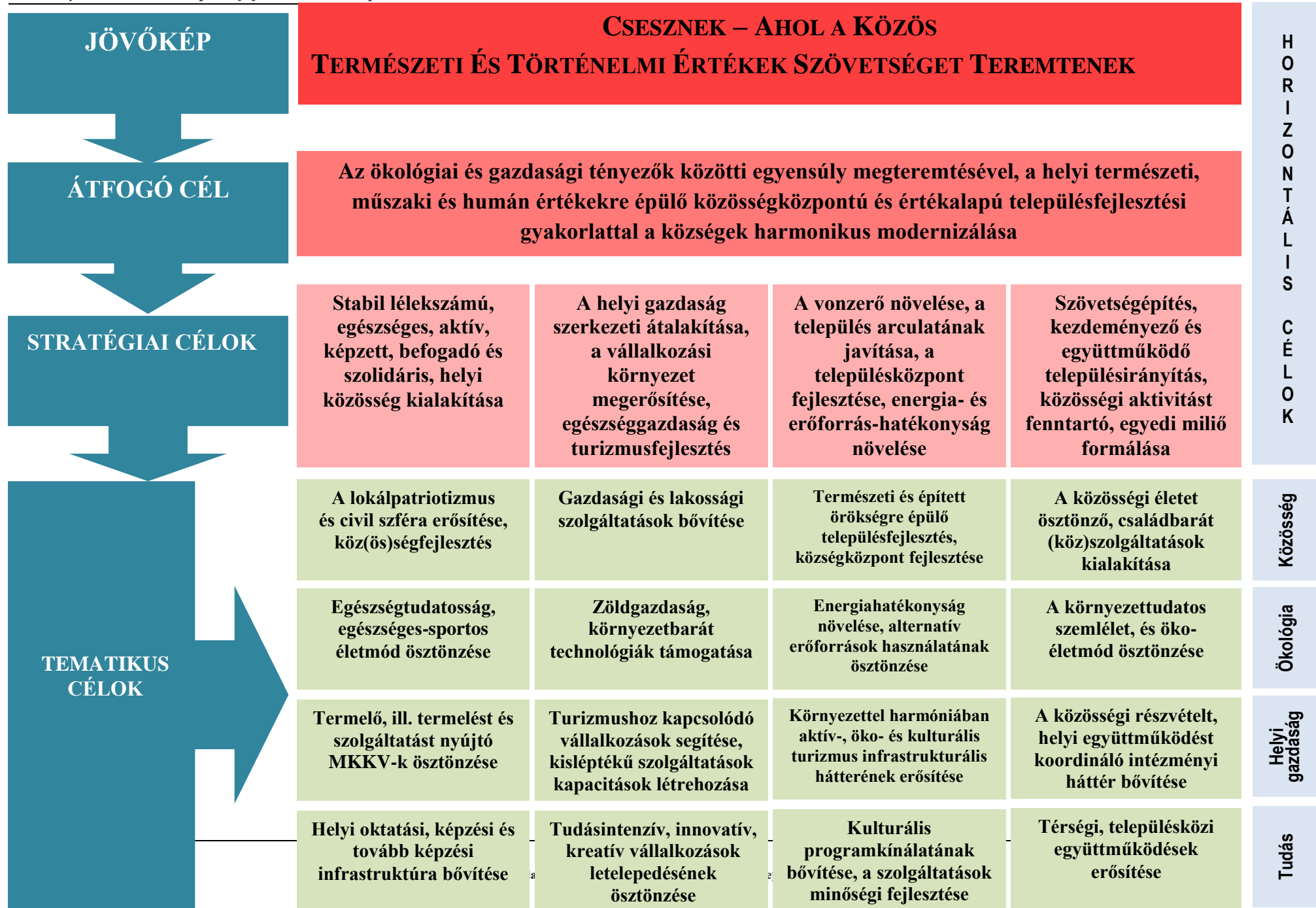
A tematikus célok és a „Bakonyi Hármak” modelljének elemei közötti összefüggések

A modell elemei	Tematikus cél
1. OTTHON A BAKONYBAN	TC1 A lokálpatriotizmus , a civil szféra erősítése, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.
	TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészséges-sportos életmód feltételeinek megteremtése
	TC4 Az oktatási és képzési infrastruktúra bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.
	TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése
	TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés , községközponti-közösségi funkciók bővítése
	TC13 A környezettudatos szemlélet, öko életmód ösztönzése

	<p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p>
<p>2. TÖBBRÉTEGŰ HELYI GAZDASÁG – DIVERZIFIKÁCIÓ</p>	<p>TC3 Termelő, ill. szolgáltatást nyújtó mikro-, kis- és közepes vállalkozások ösztönzése</p> <p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása</p> <p>TC7 Energiahatékonyság növelése</p> <p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális háttérének erősítése</p>
<p>3. TURIZMUS-FEJLESZTÉS – AKTÍV, KULTURÁLIS, ÖKO FORMÁBAN</p>	<p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális háttérének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések erősítése</p>
<p>4. TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉS</p>	<p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása,</p>

	<p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p>
5. SZÖVETSÉGÉPÍTÉS – KEZDEMÉNYEZŐ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE	<p>TC1 A lokálpatriotizmus, a civil szféra erősítése, közösségfejlesztési tevékenységek támogatása.</p> <p>TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészségsportos életmód feltételeinek megteremtése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések további erősítése</p>
6. HELYI GAZDASÁG ERŐSÍTÉSE, VÁLLALKOZÁSOK, ÉS TŐKE VONZÁSA	<p>TC3 Termelő, ill. szolgáltatást nyújtó mikro-, kis- és közepes vállalkozások ösztönzése</p> <p>TC4 Az oktatási és képzési infrastruktúra bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.</p> <p>TC5 Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása,</p> <p>TC8 Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások támogatása, kisléptékű szolgáltatások és kapacitások létrehozása</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC10 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhelyi-közösségi funkciók bővítése</p>

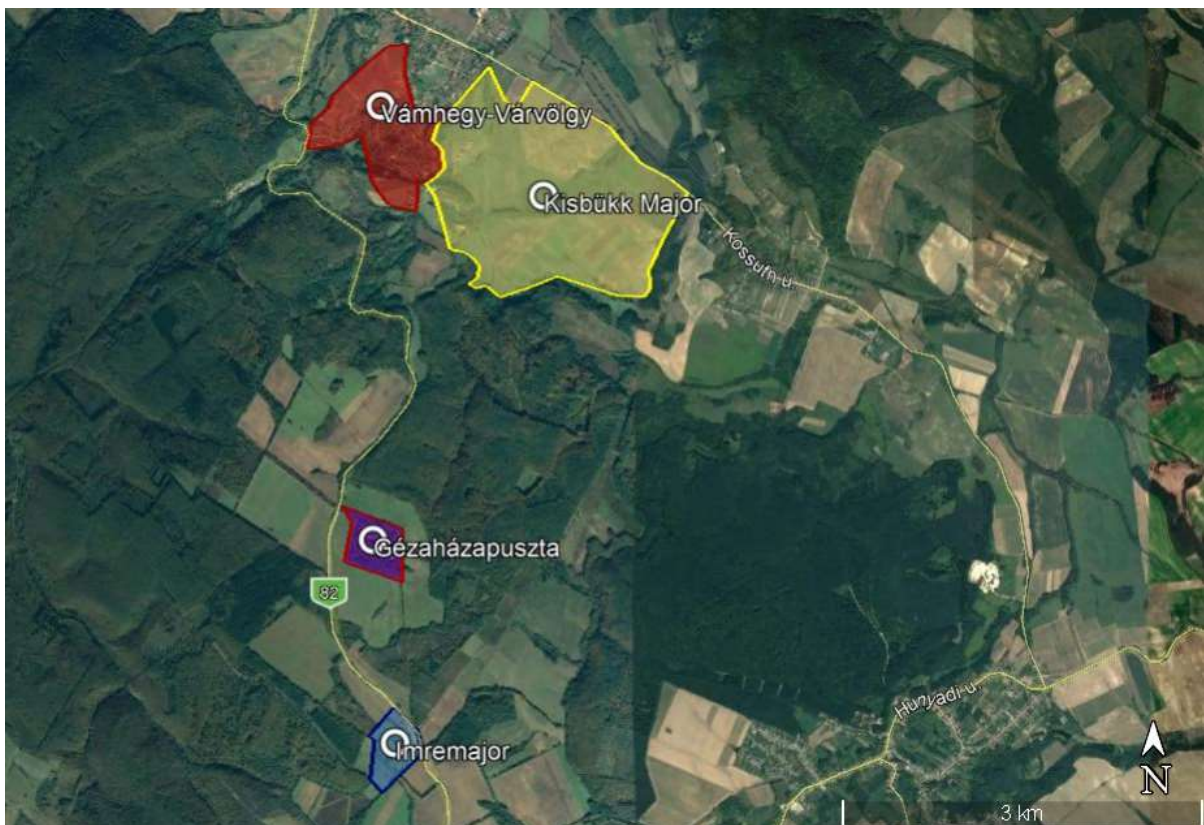
<p>7. ÖKOLÓGIÁVAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK, BIOGAZDÁLKODÁS</p>	<p>TC2 Egészségtudatosság ösztönzése, egészséges-sportos életmód feltételeinek megteremtése</p> <p>TC6 Zöldgazdaság erősítése, környezetbarát technológiák támogatása, energiahatékonyság növelése</p> <p>TC9 Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhely fejlesztése</p> <p>TC10 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális hátterének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC11 A környezettel harmóniában az aktív-, az öko-, és kulturális turizmus infrastrukturális hátterének erősítése, programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése.</p> <p>TC13 A környezettudatos szemlélet, öko életmód ösztönzése</p>
<p>8. TUDÁS- ÉS TEHETSÉG-GAZDÁLKODÁS</p>	<p>TC4 Az oktatási és képzési lehetőségek bővítése kialakítása, a meglévő intézmények továbbfejlesztése. Innovatív foglalkoztatási akciók megvalósítása.</p> <p>TC9 Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése, K+F kapacitások kiépítése</p> <p>TC14 A közösségi életet ösztönző, családbarát (köz)szolgáltatások kialakítása</p> <p>TC15 A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése</p> <p>TC16 Térségi, településközi együttműködések megőrzése, további erősítése</p>

4.2.2. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

Az alábbi térkép ábrázolja Csesznek településrészeit, amelynek alapját a Településarculati Kézikönyvben lefektetett területi felosztás képezi, figyelembe véve a település hosszútávú fejlesztési lehetőségeit.

Csesznek falurészei: 1. Vámhegy-Vár völgy – 2. Kisbükk Major – 3. Imremajor – 4. Gézaháza-puszta – 5. Mezőgazdasági területek (külön térképen nem jelölt).

1. ábra Csesznek falurészi felosztása

Forrás: google.earth alaptérkép alapján saját szerkesztés

Tematikus cél	Falurészek				
	Vámhegy- Várölgly	Kisbükki Major	Gézaháza- puszta	Imre- major	Agrár terület
Lokálpatriotizmus, civil szféra erősítése, köz(ös)ségfejlesztés	2	1	0	0	0
Egészségtudatosság, egészséges-sportos életmód ösztönzése	2	2	1	1	0
Termelő, ill. szolgáltatást nyújtó MKKV-k ösztönzése	0	1	1	2	2
Helyi oktatási, továbbképzési infrastruktúra bővítése	2	2	0	0	0
Gazdasági és lakossági szolgáltatások bővítése	2	2	1	1	1
Zöldgazdaság, környezetbarát technológiák támogatása	0	1	2	2	2
Turizmushoz kapcsolódó vállalkozások segítése, kisléptékű szolgáltatások kapacitások létrehozása	2	2	1	0	0
Tudásintenzív, innovatív, kreatív vállalkozások letelepedésének ösztönzése	1	1	1	1	1
Természeti és épített örökségre épülő településfejlesztés, közszékhely fejlesztése	2	1	1	1	1
Környezettel harmóniában aktív-, öko- és kulturális turizmus infrastrukturális háttérének erősítése	1	2	2	2	2
Kulturális programkínálatának bővítése, a szolgáltatások minőségi fejlesztése	2	2	0	0	0
A közösségi életet ösztönző, családbarát közszolgáltatások kialakítása	2	2	0	0	0
A környezettudatos szemlélet, és öko életmód ösztönzése	2	2	1	1	1
A közösségi részvételt, helyi együttműködést koordináló intézményi háttér bővítése	2	2	0	0	0
Szövetségépítés, térségi, településközi együttműködések erősítése	2	2	0	0	1

1. táblázat: Tematikus célok falurészi relevanciája

Jelmagyarázat: 0: nincs relevancia; 1: releváns; 2: kifejezetten releváns

Az egyes falurészeket illetően nincs olyan tematikus cél, amely egységes jelentőséggel bírna a településen. Minden tematikus cél esetében egy-egy falurész erőteljesebb súllyal jelenik meg.

A tematikus célok fele esetében az adott cél egy-egy falurészre nem releváns. Jellemző a tematikus céloknak a Vámhegy-Várvölgy falurész esetében más településrésztől eltérő relevanciája, jellemzően eltérő előjellel.

E különbségek alapvetően a falurészek területhasználatának, funkciójának különbségéből, más falurészekhez képest speciális adottságaiból fakad.

5. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

5.1. A MEGHATÁROZOTT TERÜLETIGÉNYES ELEMEL ALAPJÁN, JAVASLAT A MŰSZAKI INFRASTRUKTÚRA HELYI ELEMELNEK TÉRBELI RENDJÉRE ÉS A TERÜLET-FELHASZNÁLÁSRA IRÁNYULÓ TELEPÜLÉSSZERKEZETI VÁLTOZTATÁSOKRA

- A megalapozó vizsgálatok szerint a község rendelkezik hasznosítható fejlesztési területekkel. A jelenlegi, lakófunkciójú területeken túlmenően azonban további területek kijelölése egyelőre nem indokolt. Szükséges a megfelelő méretű és minőségű közterület alakítás megoldása.
- A rekreációs lehetőségek bővítése érdekében a turistautak, tanösvények, illetőleg a kerékpárutak és fogadóhelyek fejlesztése a szomszédos településekkel összhangban.
- A védett természeti területeken a területhasználatnak biztosítani kell a védett természeti értékek megőrzését.
- A településrendezés eszközeivel, a területfelhasználás tervezése során biztosítani kell, ill. fejleszteni kell az országos ökológiai hálózat (zöldfelületi rendszer, ökológiai folyosók) folytonosságát.
- A külterületi fejlesztések a hagyományos tájszerkezet és tájkarakter megőrzésével történhetnek.
- Klímataudatos elveket tükröző fejlesztések megvalósíthatóságának előkészítése, alternatív és megújuló energiaforrások használata.
- Az utcaképek arculatának, a település sziluett minőségi javítása. A csapadékvíz elvezető árkok és a légvezetékek látványa rontja a vizuális környezetet, a közterületek használatát, és balesetveszélyesek is. A nyílt árkok befedése és rajtuk kerékpárút és/vagy zöldterület létesítése, ill. párhuzamosan a légvezetékek föld alá helyezése visszahat az ingatlanok használati és piaci értékére, a település vonzerejére. Ez stratégiai elem, ezért része a közös koncepciónak.

A beruházás rendkívül költséges, a községeknek ehhez nincs fedezete. Ezért a megvalósításhoz nélkülözhetetlen külső (kormányzati, uniós, magán-) források bevonása. Ahogy a közutak burkolatának megújítása is „váratlanul”, de kormányzati közreműködéssel valósult meg, úgy várható, hogy erre is lesz előbb-utóbb közpénz forrás, pályázat, mivel ez összefügg a településhasználattal, a turizmus fejlesztésével, a közlekedéssel, a biztonságos és élhető közterület alakítással és a településképi arculattal.

5.2. AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK ÉS A VÉDETTSÉG BEMUTATÁSA, JAVASLATOK AZ ÖRÖKSÉG VÉDELMERE ÉS AZ ÖRÖKSÉGI ÉRTÉK ALAPÚ, FENNTARTHATÓ FEJLESZTÉSÉRE

A településfejlesztési koncepció felülvizsgálata településtervezési dokumentum-csomagban készült a többi településtervezési műfajjal együtt. Az örökségi értékekkel és védelmükkel a Megalapozó Vizsgálatok c. dokumentum és az új tervezési műfajként bevezetett Településképi Arculati Kézikönyv foglalkozik. Jelen dokumentumban ezért csak hivatkozunk az örökségi értékekre, a védelmükre vonatkozó javaslatokra, és kitérünk a fenntartható fejlesztésük körülményeire. A védett, védendő táji-természeti és az épített (örökségi) értékek tárgyalása megtalálható a Megalapozó Vizsgálatok megfelelő fejezetében, ill. az Örökségvédelmi Hatástanulmányban.

Az épített környezet értékeivel összefoglalóan a „Csesznek Településképi Arculati Kézikönyv 2017” c. dokumentum foglalkozik. Utóbbi dokumentum egyben magában foglalja a táji és természeti értékek bemutatását, valamint megfogalmaz ajánlásokat.

A településképi védelmére, a helyi építészeti örökség védelmére és az örökségek értékalapú, fenntartható fejlesztésére készült új településképvédelmi törvény a következő módon határozza meg a készítendő dokumentumok tartalmát, célját:

- **Településképi Arculati Kézikönyv (TAK).** A kézikönyv a természeti és épített környezet által meghatározott településképi jellemzők bemutatásának és minőségi formálásának eszköze. Feltárja és ismerteti a településrészek arculati jellemzőit és értékeit, szöveges és képi formában javaslatot tesz a településképhez illeszkedő építészeti elemek alkalmazására a szemléletformálás céljával.
- **Településképi Rendelet (TkR).** Az önkormányzat a településképi védelmét önkormányzati rendeletben biztosíthatja. A településképi védelme a település és/vagy adott településrész jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének megőrzését vagy kialakítását jelenti. A településképi rendelet az építési tevékenységgel érintett építmények településképhez való illeszkedését biztosító anyaghasználatára, tömegformálására, homlokzati kialakítására és a zöldfelületek kialakításának módjára térhet ki, valamint a településszerkezet, a táji környezet, a településkarakter vagy egyéb helyi adottság miatti településképi szempontból meghatározó területeket jelölhet ki.
Előírásokat fogalmazhat meg a helyi építészeti örökség egyedi és területi védelmére, védetté nyilvánítására és a védettség megszüntetésére, illetve a reklámok, reklámhordozók, cégek és egyéb műszaki berendezések elhelyezésére, alkalmazására és tilalmára vonatkozóan.

A helyi védelemre javasolt értékeket az új értékvédelmi rendeletben szükséges rögzíteni, mely rendelet tartalmazza az értékek listáját, a védelmüket biztosító rendelkezéseket, előírásokat, a lehetséges források, illetve támogatások (pl. helyi adó alóli kedvezmény, saját forrás biztosítása) lehetőségét. A helyi egyedi védelem magában foglalja az építmény egészére és/vagy részleteire vonatkozó védelmet. Az értékalapú fejlesztés a település imázsának, vonzerejének és megtartó képességének fontos eszköze. A helyi védettség tartalmazhat kivételt, pl. meghatározott energiatakarékossági követelmények, épület- és közterület-használat (eszközök, technológia, anyaghasználat, stb.) esetén.

Lehetőség van arra, hogy helyi védettséget állapítsanak meg egyes épületekre, épülettömbökre. Sarkalatos kérdés a finanszírozás, illetőleg a támogatás ügye. A védelem fenntarthatósága szempontjából fontos a közpénz felhasználás kiszámíthatósága. Ehhez a forrásképződés stabilitása szükséges.

Célszerű ezt állandó önkormányzati bevételekhez kötni, hogy a műemléki és helyi védelem együtt formálódjon a közszéfera gazdasági teljesítő képességével. Ilyen kiszámítható forrás a támogatási pénzek felhalmozását biztosító költségvetési hozzájárulás, pl. a költségvetés meghatározott százaléka, vagy egyes bevételek meghatározott százaléka, mely révén előre kalkulálható az igénybe vehető támogatások mértéke.

Az örökség védelmére és értékalapú, fenntartható fejlesztésére vonatkozóan megállapítható, hogy a témában együttműködésre van szükség a tulajdonos és az önkormányzat között. Alapvetően a védett értékek jókarbantartása, állapotuk megóvása a tulajdonos kötelessége, és a védett értékek megfelelő fenntartását és megőrzését a rendeltetésnek megfelelő használattal kell biztosítani. Amennyiben a rendeltetéstől eltérő használat a védett érték állagának romlásához vagy megsemmisüléséhez vezetne, úgy az önkormányzat a településképi rendeletben szabályozott módon bírság kivetésével élhet.

A helyi védett érték tulajdonosának kérésére a szokásos jókarbantartási feladatokon túlmenően a tulajdonost terhelő munkálatok anyagi fedezetéhez az önkormányzat támogatást nyújthat. Ennek fontos feltétele, hogy a helyi védett értéket a tulajdonos megfelelő módon fenntartja (jókarbantartja), az építéssel összefüggő előírásokat és szabályokat betartja, és aminek csak anyagi források az akadályai.

A kalkulálhatóságot segíti, ha az önkormányzat létrehoz örökségvédelmi pénzalapot, amely révén forrásokat biztosíthat az értékvédelem folyamatos megvalósításához, fenntartásához.

A fenntarthatóság elvéből következik, hogy az építészeti és környezeti értékek, a községi és a tájra jellemző kultúra szemléletformáló szerepe tudatosításának, egyben a lokálpatriotizmus erősítése érdekében, az örökségi értékeknek és ismereteknek meg kell jelenniük a helyi oktatásban és a közművelődésben.